

Urząd Statystyczny w Warszawie

Statistical Office in Warszawa

**RAPORT O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ
WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
W 2016 R.**

**REPORT ON THE SOCIO-ECONOMIC
SITUATION
OF MAZOWIECKIE VOIVODSHIP
IN 2016**

Maj 2017 May

WYDAWCA *EDITOR*
Urząd Statystyczny w Warszawie *Statistical Office in Warsaw*

ZESPÓŁ REDAKCYJNY *EDITORIAL BOARD*
URZĘDU STATYSTYCZNEGO *OF STATISTICAL OFFICE*

PRZEWODNICZĄCY *PRESIDENT*
Zofia Kozłowska

REDAKTOR GŁÓWNY *EDITOR-IN-CHIEF*
Barbara Czerwińska-Jędrusiak

CZŁONKOWIE *MEMBERS*
Agnieszka Ajdyn, Anna Cacko, Patrycja Gałązka-Seliga, Mariusz Godlewski, Krzysztof Kowalski,
Elżbieta Lipińska, Gabriela Nowakowska, Grażyna Silny, Leszek Szot, Tomasz Zegar

SEKRETARZ *SECRETARY*
Małgorzata Bieńkowska

PRZYGOTOWANIE PUBLIKACJI *PUBLICATION PREPARATION*
Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych *Mazovian Centre for Regional Surveys*
pod kierunkiem *supervised by*
Tomasza Zegara

PROJEKT OKŁADKI *COVER DESIGN*
Lidia Motrenko-Makuch

ISSN 2084-6886

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła
Please indicate source when publishing data SO

Publikacja dostępna w Internecie na stronie <http://warszawa.stat.gov.pl>
Publication available in Internet on page <http://warszawa.stat.gov.pl>

Druk: Zakład Wydawnictw Statystycznych
Cena 15,00 zł

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Warszawie przekazuje Państwu kolejną edycję rocznego „Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego”. Publikacja ta należy do systemu analitycznych opracowań regionalnych realizowanych przez resort statystyki publicznej. Do systemu tego zaliczono również wydawany z częstotliwością miesięczną „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego” oraz z częstotliwością kwartalną „Biuletyn Statystyczny Województwa Mazowieckiego”.

Niniejsze opracowanie składa się z części analitycznej i tabelarycznej, które zawierają zestaw informacji charakteryzujących takie aspekty życia społeczno-gospodarczego regionu, jak: stan i struktura ludności, rynek pracy, wynagrodzenia, emerytury i renty, ceny, rolnictwo, produkcja sprzedana przemysłu i budownictwa, budownictwo mieszkaniowe, rynek wewnętrzny, wyniki finansowe i nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw. W tekście analitycznym, oprócz tablic i wykresów, znajdują się podstawowe wyjaśnienia metodyczne.

Dane zgrupowane w 13 rozdziałach tematycznych dotyczą lat 2010–2016. Na początku opracowania zamieszczono uwagi ogólne oraz opis podstawowych tendencji zachodzących w różnych dziedzinach społecznych i gospodarczych. Przedstawiono również województwo na tle kraju i pozostałych województw.

Wyrażam nadzieję, że niniejsze wydawnictwo dostarczy szeregu interesujących informacji o województwie mazowieckim. Jednocześnie proszę o przekazywanie wszelkich uwag i propozycji, które przyczynią się do kształtowania treści kolejnych edycji *Raportu*.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego

w Warszawie

Zofia Kozłowska

PREFACE

The Statistical Office in Warsaw presents the next edition of a yearly “Report on socio-economic situation of mazowieckie voivodship”. The publication is included in the analytical system of regional studies produced by official statistics. This system also includes monthly issued “Communique on socio-economic situation of mazowieckie voivodship” as well as quarterly published “Statistical Bulletin of Mazowieckie Voivodship”.

This publication contains analytical and tabular part, which comprise a set of information on such aspects of socio-economic life of the region as: size and structure of population, labour market, wages and salaries, pensions, prices, agriculture, sold production of industry and construction, housing construction, internal market, financial results and investment outlays of enterprises. The analytical part, apart from tables and charts, contains basic methodological explanations.

Data gathered in 13 thematic chapters concern the years 2010 to 2016. At the beginning of the publication there are general notes and description of basic trends in different social and economic fields. The voivodship has also been presented against the background of the country and other voivodships.

I do hope that this publication will provide you with a range of interesting information on mazowieckie voivodship. At the same time I would like to ask for comments and suggestions which will help contribute to the contents of subsequent editions of the Report.

*Director
of the Statistical Office*

in Warsaw

Zofia Kozłowska

Warsaw, May 2017

SPIS TREŚCI

CONTENTS

		Str. <u>Page</u>
Przedmowa.....	<i>Preface</i>	3, 4
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	10
Znaki umowne	<i>Symbols</i>	13
Skróty.....	<i>Abbreviations</i>	13
PODSTAWOWE TENDENCJE.....	<i>BASIC TRENDS.....</i>	14, 17
WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU	<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY ...</i>	20
WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW	<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF OTHER VOIVODSHIP</i>	21
PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA	<i>DIVISION AND AREA OF VOIVODSHIP</i>	24
LUDNOŚĆ.....	<i>POPULATION.....</i>	25
RYNEK PRACY.....	<i>LABOUR MARKET</i>	31
WYNAGRODZENIA.....	<i>WAGES AND SALARIES.....</i>	45
ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE.....	<i>SOCIAL BENEFITS</i>	48
CENY	<i>PRICES</i>	52
ROLNICTWO	<i>AGRICULTURE</i>	56
PRZEMYSŁ.....	<i>INDUSTRY.....</i>	64
BUDOWNICTWO	<i>CONSTRUCTION</i>	68
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE	<i>RESIDENTIAL CONSTRUCTION.....</i>	71
RYNEK WEWNĘTRZNY.....	<i>INTERNAL MARKET.....</i>	76
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW NIEFINANSOWYCH	<i>FINANCIAL RESULTS OF NON-FINANCIAL ENTERPRISES.....</i>	79
NAKŁADY INWESTYCYJNE	<i>INVESTMENT OUTLAYS.....</i>	83

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

		Nr <u>No.</u>	Str. <u>Page</u>
Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2016 r.	<i>Selected data for voivodship and Poland in 2016.....</i>	1	20
Ludność na podstawie bilansów	<i>Population based on balances</i>	2	26
Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności.....	<i>Vital statistics and net migration per 1000 population.....</i>	3	27
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsię- biorstw	<i>Average paid employment in the enterprise sector</i>	4	31
Przeciętne miesięczne zatrudnienie w sek- torze przedsiębiorstw w województwie mazowieckim.....	<i>Average monthly paid employment in the en- terprise sector in Mazowieckie voivodship...</i>	5	32
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezro- bocia	<i>Registered unemployed persons as well as unemployment rate</i>	6	33
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezro- bocia w województwie mazowieckim.....	<i>Registered unemployed persons as well as unemployment rate in Mazowieckie voivod- ship</i>	7	36
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale.....	<i>Economic activity of population aged 15 and more in the 4th quarter</i>	8	39

		Nr No.	Str. Page
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw.....	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector</i>	9	45
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie mazowieckim.....	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in Mazowieckie voivodship.....</i>	10	46
Świadczenia społeczne.....	<i>Social benefits</i>	11	48
Świadczenia społeczne w województwie mazowieckim.....	<i>Social benefits in Mazowieckie voivodship</i>	12	49
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	13	52
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie mazowieckim.....	<i>Price indices of consumer goods and services in Mazowieckie voivodship.....</i>	14	54
Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu	<i>Average retail prices of selected consumer goods and services in December</i>	15	55
Wybrane dane dotyczące rolnictwa	<i>Selected data on agriculture</i>	16	57
Przemysł.....	<i>Industry</i>	17	64
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie mazowieckim (ceny stałe)	<i>Indices of sold production of industry in Mazowieckie voivodship (constant prices)</i>	18	66
Budownictwo	<i>Construction.....</i>	19	68
Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie mazowieckim (ceny bieżące).....	<i>Indices of construction and assembly production in Mazowieckie voivodship (current prices)</i>	20	69
Budownictwo mieszkaniowe	<i>Housing construction</i>	21	71
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie mazowieckim	<i>Dwellings completed in Mazowieckie voivodship</i>	22	72
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym w województwie mazowieckim.....	<i>Dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project in Mazowieckie voivodship.....</i>	23	75
Dynamika sprzedaży detalicznej (ceny bieżące)	<i>Indices of retail sale (current prices)</i>	24	76
Dynamika sprzedaży detalicznej w województwie mazowieckim (ceny bieżące).....	<i>Indices of retail sale in Mazowieckie voivodship (current prices)</i>	25	77
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	<i>Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises</i>	26	81
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące).....	<i>Investment outlays (current prices).....</i>	27	83

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

		Nr No.	Str. Page
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2016 r.	<i>Natural increase per 1000 population in 2016</i>	1	21
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2016 r. ..	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2016.....</i>	2	21
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2016 r.	<i>Employment rate by LFS in 2016.....</i>	3	21
Stopa bezrobocia według BAEL w 2016 r.	<i>Unemployment rate by LFS in 2016</i>	4	22
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2016.....</i>	5	22
Zmiana cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2016 r.	<i>Change of prices of consumer goods and services in 2016.....</i>	6	22
Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2016 r.	<i>Value of agricultural products procurement per 1 ha agricultural land in 2016</i>	7	22

		Nr No.	Str. Page
Mieszkania oddane do użytkowania w 2016 r.	<i>Dwellings completed in 2016.....</i>	8	23
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2016 r.	<i>Net turnover profitability rate in non-financial enterprises in 2016</i>	9	23
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2016 r.	<i>Entities of the national economy in the REGON register in 2016</i>	10	23
Przyrost naturalny na 1000 ludności.....	<i>Vital statistics per 1000 population</i>	11	28
Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie mazowieckim według podregionów i powiatów w 2016 r.	<i>Vital statistics per 1000 population in Mazowieckie voivodship by subregions and powiats in 2016.....</i>	12	28
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population ...</i>	13	29
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie mazowieckim według podregionów i powiatów w 2016 r.	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in Mazowieckie voivodship by subregions and powiats in 2016.....</i>	14	30
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw	<i>Average paid employment in the enterprise sector</i>	15	31
Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD	<i>Structure of average paid employment by PKD sections</i>	16	32
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku	<i>Structure of registered unemployed persons by age.....</i>	17	34
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia	<i>Structure of registered unemployed persons by educational level</i>	18	35
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy	<i>Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment</i>	19	35
Stopa bezrobocia rejestrowanego	<i>Registered unemployment rate.....</i>	20	37
Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie mazowieckim według podregionów i powiatów w 2016 r.	<i>Registered unemployment rate in Mazowieckie voivodship by subregions and powiats in 2016</i>	21	37
Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale	<i>Structure of population aged 15 and more by employment status in the 4th quarter</i>	22	40
Współczynnik aktywności zawodowej.....	<i>Activity rate</i>	23	40
Struktura pracujących według wieku w województwie mazowieckim w IV kwartale	<i>Structure of employed persons by age in Mazowieckie voivodship in the 4th quarter</i>	24	41
Wskaźnik zatrudnienia.....	<i>Employment rate</i>	25	41
Struktura bezrobotnych według wieku w województwie mazowieckim w IV kwartale	<i>Structure of unemployed persons by age in Mazowieckie voivodship in the 4th quarter ..</i>	26	42
Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w województwie mazowieckim w IV kwartale.....	<i>Structure of unemployed persons by duration of unemployment in Mazowieckie voivodship in the 4th quarter</i>	27	43
Stopa bezrobocia.....	<i>Unemployment rate.....</i>	28	43
Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących.....	<i>Number of unemployed persons per 1000 employed persons</i>	29	44
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw.....	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector</i>	30	45
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w wybranych sekcjach w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in selected sections in the enterprise sector in 2016.....</i>	31	47
Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów	<i>Indices of average monthly number of retirees and pensioners</i>	32	50
Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto	<i>Indices of average monthly gross retirement pay and pension</i>	33	51

		Nr No.	Str. Page
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	34	53
Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie mazowieckim w 2016 r.	<i>Annual changes in prices of selected consumer goods and services in Mazowieckie voivodship in 2016.....</i>	35	54
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	<i>Cattle density per 100 ha agricultural land.....</i>	36	58
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	<i>Pigs density per 100 ha agricultural land</i>	37	58
Dynamika skupu zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego).....	<i>Indices of procurement of basic consumer and fodder cereals (including mixed cereals, excluding sowing seed).....</i>	38	59
Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej).....	<i>Indices of procurement of total animals (in live weight)</i>	39	59
Dynamika skupu mleka krowiego	<i>Indices of procurement of cows' milk.....</i>	40	59
Cena skupu pszenicy za 1 dt	<i>Procurement price of wheat per 1 dt.....</i>	41	60
Cena skupu żyta za 1 dt	<i>Procurement price of rye per 1 dt</i>	42	60
Cena targowiskowa ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) za 1 dt.....	<i>Marketplace price of edible potatoes (excluding early kinds) per 1 dt.....</i>	43	60
Cena skupu żywca wieprzowego za 1 kg	<i>Procurement price of pigs per 1 kg.....</i>	44	61
Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia	<i>Procurement price of pigs for slaughter to marketplace price of rye and barley.....</i>	45	61
Cena skupu żywca wołowego za 1 kg	<i>Procurement price of cattle per 1 kg.....</i>	46	62
Cena skupu mleka za 1 l	<i>Procurement price of milk per 1 l</i>	47	62
Dynamika globalnej produkcji rolniczej (ceny stałe roku poprzedniego)	<i>Indices of gross agricultural output (constant prices from previous year)</i>	48	62
Struktura towarowej produkcji rolniczej według produktów (ceny stałe roku poprzedniego).....	<i>Structure of market agricultural output by products (constant prices from previous year).....</i>	49	63
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe).....	<i>Indices of sold production of industry (constant prices)</i>	50	65
Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD w 2016 r. (ceny bieżące)	<i>Structure of sold production of industry by PKD sections in 2016 (current prices)</i>	51	65
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.....	<i>Indices of average paid employment in industry</i>	52	67
Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według sekcji PKD w 2016 r.	<i>Structure of average paid employment in industry by PKD sections in 2016</i>	53	67
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)	<i>Indices of sold production of construction (current prices)</i>	54	69
Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	<i>Indices of construction and assembly production (current prices).....</i>	55	69
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)	<i>Structure of construction and assembly production by divisions (current prices)</i>	56	70
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	<i>Indices of average paid employment in construction</i>	57	70
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania.....	<i>Indices of dwellings completed</i>	58	72
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności.....	<i>Dwellings completed per 1000 population</i>	59	72
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	<i>Structure of number of dwellings completed by forms of construction</i>	60	73
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie mazowieckim według podregionów i powiatów w 2016 r.	<i>Dwellings completed in podlaskie voivodship by subregions and powiats in 2016</i>	61	73

		Nr No.	Str. Page
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszka- nia oddanego do użytkowania	<i>Average usable floor space per dwelling com- pleted</i>	62	74
Dynamika liczby mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym	<i>Indices of number of permits and registrations with a construction project issued for dwell- ings</i>	63	74
Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto.....	<i>Indices of number of dwellings started</i>	64	75
Dynamika sprzedaży detalicznej (ceny bieżące)	<i>Indices of retail sale (current prices)</i>	65	77
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsię- biorstw niefinansowych	<i>Share of companies showing net profit in the total number of non-financial enterprises</i>	66	79
Udział przychodów przedsiębiorstw niefinan- sowych wykazujących zysk netto w przy- chodach z całokształtu działalności.....	<i>Share of revenues of non-financial enterprises showing net profit in the revenues from total activity</i>	67	79
Wskaźnik poziomu kosztów	<i>Cost level indicator</i>	68	80
Wskaźnik rentowności obrotu netto.....	<i>Net turnover profitability rate</i>	69	80
Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące).....	<i>Indices of investment outlays (current prices)</i>	70	83

ANEKS

APPENDIX

		Nr No.	Str. Page
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM.....	<i>SELECTED DATA ON MAZOWIECKIE VOIVODSHIP</i>	I	86
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM WEDŁUG MIESIĘCY	<i>SELECTED DATA ON MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN MONTHS</i>	II	90

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**. W opisie województwa informacje o liczbie podregionów, powiatów, miast na prawach powiatu, miastach ogółem oraz gminach podano według stanu w dniu 31 XII 2016 r.

2. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz.U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

4. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano **metodą przedsiębiorstw**.

5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

7. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

8. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.

9. W publikacji dane w zakresie:

- 1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
- 2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
- 3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych oraz nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest działalność zaklasyfikowana według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

GENERAL NOTES

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**. In description of voivodship information regarding number of subregions, powiats, cities with powiat status, towns and gminas is given as the date of 31 December 2016.

2. Data have been presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 January 2008 by the decree of the Council of Ministers dated 24 December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.

3. The item **“Industry”** was introduced, as an additional grouping including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

4. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions as well as to territorial division are compiled using the **enterprise method**.

5. Data are compiled according to the **respective organizational status of units of the national economy**.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

7. The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.

8. Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.

9. In the publication data in regard to:

- 1) **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** cover the economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
- 2) **sold production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
- 3) **financial results of non-financial enterprises as well as investment outlays and newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of entities in which the principal activity is classified as “Agriculture, forestry and fishing” and “Financial and insurance activities” according to the NACE Rev. 2), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw** prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) Nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

12. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2015 r. – z lat 2014 i 2015;

*10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of “enterprise” – introduced by the regulation of the Council (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations and it may be a sole legal unit or a group of legal units. Enterprise sector includes those entities which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.*

11. Since 2010 agricultural surveys do not include holders of agricultural land not conducting any agricultural activities and the holders of agricultural land with an area of less than 1 ha conducting activities on a small scale (determined by the appropriate thresholds).

*12. **Constant prices** were adopted as follows:*

- 1) agricultural output – average national current prices for the year preceding the surveyed year (for market sales – prices received by farmers at market places, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices from two consecutive years, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year, e.g. for 2015 – the prices from 2014 and 2015, are assumed;*

2) produkcji sprzedanej przemysłu:

- ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) w latach 2006–2010,
- ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

13. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

14. Do przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

15. Niektóre dane mają charakter tymczasowy i mogą ulec zmianie w następnych wydaniach publikacji.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach i na wykresach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
sekcje <i>sections</i>	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy <i>divisions</i>	
Produkcja wyrobów z metali <i>Manufacture of metal products</i>	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana

2) *sold production of industry:*

- *2005 constant prices (2005 average current prices) in 2006–2010,*
- *2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.*

13. *Relative numbers (indices, percentages)* are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

14. *When computing per capita data (1000 population etc.)* as of the end of the year, the population as of 31 December was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 June.

15. *Some data are provisional and may be change in subsequent editions of the publication.*

16. *Due to the rounding of data, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item “total”.*

17. *The names of some classification levels of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables and graphs with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:*

skrót <i>abbreviation</i>	działy (dok.) <i>divisions (cont.)</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
Budowa budynków		Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej		Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej
18. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych Głównego Urzędu Statystycznego.		18. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.

ZNAKI UMOWNE *SYMBOLS*

Kreska	(–)	–	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero	(0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(.)	–	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	x	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak	Δ	–	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form.</i>
“W tym” “Of which”		–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma (,)		–	used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY *ABBREVIATIONS*

zł	–	złoty <i>zloty</i>	km ²	–	kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
tys.	–	tysiąc <i>thousand</i>	kpl.	–	komplet <i>set</i>
mln	–	milion <i>million</i>	szt.	–	sztuka <i>piece, unit</i>
g	–	gram <i>gram</i>	kw.	–	kwartał <i>quarter</i>
kg	–	kilogram <i>kilogram</i>	ok.	–	około <i>approximately</i>
dt	–	decytona <i>deciton</i>	pkt	–	punkt <i>point</i>
l	–	litr <i>litre</i>	p.proc. <i>pp</i>	–	punkt procentowy <i>percentage point</i>
ha	–	hektar <i>hectare</i>	m.st.	–	miasto stołeczne <i>Capital City</i>
m ²	–	metr kwadratowy <i>square metre</i>	PKD	–	Polska Klasyfikacja Działalności <i>NACE classification</i>
m ³	–	metr sześcienny <i>cubic metre</i>			

PODSTAWOWE TENDENCJE

Liczba mieszkańców województwa mazowieckiego systematycznie zwiększa się, przy czym rozwój demograficzny województwa jest zróżnicowany przestrzennie. Wykorzystując dwie składowe przyrostu rzeczywistego ludności, tj. przyrost naturalny i ogólne saldo migracji na pobyt stały, można powiedzieć, że w 2016 r. spośród 42 powiatów 19 zaludniało się, z czego w 12 wzrost zaludnienia nastąpił w wyniku zarówno dodatniego przyrostu naturalnego, jak i dodatniego salda migracji. W pozostałych 23 powiatach zmiany miały charakter regresywny, przy czym w 21 z nich przyrost naturalny i saldo migracji były ujemne. Największy przyrost ludności występował w powiatach koncentrujących się wokół Warszawy, a największy ubytek w powiatach usytuowanych na krańcach województwa.

Rok 2016 był kolejnym, w którym zaobserwowano poprawę sytuacji na **rynku pracy**. Od 2014 r. ma miejsce systematyczny wzrost w skali roku przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw oraz notowany jest spadek zarówno liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, jak i stopy bezrobocia. W 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło o 2,7%, liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 12,8%, a stopa bezrobocia o 1,1 p.proc. (z 8,3% do 7,2%). Mniejsze było także terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia; różnica między najniższą wartością tego wskaźnika dla m.st. Warszawy, a najwyższą dla powiatu szydłowieckiego wyniosła 26,0 p.proc., w 2015 r. – odpowiednio 27,5 p.proc. Od 2012 r. rośnie liczba ofert pracy kierowanych do osób bezrobotnych.

W wyniku Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności przeprowadzonego w IV kwartale 2016 r. odnotowano spadek liczby bezrobotnych, jak i stopy bezrobocia w ujęciu rocznym. Zmniejszyła się liczba pracujących, odnotowano spadek wskaźnika zatrudnienia i współczynnika aktywności zawodowej, zwiększyło się obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi.

W 2016 r. **przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto** w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rocznym rosły nieco szybciej niż przed rokiem. W porównaniu z 2015 r. największy wzrost wynagrodzeń odnotowano w sekcjach wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę oraz zakwaterowanie i gastronomia. W omawianym roku przeciętne wynagrodzenie w województwie było najwyższe w kraju i stanowiło 120,8% średniego wynagrodzenia.

W 2016 r. w województwie mazowieckim utrzymał się obserwowany rok wcześniej wzrost **przeciętnej liczby emerytów i rencistów** w skali roku; w latach 2010–2014 notowano spadek. Emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia z ZUS było więcej, a świadczeniobiorców KRUS nieco mniej niż w 2015 r. Przeciętne świadczenia wypłacane w 2016 r. były wyższe niż w roku poprzednim, przy czym skala wzrostu była większa w przypadku przeciętnej miesięcznej emerytury i renty wypłacanej przez ZUS niż przez KRUS. Pod względem wysokości przeciętnej miesięcznej emerytury i renty z ZUS województwo zajmowało drugie miejsce w Polsce (103,3% średniej krajowej), a analogiczne świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych było jednym z najniższych i stanowiło 97,2% przeciętnej emerytury i renty rolniczej w kraju.

Rok 2016 był drugim z kolei, w którym zanotowano spadek **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w ujęciu rocznym, przy czym w województwie mazowieckim ceny obniżyły się w nieco mniejszym stopniu niż w kraju (0,5% wobec 0,6%). Rok wcześniej spadek cen w województwie był taki sam jak średnio w Polsce i wyniósł 0,9%. W 2016 r. zarówno w województwie mazowieckim, jak i w kraju najgłębszy spadek cen odnotowano dla towarów i usług w zakresie transportu oraz dla odzieży i obuwia. Natomiast wzrost cen dotyczył edukacji, żywności i napojów bezalkoholowych oraz napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.

W **produkcji rolniczej** województwa mazowieckiego znaczący udział ma produkcja żywca rzeźnego, mleka krowiego, owoców i warzyw oraz zbóż. Rok 2015 był szóstym z rzędu, w którym odnotowano wzrost globalnej produkcji rolniczej (licząc rok do roku w cenach stałych). Producenci z naszego województwa wytworzyli 14,7% globalnej produkcji roślinnej i 18,6% produkcji zwierzęcej w kraju (odpowiednio 1 i 2 lokata).

Badania pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzone w czerwcu 2016 r. wykazały spadek w skali roku liczebności stada bydła i trzody chlewnej (po 5,7%) oraz wzrost stada owiec (o 9,4%) i drobiu (o 46,5%). W przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych przypadało 56 szt. bydła i 48 szt. trzody chlewnej; przed rokiem było to odpowiednio: 59 i 50 szt. Obsada bydła była większa niż przeciętna w kraju o 15 szt., natomiast obsada trzody chlewnej – mniejsza o 27 szt.

Na rynku rolnym w latach 2010–2016 obserwowano systematyczny wzrost w ujęciu rocznym skupu żywca rzeźnego drobiowego oraz mleka. Wzrost skupu zbóż podstawowych (z mieszkankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) notowano do 2012 r. oraz w latach 2014 i 2015. W omawianym okresie miały miejsce różnokierunkowe zmiany cen produktów rolnych, przy czym w 2016 r. przeciętne ceny większości podstawowych produktów zwierzęcych i roślinnych (z wyjątkiem cen żyta, żywca wieprzowego i ziemniaków na targowiskach) były niższe niż przed rokiem.

W 2016 r. **produkcja sprzedana przemysłu** w województwie mazowieckim stanowiła 19,0% ogólnej produkcji przemysłowej w kraju (tj. najwięcej w Polsce). W województwie w ujęciu rocznym odnotowano wzrost produkcji sprzedanej (w cenach stałych) o 3,1%. Zwiększenie produkcji sprzedanej w omawianym roku wynikało głównie ze wzrostu przetwórstwa przemysłowego, które (w cenach bieżących) stanowiło 80,0% wartości sprzedaży produkcji ogółem. W 2016 r. zanotowano wzrost produkcji w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną gaz, parę wodną i gorącą wodę. Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu (w ujęciu rocznym) towarzyszyło jednocześnie zwiększenie wydajności pracy i przeciętnego zatrudnienia.

W 2016 r. odnotowano wzrost **produkcji sprzedanej budownictwa** w porównaniu do 2015 r. Niższa niż przed rokiem była produkcja budowlano-montażowa. Zwiększenie produkcji zanotowano jedynie w podmiotach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Spadek produkcji wystąpił w jednostkach zajmujących się głównie budową budynków oraz w podmiotach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne. W 2016 r. produkcja sprzedana budownictwa w województwie stanowiła 34,0% produkcji sprzedanej budownictwa w kraju (tj. najwięcej w Polsce).

W **budownictwie mieszkaniowym** w 2016 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w województwie mazowieckim była większa w porównaniu z rokiem poprzednim o 23,3% (w kraju – o 10,6%). Wzrost w skali roku liczby wybudowanych mieszkań odnotowany w 2016 r. był największy w badanym okresie siedmiu lat; najgłębszy spadek (licząc rok do roku) miał miejsce w 2010 r. W 2016 r. więcej niż rok wcześniej było także mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz mieszkań rozpoczętych.

W 2016 r., po spadku w 2015 r., **sprzedaż detaliczna** zwiększyła się w skali roku o 1,1%. Wzrost ten nastąpił pomimo mniejszej sprzedaży w jednostkach handlujących paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi, których udział w ogólnej wartości sprzedaży wyniósł 23,9%.

Sytuacja finansowa przedsiębiorstw niefinansowych badanych w 2016 r. była lepsza niż przed rokiem. Odnotowano znacznie wyższy wynik na działalności gospodarczej oraz wyniki finansowe brutto i netto. Szybsze tempo wzrostu przychodów z całokształtu działalności niż kosztów ich uzyskania skutkowało poprawą wskaźnika poziomu kosztów (z 95,7% do 95,1%). Bardziej korzystne niż przed rokiem były również wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto, które zwiększyły się odpowiednio o 0,6 i 0,5 p.proc. i wyniosły 4,9% i 4,1%. Mniejszy był natomiast udział jednostek wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw (79,1% wobec 79,7%).

Po wzroście przed rokiem, w 2016 r. odnotowano spadek (w cenach bieżących) **nakładów inwestycyjnych** badanych przedsiębiorstw (o 21,2% w skali roku). Znacznie zmniejszyły się nakłady na budynki i budowlę oraz (w mniejszym stopniu) na zakupy. Wyższa niż przed rokiem była natomiast liczba inwestycji nowo rozpoczętych (o 14,9%), a także ich wartość kosztorysowa (o 46,0%).

Produkt krajowy brutto wytworzony w województwie mazowieckim w 2014 r. był realnie wyższy o 3,7% w porównaniu z rokiem poprzednim, a w odniesieniu do poziomu z 2010 r. – o 13,9%. W latach 2010–2014 średnie roczne tempo wzrostu PKB kształtowało się na poziomie 3,3%, przy średnim krajowym 2,8%. W porównaniu z innymi województwami był to jeden z najszybszych wzrostów z roku na rok wolumenu PKB (druga lokata po województwie wielkopolskim ze średniorocznym tempem wzrostu na poziomie 3,5%). Tempo rozwoju gospodarki województwa mazowieckiego obrazuje również produkt krajowy brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2014 r. w ujęciu realnym poziom tego wskaźnika był wyższy w stosunku do 2013 r. o 3,4%, a do 2010 r. – o 12,5% (w kraju odpowiednio o 3,3% i o 11,9%). Województwo mazowieckie osiąga najwyższy w Polsce poziom tego miernika – w 2014 r. przewyższył on średnią krajową o 60,4%; w 2010 r. był większy o 59,0% (w cenach bieżących).

Na podstawie danych Eurostatu dla lat 2004–2015 można stwierdzić, że PKB na 1 mieszkańca według parytetu siły nabywczej w PPS systematycznie rośnie, stanowiąc od 76% do 109% średniej obliczonej dla 28 państw Unii Europejskiej. Do 2008 r. mazowieckie było jedynym województwem w kraju, w którym PKB na 1 mieszkańca mieściło się w granicach 75–90% średniej unijnej, tj. spełniało kryterium zaliczenia do regionów w okresie przejściowym. Od 2009 r. mazowieckie przekracza 90% średniej unijnej, tj. spełnia kryterium zaliczenia do regionów bardziej rozwiniętych. Należy dodać, że od 2012 r. województwo dolnośląskie, a w 2015 r. również wielkopolskie osiągnęły próg 75%, tj. znalazły się w grupie regionów w okresie przejściowym. Pozostałe województwa to regiony słabiej rozwinięte.

BASIC TRENDS

Number of inhabitants of the Mazowieckie voivodship has been systematically growing, while demographic development of the voivodship has been spatially diverse. Using two components of actual increase of population, i.e. natural increase and total net migration for permanent stay, it might be stated that in 2016 from among 42 powiats 19 were populating, of these in 12 population increase resulted both from positive natural increase as well as from positive net migration. In remaining 23 powiats changes were of regressive nature, however in 21 of them both natural increase and net migration were negative. The highest natural increase occurred in powiats concentrated around Warsaw, and the highest loss in powiats situated on the fringes of the voivodship.

Further improvement on the **labour market** took place in 2016. Regular growth in the average employment in enterprise sector year-on-year, a decrease in number of registered unemployed persons and unemployment rate had been observed since 2014. The average employment in enterprise sector in 2016 rose by 2,7% year-on-year, number of registered unemployed persons dropped by 12,8% and unemployment rate by 1,1 pp (from 8,3% to 7,2%). The territorial diversity of unemployment rate was also reduced; difference between the lowest unemployment rate in the Capital City of Warsaw and the highest one in the szydlowiecki powiat amounted to 26,0 pp, whereas in 2015 it reached 27,5 pp. Number of job offers for unemployed persons had been risen since 2012.

Results of the Labour Force Survey (Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL) conducted in the 4th quarter of 2016 were as follows: the number of unemployed persons and unemployment rate decreased year-on-year. The number of employed persons, employment and activity rates fell, whereas the employed/unemployed burden rate grew.

The **average monthly gross wages and salaries** on an annual basis in enterprise sector in 2016 were growing faster than in the preceding year. Compared with 2015, the highest increase in wages and salaries was recorded in the section “electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “accommodation and catering”. The average wages and salaries in the voivodship in the reviewed year were the highest in the country and represented 120,8% of the average wages and salaries.

An increase in the **average number of pensioners** year-on-year reported in the preceding year continued in 2016; a decrease was recorded from 2010 to 2014. Number of retirees and pensioners entitled to benefits from the Polish Social Insurance Institution (ZUS) grew, whereas number of beneficiaries of the Agricultural Social Insurance Fund (KRUS) decreased. The average benefits in 2016 were higher than in the preceding year, however the pace of growth was stronger in case of ZUS than KRUS. The Mazowieckie voivodship took second place in Poland when it comes to the average retirement pay in ZUS (103,3% of the national average), while the respective benefits paid to individual farmers was among the lowest nationwide and amounted to 97,2% of the average farmer pension in Poland.

2016 was the second consecutive year when **prices of consumer goods and services** decreased year-to-year. However, drop in prices in the Mazowieckie voivodship was slightly weaker than nationwide (0,5% and 0,6% respectively). In 2015 prices decline was identical in the Mazowieckie voivodship and in Poland and amounted to 0,9%. The most noticeable fall in prices in the voivodship and in Poland in 2016 was observed for transport, clothing and footwear. In contrast, prices rose for education, food and non-alcoholic beverages, alcoholic beverages and tobacco.

*In **agricultural output** of Mazowieckie voivodship a significant share has production of animals for slaughter, cows' milk, fruit and vegetables and cereals. The year 2015 was sixth in a row in which an increase in global agricultural production was recorded (calculating year on year at constant prices). Producers from our voivodship generated 14,7% of total crop production and 18,6% of animal production in the country (first and second place respectively).*

A survey on the number of farm animals conducted in June 2016 revealed a decrease over a year in the number of cattle and pigs (by 5,7%) and an increase in the number of sheep (by 9,4%) and poultry (by 46,5%). There were 56 heads of cattle and 48 heads of pigs per 100 ha of agricultural land; a year earlier it was 59 and 50 heads respectively. The number of cattle was higher than the national average by 15 heads, whereas the number of pigs by 27 heads lower.

On agricultural market in the years 2010–2016 a systematic increase over a year in procurement of poultry for slaughter and milk was observed. An increase in procurement of basic cereals (with cereal mixed, excluding sowing) was noted until 2012 and in the years 2014 and 2015. In the analyzed period multidirectional changes in prices of agricultural products took place, however, in 2016, average prices of most animal and crop products (excluding procurement prices of rye, pigs and potatoes on market-places) were lower than a year before.

*In 2016, **sold production of industry** in Mazowieckie voivodship made up 19,0% of total national production of industry (i.e. the most in Poland). In the voivodship, on a yearly basis, there was an increase in sold production (at constant prices) by 3,1%. An increase in sold production in the analysed year resulted primarily from an increase in manufacturing, which (at current prices) made up 80,0% of total sold production. In 2016 there was a increase in the section electricity, gas, steam and air conditioning supply. An increase in sold production of industry (on a yearly basis) was accompanied by an increase in labour productivity and average employment rate.*

*In 2016, there was an increase in **sold production of construction** in comparison with 2015. Lower than a year before was construction and assembly production. An increase in production was only recorded in entities specializing in civil engineering. A decrease in production was noted among units engaged primarily in construction of buildings and entities performing mainly specialized construction activities. In 2016, sold production of construction in the voivodship made up 34,0% of total sold production of construction in the country (i.e. the most in Poland).*

*The number of **dwellings completed** in Mazowieckie voivodship in 2016 increased in comparison with the previous year by 23,3% (countrywide by 10,6%). Annual growth in number of completed dwellings in 2016 was the strongest one during the period 2010–2016; the sharpest decrease (year-to-year) was seen in 2010. In 2016, similarly as a year before, there was an increase in the number of dwellings which obtained building permits, dwellings registered on a basis of the construction design or dwellings which construction had begun.*

*After a decrease in 2015, **retail sales** increased in 2016 by 1,1% year-to-year. This growth was recorded in spite of lower sales in units involved in trade services of solid, liquid and gaseous fuels, whose share in total sales reached 23,9%.*

***Financial situation of non-financial enterprises** covered by survey in 2016 was better than the year before. Result on economic activity, gross and net financial results grew significantly. An increase in revenues from total activity was bigger than increase in cost of obtaining revenues what resulted in im-*

proved cost level indicator (from 95,7% to 95,1%). Gross and net turnover profitability rates were also more favourable than in the preceding year. They increased by 0,6 and 0,5 pp and accounted for 4,9% and 4,1%, respectively. In contrast, share of units showing net profit in the total number of enterprises was lower (79,1% compared to 79,7%).

In 2016, after an increase in the preceding year, there was a decrease (at current prices) of **investment outlays** of surveyed enterprises (by 21,2% compared with 2015). Significant declines in outlays on buildings and structures and (to a lesser extent) on purchases were observed. Number of investments newly started grew by 14,9% compared to the prior year and their estimated value by 46,0%.

Gross domestic product generated in Mazowieckie voivodship in 2014 was, in real terms, higher compared with the previous year by 3,7%, and in comparison with 2010 – by 13,9%. In the years 2010–2014 the average annual GDP growth was estimated at 3,3%, compared with the national average of 2,8%. In comparison with other voivodships this was one of the highest increases from year to year of GDP volume (second place after Wielkopolskie voivodship with the average annual growth rate of 3,5%). The growth rate of economic development in Mazowieckie voivodship is also reflected by the gross domestic product per capita. In 2014, in real terms, this indicator was higher compared with 2013 by 3,4%, and compared with 2010 – by 12,5% (in the country by 3,3% and 11,9% respectively). Mazowieckie voivodship reaches the highest level of this rate in Poland – in 2014 it surpassed the national average by 60,4%; in 2010 it was 59,0% higher (at current prices).

Taking into account Eurostat data for the period 2004–2015 it may be stated that GDP per capita at purchasing power parity in PPS had been increasing steadily and varied from 76% to 109% of the EU-28 average. Until 2008 Mazowieckie was the only voivodship in Poland where GDP per capita was within the range of 75–90% of the EU average, i.e. it fulfilled criteria of a transition region. Since 2009 Mazowieckie voivodship has exceeded 90% of the EU average and switched to the group of more developed regions. It should be added that Dolnośląskie voivodship since 2012 and Wielkopolskie voivodship in 2015 have also reached the threshold of 75%, what designates them as transition regions. Other Polish voivodships are classified as less developed regions.

WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU

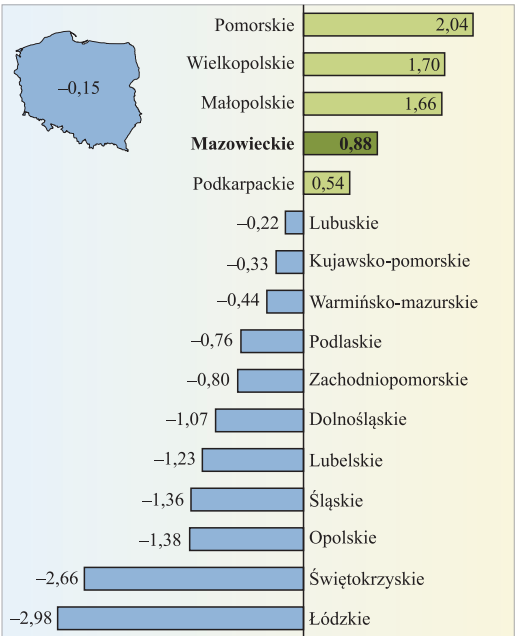
Tabl. 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2016 r.

Wyszczególnienie	Polska	Mazowieckie
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	151
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,15	0,88
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,04	2,42
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w %	56,2	59,9
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w %	52,8	56,6
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w %	6,2	5,5
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł	4277,03	5165,96
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	2018,48	2085,81
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	1182,83	1150,29
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100)	99,4	99,5
Przeciętna powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym ^b w ha	10,21	8,98
Obsada bydła ^c na 100 ha użytków rolnych w szt.	41,3	56,4
Obsada trzody chlewnej ^c na 100 ha użytków rolnych w szt.	75,6	48,3
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 zatrudnionego w przemyśle w zł	481695	665376
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 zatrudnionego w budownictwie w zł	446107	704025
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,3	6,7
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	1103	1469 ^d
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	24	68 ^d
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych w %	81,6	79,2
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych w %	95,0	95,1
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	88,5	78,8
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2014 r. w zł	44686	71659

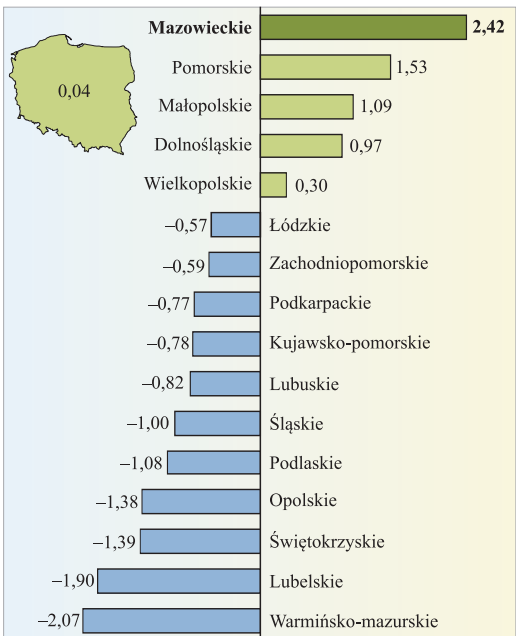
^a Przeciętne w roku. ^b Dane na podstawie reprezentacyjnego badania struktury gospodarstw rolnych, przeprowadzanego co 3 lata. ^c Stan w czerwcu. ^d Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON.

WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW

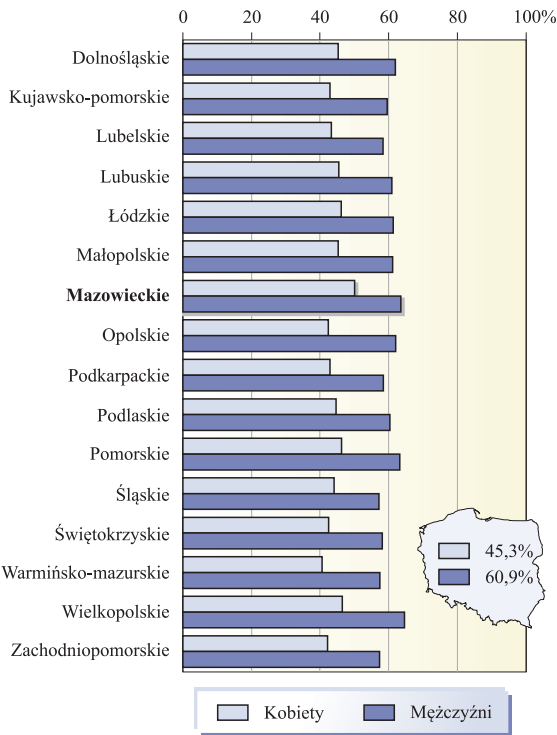
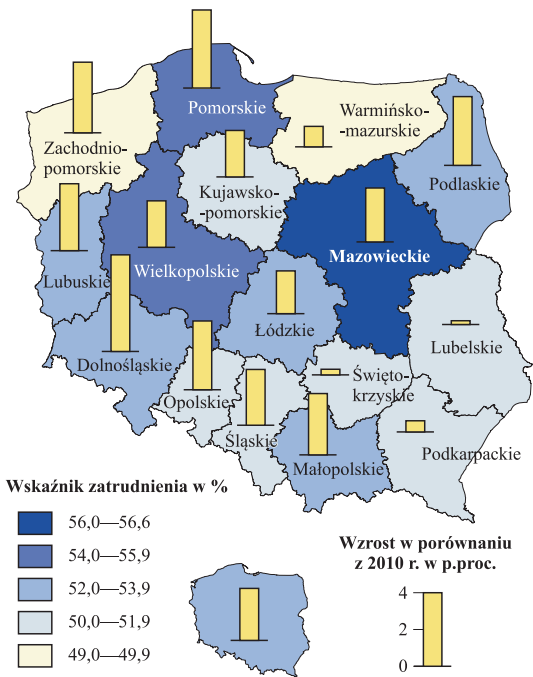
Wyk. 1. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2016 r.

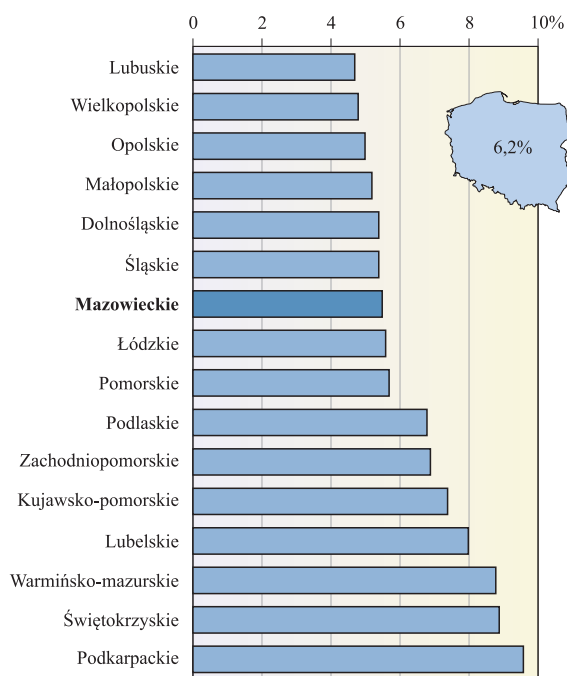
Wyk. 2. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2016 r.

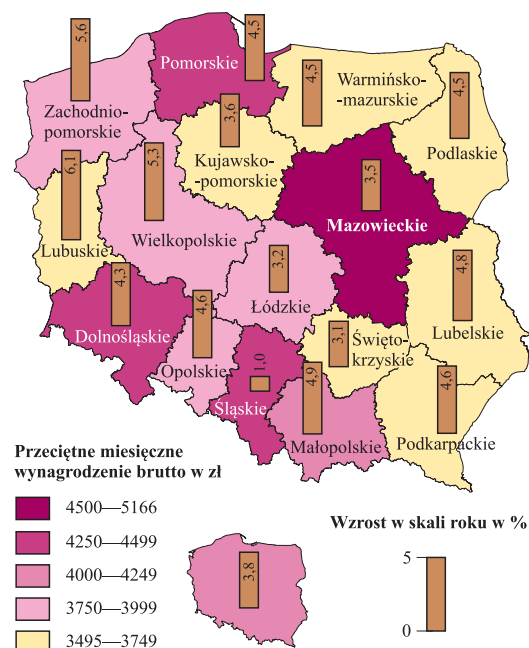
Wyk. 3. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL^a w 2016 r.

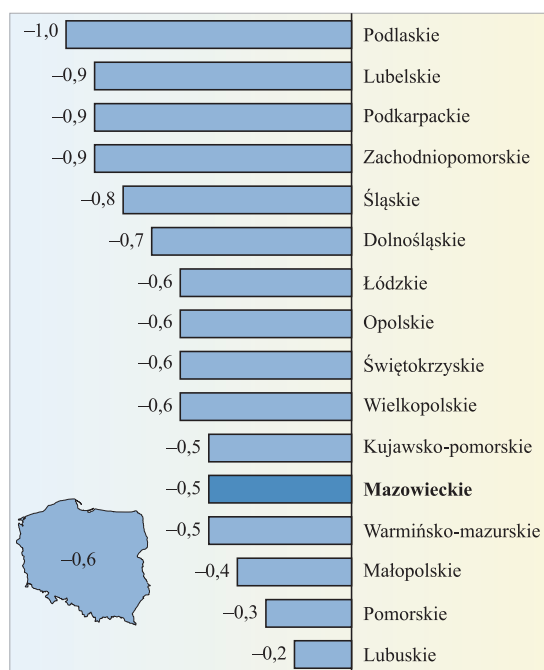
^a Przeciętny w roku.

Wyk. 4. Stopa bezrobocia według BAEL^a w 2016 r.^a Przeciętna w roku.

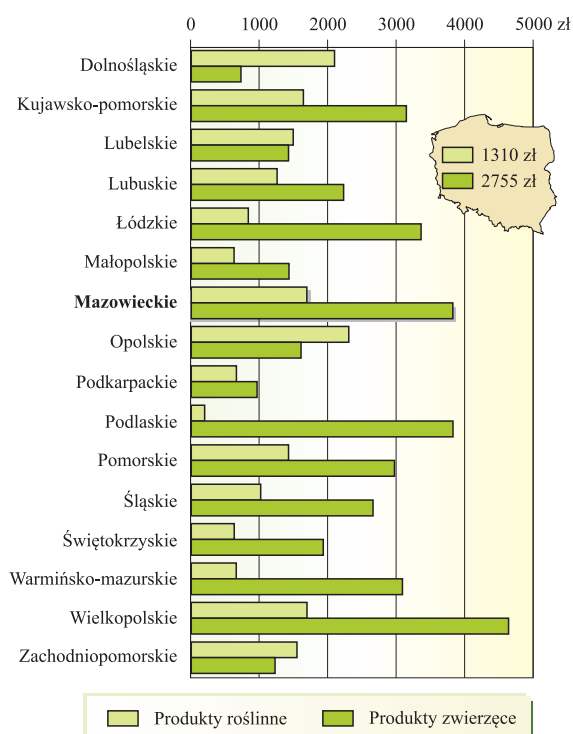
Wyk. 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r.

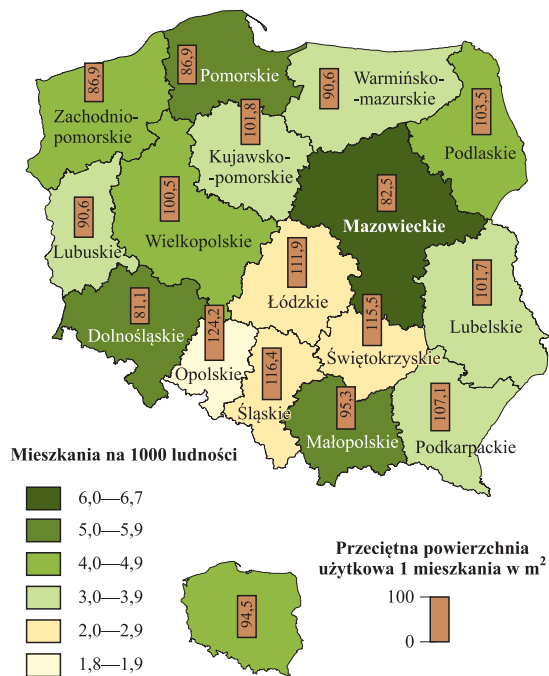
Wyk. 6. Zmiana cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2016 r. Spadek w skali roku w %

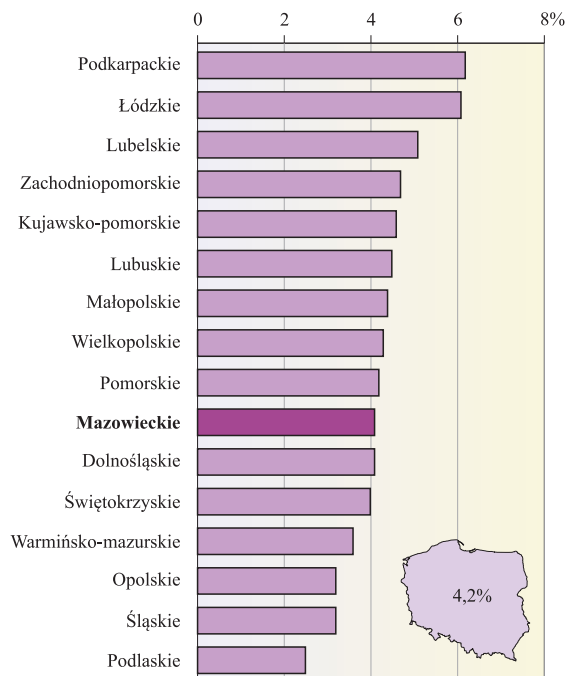
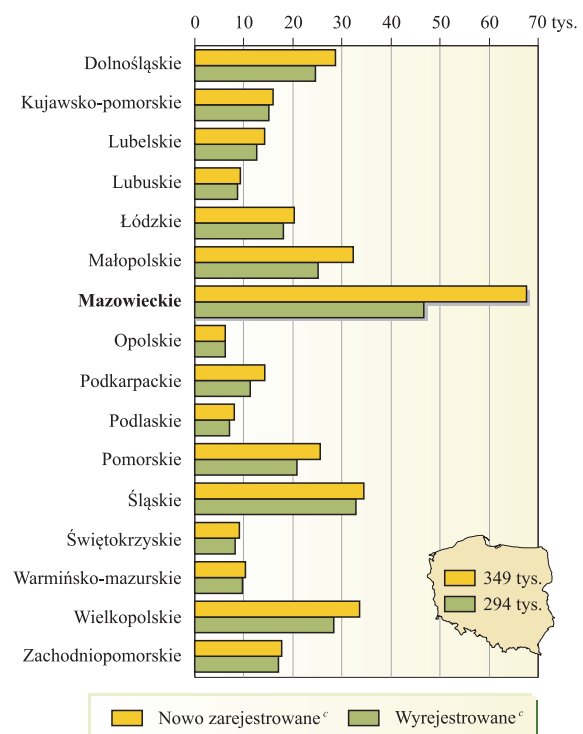
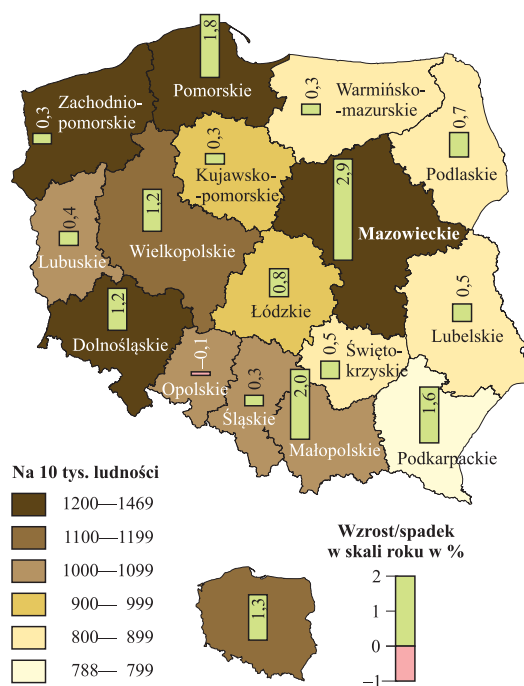
Wyk. 7. Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2016 r.

Wyk. 8. Mieszkania oddane do użytkowania w 2016 r.

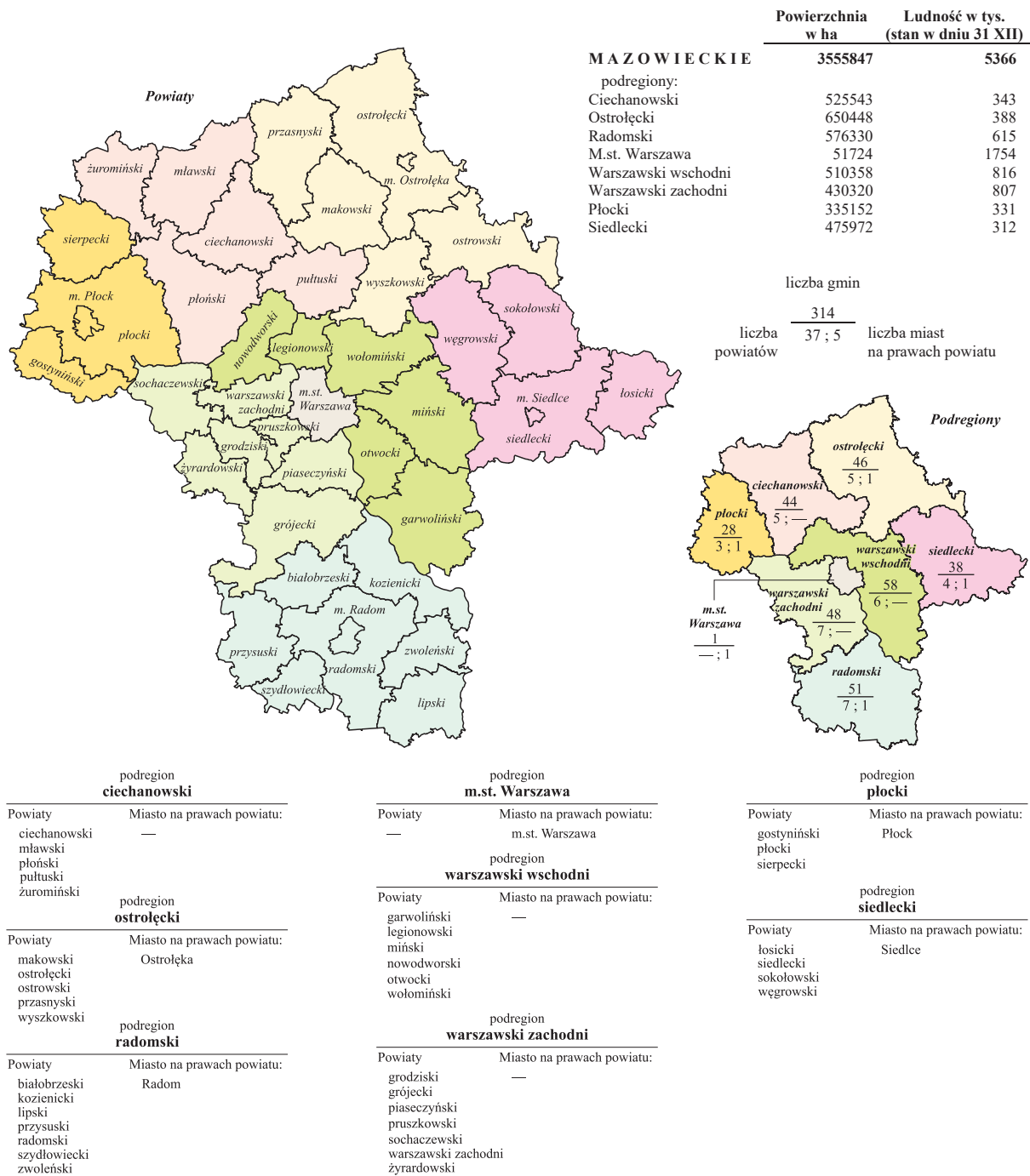
Wyk. 9. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2016 r.

Wyk. 10. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^{ab} w 2016 r. Stan w dniu 31 XII

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W podziale według województw – bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. ^c W ciągu roku.

PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS)^a W 2016 R. Stan w dniu 31 XII

Według stanu w dniu 1 I 2016 r. województwo mazowieckie zajmowało powierzchnię 35558 km², co stanowi 11,4% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 XII 2016 r.) mieszkało ok. 5366 tys. ludności, tj. 14,0% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 151 osób (trzecia lokata w kraju). W miastach mieszkało 64,3% ludności województwa.

^a NTS obejmuje 5 poziomów: 3 poziomy zasadniczego podziału terytorialnego kraju oraz dodatkowo 2 poziomy nieadministracyjne – regiony (NTS 1) grupujące jednostki szczebla wojewódzkiego oraz podregiony (NTS 3) grupujące w ramach województwa kilka do kilkunastu powiatów.

LUDNOŚĆ

Województwo mazowieckie z roku na rok zaludnia się, przy czym w większym stopniu w wyniku ruchu migracyjnego niż ruchu naturalnego. W 2016 r. przyrost ludności z tytułu dodatniego salda migracji na pobyt stały wyniósł 24 osoby w przeliczeniu na 10 tys. ludności, natomiast z tytułu dodatniego przyrostu naturalnego – 9 osób.

W województwie mazowieckim według stanu w dniu 31 grudnia 2016 r. zamieszkiwało ok. 5366 tys. osób, co stanowiło 14,0% ogółu ludności Polski; mieszkańcy miast stanowili 14,9% ludności miejskiej kraju, a mieszkańcy wsi – 12,5% ogółu ludności wiejskiej. W porównaniu z 2015 r. liczba ludności województwa zwiększyła się o 0,31%, a w porównaniu z 2010 r. – o 1,88%.

Warszawa – największe miasto regionu – na koniec roku 2016 liczyła ok. 1754 tys. ludności, stanowiąc 32,7% ogółu ludności województwa. W latach 2010–2016 roczne tempo przyrostu ludności stolicy zawierało się w przedziale od 0,41% w 2012 r. do 0,64% w 2014 r.

Województwo mazowieckie zurbanizowane jest w stopniu wyższym od przeciętnego w kraju – udział mieszkańców miast w ogólnej liczbie ludności województwa stanowi ponad 64%, natomiast w kraju – nieco ponad 60%.

Prezentowane dane dotyczą ludności zamieszkałej w danej gminie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące.

Jako bazę wyjściową bilansów przyjęto wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. – według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych (wyjątek stanowi 2015 r., w przypadku którego dla migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.) oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie.

W końcu 2016 r. wskaźnik zaludnienia wyniósł 151 osób na 1 km² i był bardzo zróżnicowany przestrzennie. Z analizy rozkładu tego wskaźnika na poziomie powiatów wynika, że najmniejsza gęstość zaludnienia występuje w powiecie łosickim (41 osób/km²), a największa – w m.st. Warszawie (3391 osób/km²).

W województwie mazowieckim struktura ludności według płci charakteryzuje się liczebną przewagą kobiet – podobnie jak w latach wcześniejszych na koniec 2016 r. stanowiły one 52,2% populacji (w kraju 51,6%). Wskaźnik feminizacji, tj. liczba kobiet w przeliczeniu na 100 mężczyzn, wyniósł 109 (w kraju 107). Bardziej sfeminizowana jest ludność miast niż wsi – w omawianym roku udział kobiet wyniósł odpowiednio 53,3% wobec 50,1%, a wskaźnik feminizacji 114 wobec 101.

W województwie mazowieckim w 2016 r. zarejestrowano 59586 urodzeń żywych. W stosunku do poprzedniego roku było to o 2130 więcej, a w porównaniu z 2010 r. – o 1170 mniej. Współczynnik urodzeń żywych wyniósł 11,12‰ wobec 10,76‰ przed rokiem i 11,56‰ przed sześcioma laty.

W 2016 r. zmarło 54867 osób, tj. o 163 mniej niż w 2015 r. Współczynnik natężenia zgonów ukształtował się na poziomie 10,24‰ wobec 10,30‰.

Tabl. 2. **Ludność na podstawie bilansów**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Stan w dniu 30 VI w tys.	38517	38455	38427
w tym kobiety	19869	19847	19835
Miasta	23449	23203	23149
Wieś	15068	15252	15278
Stan w dniu 31 XII:			
w tysiącach	38530	38437	38433
na 1 km ²	123	123	123
w tym kobiety:			
w tysiącach	19877	19839	19840
na 100 mężczyzn	106,6	106,7	106,7
Miasta: w tysiącach	23429	23166	23129
w %	60,8	60,3	60,2
Wieś: w tysiącach	15101	15271	15304
w %	39,2	39,7	39,8
MAZOWIECKIE			
Stan w dniu 30 VI w tys.	5257	5341	5357
w tym kobiety	2740	2786	2794
Miasta	3375	3432	3444
Wieś	1882	1908	1913
Stan w dniu 31 XII:			
w tysiącach	5267	5349	5366
na 1 km ²	148	150	151
w tym kobiety:			
w tysiącach	2745	2790	2799
na 100 mężczyzn	108,9	109,0	109,0
Miasta: w tysiącach	3381	3438	3450
w %	64,2	64,3	64,3
Wieś: w tysiącach	1886	1911	1916
w %	35,8	35,7	35,7
m.st. WARSZAWA			
Stan w dniu 30 VI w tys.	1697	1740	1749
W tym kobiety	918	941	946
Stan w dniu 31 XII:			
w tysiącach	1700	1744	1754
na 1 km ²	3287	3372	3391
W tym kobiety:			
w tysiącach	920	944	949
na 100 mężczyzn	117,9	117,8	117,8

Liczba zarejestrowanych w 2016 r. zgonów niemowląt wyniosła 195 i była mniejsza o 26 niż przed rokiem i o 79 niż w 2010 r. Współczynnik natężenia liczony na 1000 urodzeń żywych wyniósł 3,27 i w skali roku był mniejszy o 0,58 pkt, a w skali sześciu lat – o 1,24 pkt.

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).

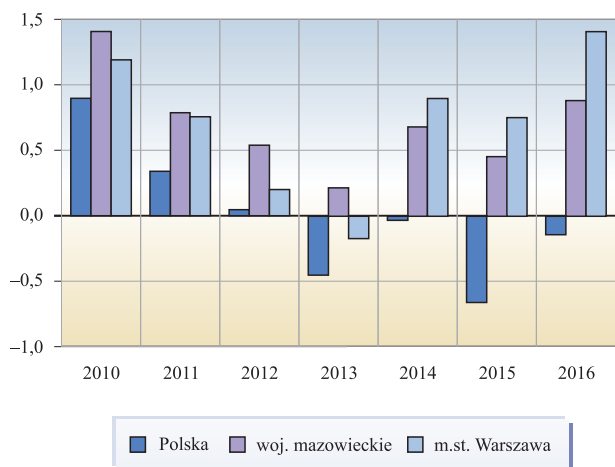
W województwie mazowieckim dodatni przyrost naturalny obserwowany jest od 2006 r., przy czym najwyższe jego natężenie wystąpiło w 2010 r. – wówczas, w wyniku bilansu urodzeń i zgonów, na każde 10 tys. ludności przybyło przeciętnie 14 osób. W 2016 r. przyrost naturalny osiągnął nieco niższy poziom – w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców przybyło 9 osób.

Tabl. 3. **Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności**

Wyszczególnienie	2010	2015 ^a	2016
POLSKA			
Małżeństwa	5,93	4,91	5,03
Urodzenia żywe	10,73	9,60	9,95
Zgony	9,83	10,27	10,10
w tym niemowląt ^b	4,98	4,00	3,98
Przyrost naturalny ^c	0,90	–0,67	–0,15
Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały	–0,05	–0,41	0,04
MAZOWIECKIE			
Małżeństwa	5,80	4,83	4,98
Urodzenia żywe	11,56	10,76	11,12
Zgony	10,16	10,30	10,24
w tym niemowląt ^b	4,51	3,85	3,27
Przyrost naturalny ^c	1,40	0,45	0,88
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	2,54	2,31	2,42
w tym zagranicznych	0,13	–0,01	0,33
m.st. WARSZAWA			
Małżeństwa	5,28	4,50	4,99
Urodzenia żywe	11,60	11,44	12,00
Zgony	10,41	10,69	10,58
w tym niemowląt ^b	3,76	4,07	3,38
Przyrost naturalny ^c	1,19	0,75	1,41
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	2,32	4,69	4,35
w tym zagranicznych	0,26	0,02	0,60

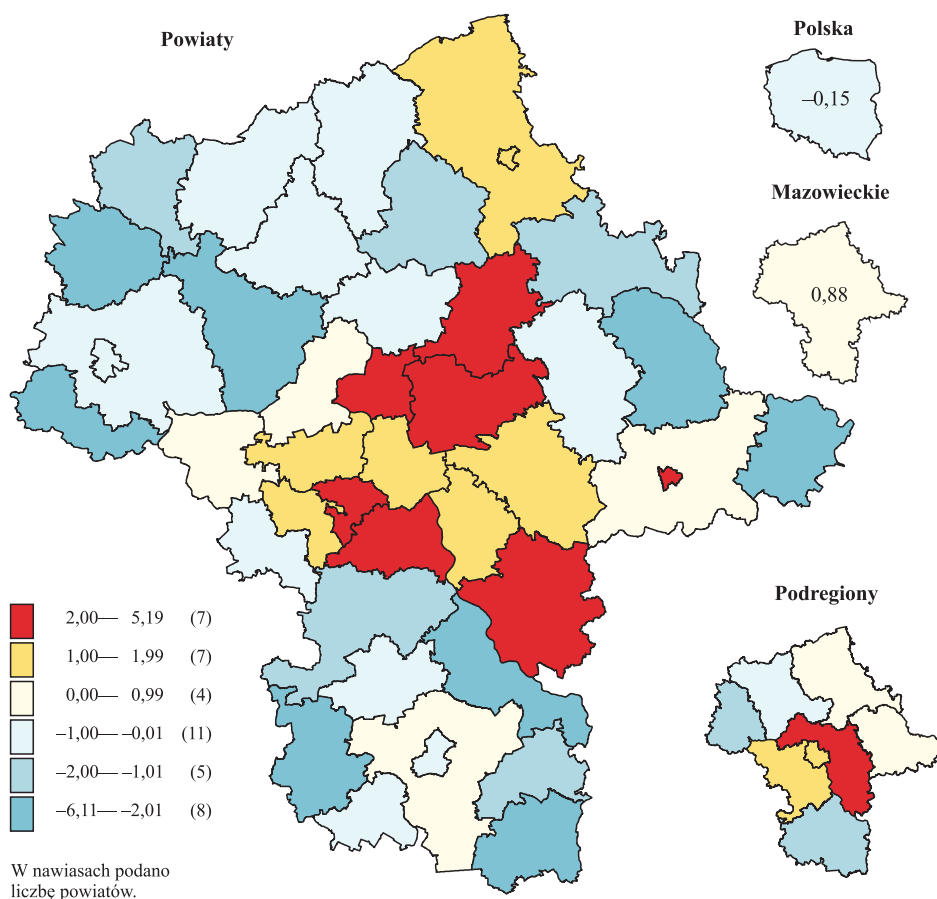
^a W przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r. ^b Dzieci w wieku poniżej 1 roku; wskaźnik podano w przeliczeniu na 1000 urodzeń żywych. ^c Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie.

Wyk. 11. Przyrost naturalny na 1000 ludności

W miastach województwa dodatni przyrost naturalny utrzymuje się od 2005 r., natomiast na wsi wystąpił w latach 2008–2010, 2012, 2014 i 2016. W ostatnim roku analizy współczynnik przyrostu naturalnego w miastach wyniósł 1,34‰, a na wsi 0,06‰ (przed rokiem odpowiednio 0,83‰ i minus 0,21‰). W Warszawie dodatni przyrost naturalny utrzymuje się od 2008 r. (z wyjątkiem 2013 r.), przy czym najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w 2016 r. (1,41‰).

Wyk. 12. Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie mazowieckim według podregionów i powiatów w 2016 r.

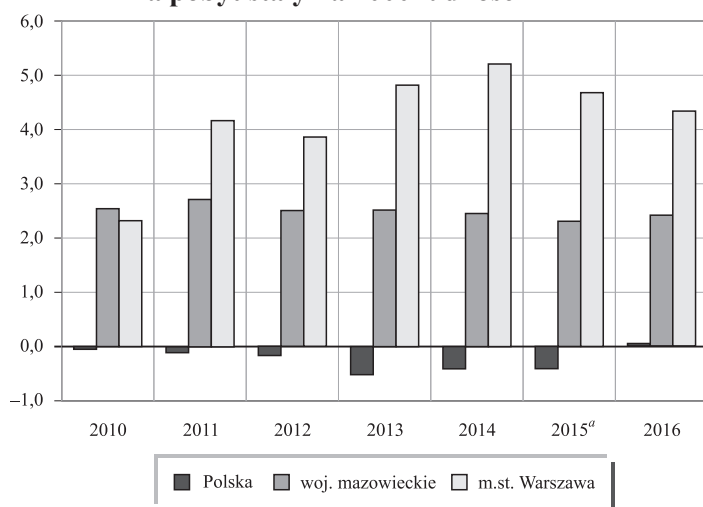

Na koniec 2016 r. dodatni przyrost naturalny wystąpił w 18 powiatach, przy czym w ujęciu względnym w 14 z nich był wyższy niż przeciętnie w województwie; najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie wołomińskim (5,19%). Ujemny przyrost naturalny wystąpił w 24 powiatach, w tym w dwóch miastach na prawach powiatu – Płocku i Radomiu; najniższe natężenie omawianego współczynnika odnotowano w powiecie lipskim (minus 6,11%). Z analizy przestrzennego rozkładu omawianego zjawiska wynika, że powiaty z dodatnim przyrostem naturalnym koncentrują się głównie w centralnej części województwa oraz w bezpośrednim otoczeniu trzech miast na prawach powiatu – Ostrołęki, Radomia i Siedlec.

Rok 2016 był trzecim z kolei, w którym – po spadkach w latach 2009–2013 – odnotowano wzrost liczby nowo zawartych małżeństw. W województwie mazowieckim związek małżeński zawarło 26696 par, tj. o 888 więcej niż rok temu, jednak o 7279 mniej niż osiem lat temu. Współczynnik małżeństw wyniósł 4,98‰, wobec 4,83‰ w 2015 r. i 6,55‰ w 2008 r. Odnosząc dane wojewódzkie do danych ogólnopolskich można powiedzieć, że we wszystkich omawianych latach częstość zawierania małżeństw była niższa niż średnio w kraju.

W województwie mazowieckim saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały od kilkunastu lat jest dodatnie, co oznacza, że liczba osób, które zameldowały się na pobyt stały w danym okresie przewyższa liczbę osób, które wymeldowały się. W ciągu 2016 r. różnica między napływem

Wyk. 13. **Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności**

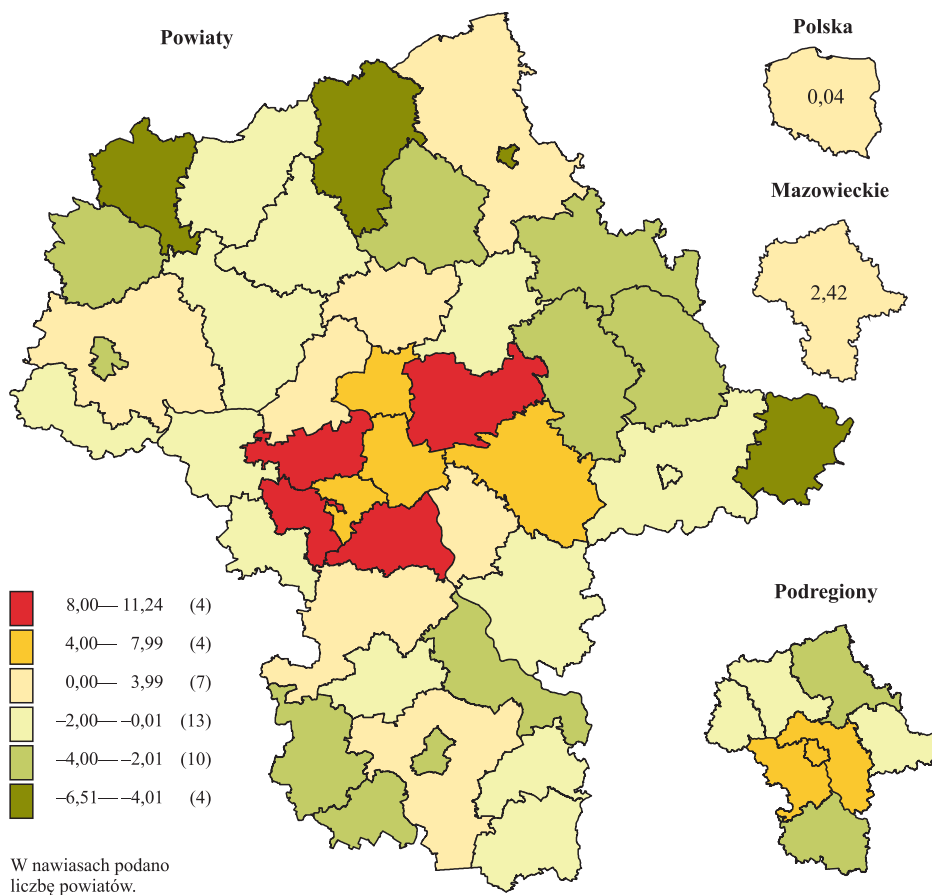
^a W przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r.

migracyjnym a odpływem wyniosła 12950 osób; na każde 10 tys. ludności przybyły przeciętnie 24 osoby.

W 15 powiatach województwa saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały było dodatnie, w tym w 9 było relatywnie wyższe niż średnio w województwie; najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie grodziskim (11,24‰). Ujemna wartość współczynnika ogólnego salda migracji stałej wystąpiła w 27 powiatach, przy czym najniższa w mieście

Ostrołęce (minus 6,51‰). Rozpatrując przestrzenny rozkład omawianego zjawiska należy stwierdzić, że powiaty zaludniające się w wyniku dodatniego salda migracji na pobyt stały koncentrują się w centralnej części województwa, co jest zapewne związane z napływem ludności do Warszawy i okolicznych powiatów, głównie w poszukiwaniu pracy. Dodatnie saldo migracji odnotowano również w powiatach okalających trzy duże miasta – Płock, Radom i Ostrołękę. We wszystkich miastach na prawach powiatu (poza stolicą) współczynnik ogólnego salda migracji stałej był ujemny.

Wyk. 14. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie mazowieckim według podregionów i powiatów w 2016 r.

Dane prezentujące ludność w województwie mazowieckim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Stan i ruch naturalny ludności w województwie mazowieckim” – opracowanie sygnałne dostępne co roku,
- „Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie mazowieckim” – publikacja dostępna co roku, jak również w Banku Danych Lokalnych.

RYNEK PRACY

■ PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE

W 2016 r. odnotowano wzrost w skali roku (większy niż rok wcześniej) przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw.

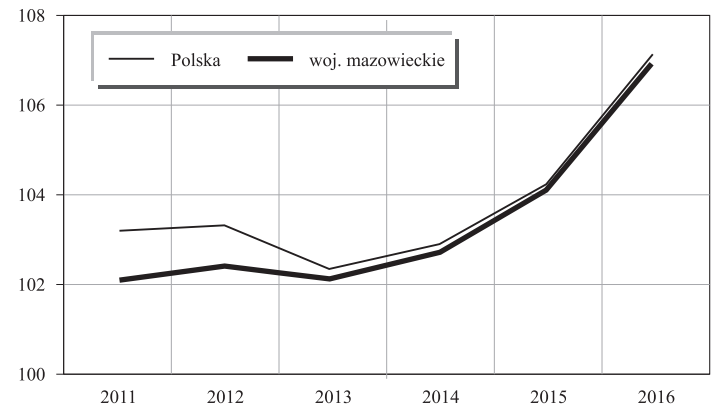
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie mazowieckim w 2016 r. ukształtowało się na poziomie 1390,0 tys. osób, tj. o 2,7% wyższym niż w 2015 r. (wobec wzrostu o 1,4% przed rokiem). W kraju przeciętne zatrudnienie było o 2,8% większe od notowanego w roku poprzednim (wobec wzrostu o 1,3% w 2015 r.).

Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz niepełnym, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Tabl. 4. **Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016		
	w tysiącach		2010 = 100	2015 = 100	
Polska.....	5372,6	5601,6	5760,2	107,1	102,8
Mazowieckie	1299,1	1353,9	1390,0	106,9	102,7
M.st. Warszawa	942,1	968,7	992,5	105,4	102,5

Wyk. 15. **Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw**
2010 = 100

W porównaniu z rokiem poprzednim przeciętne zatrudnienie zwiększyło się m.in. w administrowaniu i działalności wspierającej (o 12,0%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 3,7%), przetwórstwie przemysłowym (o 2,4%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych oraz transporcie i gospodarce magazynowej (po 2,2%). Spadek zatrudnienia odnotowano w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 6,2%), a także w obsłudze rynku nieruchomości (o 0,1%).

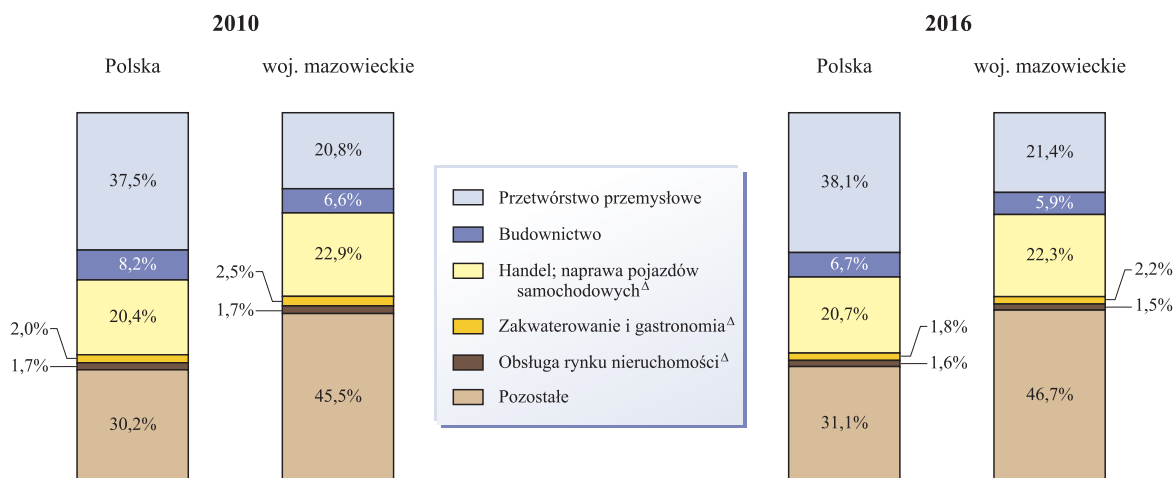
Tabl. 5. Przeciętne miesięczne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie mazowieckim

Wyszczególnienie	2015				2016				
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100								w tys.
O g ó ł e m	101,2	101,2	101,0	101,4	102,6	103,0	103,1	102,7	1390,0
w tym:									
Przemysł.....	101,4	100,8	100,8	100,5	100,1	100,9	101,4	101,2	353,1
w tym:									
przetwórstwo przemysłowe	102,1	101,6	101,6	101,4	101,5	102,3	102,8	102,4	297,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ ...	96,8	96,1	96,1	95,4	92,0	92,3	93,1	93,8	36,7
Budownictwo	94,4	93,8	94,5	94,6	101,1	102,4	101,8	101,9	82,5
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	102,3	102,4	101,2	101,0	100,6	100,5	101,5	102,2	309,5
Transport i gospodarka magazy- nowa	99,4	99,6	99,3	99,0	100,7	101,3	101,4	102,2	249,3
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	93,3	93,6	94,5	94,1	100,5	100,5	101,3	101,1	30,1
Informacja i komunikacja	99,4	99,7	100,1	106,2	108,6	109,4	105,4	100,6	103,8
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ...	99,7	99,3	98,7	98,9	100,6	99,5	99,4	99,9	21,3
Działalność profesjonalna, na- ukowa i techniczna ^a	103,9	103,5	103,6	105,1	106,3	107,0	107,4	103,7	78,5
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	109,7	111,3	111,5	112,5	114,8	114,3	114,3	112,0	131,3

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

W województwie w 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej osób zatrudnionych było w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (przeciętnie 309,5 tys. osób), przetwórstwie przemysłowym (297,7 tys.) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (249,3 tys.); ich łączny udział stanowił 61,6% ogólnej liczby zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw.

Wyk. 16. Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD

■ BEZROBOCIE REJESTROWANE

W województwie mazowieckim w 2016 r. obserwowano poprawę sytuacji na rynku pracy. W poszczególnych miesiącach badanego roku zarówno stopa bezrobocia, jak i liczba bezrobotnych ukształtowały się poniżej poziomu notowanego rok wcześniej; urzędy pracy rejestrowały więcej ofert zatrudnienia.

W końcu grudnia 2016 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa mazowieckiego wyniosła 188,9 tys. osób i była o 27,6 tys., tj. o 12,8% mniejsza niż przed rokiem (wobec spadku o 13,3% w grudniu 2015 r.). W kraju liczba bezrobotnych w 2016 r. zmniejszyła się w skali roku o 14,6% (wobec spadku o 14,3% w 2015 r.).

Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jednolity tekst Dz.U. 2016 poz. 645, z późniejszymi zmianami).

Tabl. 6. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	1954,7	1563,3	1335,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	3042,0	2368,8	2169,8
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	2979,8	2630,6	2398,0
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	83	31	21
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	12,4	9,7 ^b	8,3
MAZOWIECKIE			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	238,3	216,5	188,9
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	319,1	275,8	253,5
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	304,9	309,1	281,1
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	110	42	31
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	9,7	8,3 ^b	7,2
m.st. WARSZAWA			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	38,6	39,7	33,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	53,1	51,3	47,0
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	45,8	60,4	53,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	37	12	11
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	3,5	3,3 ^b	2,8

^a W ciągu roku. ^b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Raportu.

W porównaniu z grudniem 2015 r. liczba bezrobotnych obniżyła się we wszystkich powiatach. Największy spadek zanotowano w powiatach mławskim (o 24,9%), grójeckim (o 24,7%) oraz w warszawskim zachodnim (o 23,8%), a najmniejszy – w powiatach gostynińskim (o 1,5%), sierpeckim (o 3,8%) i m. Ostrołęce (o 3,9%).

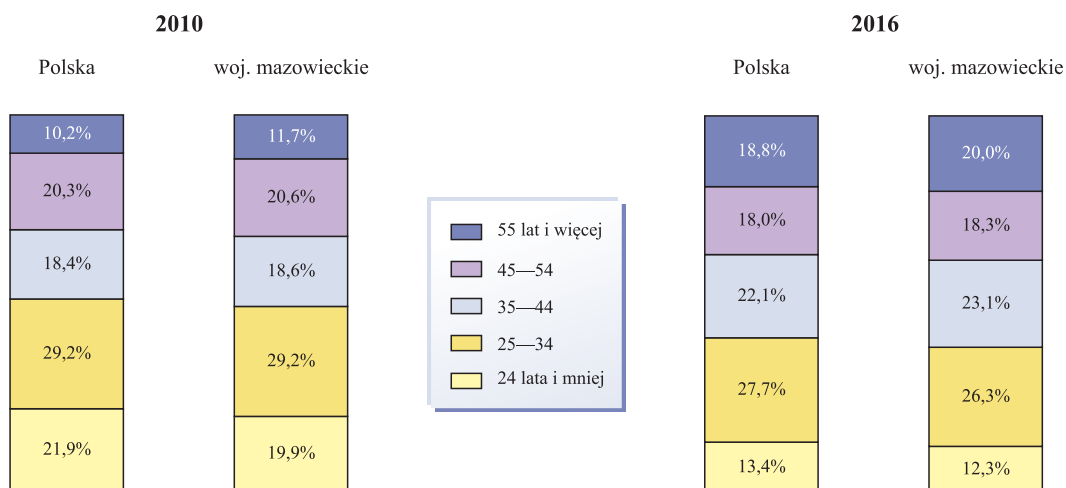
W końcu grudnia 2016 r. w województwie mazowieckim większość bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy stanowili mężczyźni; ich odsetek wyniósł 50,3% (podczas gdy w kraju – 46,7%). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba bezrobotnych mężczyzn zmniejszyła się o 15,0%, a bezrobotnych kobiet o 10,4%.

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

W końcu omawianego roku 86,4% ogółu bezrobotnych w województwie nie posiadało prawa do zasiłku (tak samo jak w 2015 r.), 83,7% stanowiły osoby poprzednio pracujące (przed rokiem – 82,1%), w tym osoby zwolnione z przyczyn zakładu pracy stanowiły 5,6% (5,8% przed rokiem). Odsetek osób zamieszkających na wsi wyniósł 44,7% (44,1% przed rokiem).

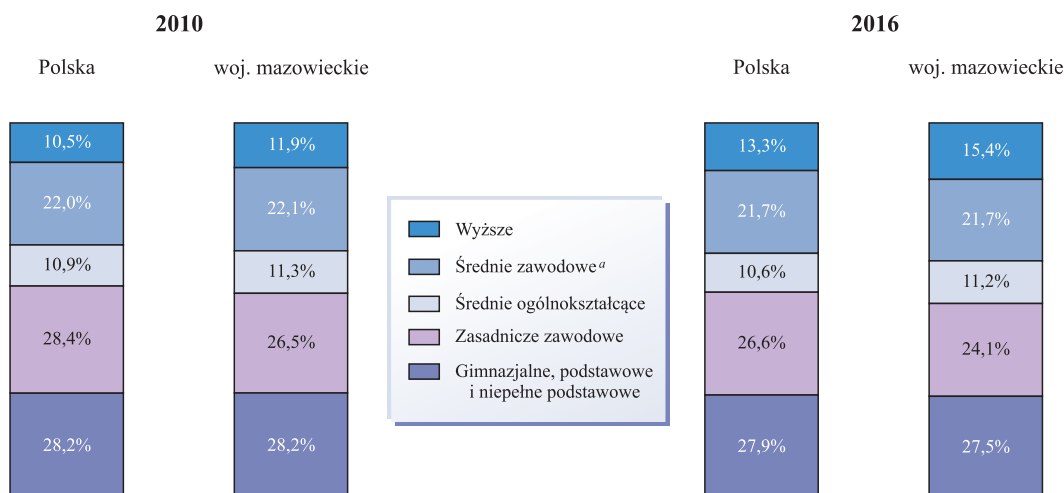
W końcu grudnia 2016 r. największą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25–34 lata; ich odsetek wyniósł 26,3% i nie zmienił się w skali roku. Największe zmiany zanotowano w grupie osób najmłodszych (24 lata i mniej) – spadek o 1,7 p.proc. oraz najstarszych (55 lat i więcej) – wzrost o 1,1 p.proc.

Wyk. 17. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku**
Stan w dniu 31 XII

Większość bezrobotnych rejestrujących się w urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i niższe oraz zasadnicze zawodowe (odpowiednio 27,5% i 24,1% w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w końcu grudnia 2016 r.). Udział pierwszej z wymienionych grup nie zmienił się w skali roku, zmniejszył się natomiast odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (o 0,4 p.proc.).

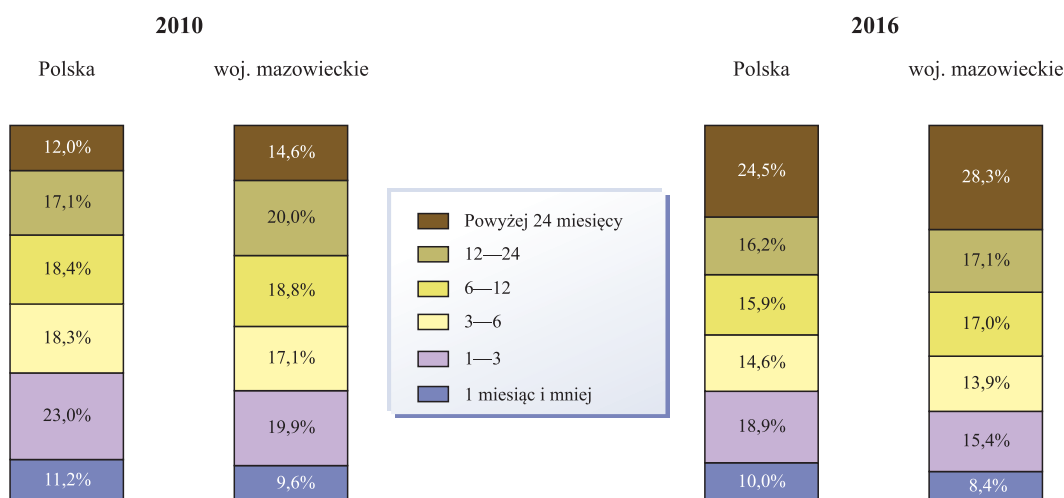
Wyk. 18. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia**
Stan w dniu 31 XII

^a Łącznie z policealnym.

Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy nie zmieniła się znacząco w porównaniu z 2015 r. Najkorzystniejszą sytuację zaobserwowano wśród osób poszukujących pracy od 1 do 3 miesięcy i od 3 do 6 miesięcy. Tylko w tych grupach odsetek osób zmniejszył się w skali roku (po 0,7 p.proc.). Najliczniejszą grupę stanowią osoby pozostające bez pracy najdłużej, tj. powyżej 24 miesięcy. W 2016 r. ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych wyniósł 28,3%, a odsetek w stosunku do 2015 r. zwiększył się o 0,8 p.proc. W stosunku do 2010 r. odsetek tych osób zwiększył się niemal dwukrotnie.

Wyk. 19. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy^a**
Stan w dniu 31 XII

^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie.

Największe trudności ze znalezieniem pracy nadal miały osoby ze stażem 1–5 lat oraz osoby ze stażem pracy do 1 roku, które łącznie stanowiły blisko dwie piąte ogólnej liczby bezrobotnych (odpowiednio 21,4% i 17,8%). W strukturze bezrobotnych według stażu pracy w porównaniu z rokiem poprzednim najbardziej wzrósł odsetek osób ze stażem do 1 roku i 5–10 lat (po 0,7 p.proc.), a najbardziej zmniejszył się – osób bez stażu pracy (o 1,6 p.proc.). Relatywnie największy spadek liczby bezrobotnych w skali

roku zanotowano w grupach osób bez stażu pracy i o najdłuższym (tj. 30 lat i więcej) stażu pracy (odpowiednio o 20,5% i o 17,4%).

Spośród osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w końcu grudnia 2016 r. udział osób bezrobotnych w wieku do 25 roku życia zmniejszył się w skali roku (o 1,7 p.proc. do 12,3%). Zwiększył się natomiast odsetek długotrwale bezrobotnych, stanowiących ponad połowę zarejestrowanych ogółem (o 0,1 p.proc. do 58,9%). Wzrósł także udział osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 0,8 p.proc. do 29,5%) oraz osób niepełnosprawnych (o 0,1 p.proc. do 4,5%).

Tabl. 7. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie mazowieckim**

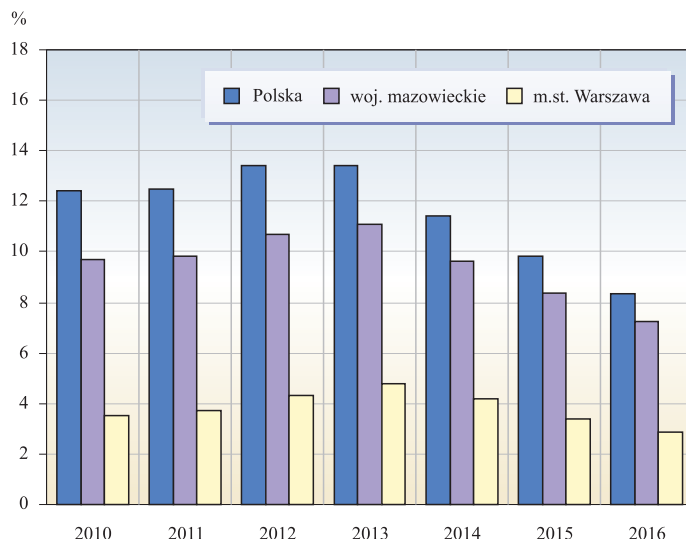
Wyszczególnienie	2015				2016			
	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu):								
w tysiącach osób.....	252,1	227,7	220,9	216,5	221,5	202,0	193,7	188,9
analogiczny okres roku poprzedniego = 100.....	87,7	87,0	86,8	86,7	87,9	88,7	87,7	87,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani (napływ):								
w tysiącach osób.....	73,6	59,8	70,8	71,6	70,7	58,8	62,2	61,7
analogiczny okres roku poprzedniego = 100.....	96,5	101,2	98,7	93,6	96,1	98,3	88,0	86,2
Bezrobotni wyrejestrowani (odpływ):								
w tysiącach osób.....	71,3	84,1	77,6	76,0	65,8	78,3	70,6	66,5
analogiczny okres roku poprzedniego = 100.....	98,8	99,3	98,5	93,4	92,2	93,0	91,0	87,5
Płynność bezrobocia (napływ-odpływ) w tysiącach osób	2,3	–24,3	–6,8	–4,4	5,0	–19,5	–8,4	–4,8
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %.....	9,7	8,8	8,6	8,3a	8,4	7,7	7,4	7,2

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Raportu.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie w 2016 r. wykazywała tendencję spadkową. O ile w styczniu i lutym wynosiła 8,6%, to w końcu roku ukształtowała się na poziomie 7,2%. W kraju stopa bezrobocia w końcu 2016 r. wyniosła 8,3% i była niższa od obserwowanej rok wcześniej o 1,4 p.proc. W porównaniu z 2010 r. stopa bezrobocia w województwie była niższa o 2,5 p.proc. (w kraju niższa o 4,1 p.proc.).

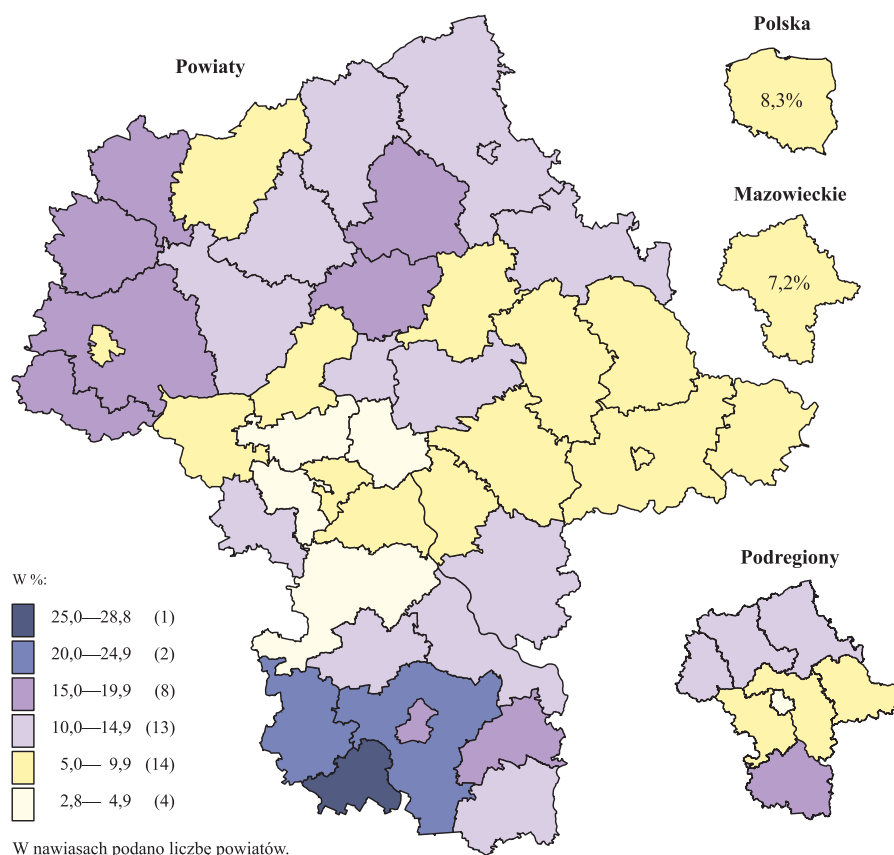
Wyk. 20. **Stopa bezrobocia rejestrowanego**
Stan w dniu 31 XII

W porównaniu z grudniem 2015 r. stopa bezrobocia obniżyła się we wszystkich powiatach. Najgłębszy spadek notowano w powiatach zwoleńskim (o 3,5 p.proc.), mławskim (o 2,9 p.proc.), radomskim (o 2,6 p.proc.), a najmniejszy – w gostyńskim (o 0,4 p.proc.) oraz sochaczewskim i m.st. Warszawie (po 0,5 p.proc.) oraz m. Ostrołęce (o 0,6 p.proc.). W województwie utrzymało się przestrzenne zróżnicowanie stopy bezrobocia. Rozpiętość pomiędzy najniższą a najwyższą stopą bezrobocia wyniosła 26,0 p.proc. (w 2015 r. –

27,5 p.proc.). Do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały: szydłowiecki (28,8%), radomski (22,5%) i przysuski (21,9%). Średniej dla województwa nie przekroczyły natomiast: m.st. Warszawa (2,8%), warszawski zachodni (3,2%), grójecki (3,4%), grodziski (4,3%), pruszkowski (5,5%), piaseczyński (5,6%), otwocki (6,0%), miński (6,9%) oraz wyszkowski i m. Siedlce (po 7,0%).

Wyk. 21. **Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie mazowieckim według podregionów i powiatów w 2016 r.**
Stan w dniu 31 XII

W 2016 r. w województwie mazowieckim liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 253,5 tys. osób i zmniejszyła się o 8,1% w skali roku (wobec spadku o 2,8% w 2015 r.). Najwięcej nowych rejestracji bezrobotnych miało miejsce w styczniu (25,7 tys.), a najmniej w maju (19,0 tys.). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem zwiększył się w porównaniu z notowanym przed rokiem (o 0,7 p.proc. do 79,3%). Zmniejszył się natomiast odsetek osób dotychczas niepracujących (o 2,3 p.proc. do 18,5%), zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (o 0,3 p.proc. do 4,9%) oraz absolwentów (o 0,1 p.proc. do 9,7%).

Z ewidencji bezrobotnych w województwie mazowieckim w 2016 r. skreślono 281,1 tys. osób, tj. o 9,0% mniej niż przed rokiem (wobec spadku o 2,5% w 2015 r.). Najwięcej osób wyrejestrowano w kwietniu (28,2 tys.), a najmniej w styczniu (16,0 tys.). Główną przyczynę wyrejestrowania nadal stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 144,1 tys. osób (wobec 152,4 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii w ogólnej liczbie wyrejestrowanych wzrósł w porównaniu z obserwowanym przed rokiem (o 2,0 p.proc. do 51,3%). Zwiększył się także odsetek osób dobrowolnie rezygnujących ze statusu bezrobotnego (o 0,7 p.proc. do 5,6%). Zmniejszył się natomiast odsetek osób wyrejestrowanych w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (o 2,5 p.proc. do 22,1%) oraz odsetek osób, które rozpoczęły szkolenie lub staż u pracodawców (o 1,3 p.proc. do 8,5%). Mniejszy był także odsetek osób wyrejestrowanych z powodu nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego (o 0,2 p.proc. do 1,2%) oraz z powodu nabycia prawa do emerytury lub renty (o 0,1 p.proc. do 0,8%).

W 2016 r. w województwie mazowieckim bilans bezrobotnych był korzystny, tzn. w ciągu roku w powiatowych urzędach pracy zarejestrowano o 27,6 tys. osób mniej niż wyłączono z ewidencji. Biorąc pod uwagę poszczególne okresy analizowanego roku, najlepsza sytuacja miała miejsce w II kwartale – liczba osób nowo zarejestrowanych była o 19,5 tys. mniejsza od liczby osób wyłączonych z ewidencji. Jedynie w I kwartale napływ do bezrobocia był większy niż odpływ. W omawianym roku relacja napływu do odpływu z bezrobocia ukształtowała się na poziomie 90,2% (wobec 89,2% przed rokiem); w kraju wskaźnik ten wyniósł 90,5% (wobec 90,0% przed rokiem).

Do powiatowych urzędów pracy województwa mazowieckiego w 2016 r. zgłoszono 206,7 tys. ofert zatrudnienia, tj. o 30,6% więcej niż w roku poprzednim. W ciągu roku najwięcej ofert wpłynęło do urzędów pracy w m.st. Warszawie (75,4 tys.) oraz w powiatach piaseczyńskim (15,1 tys.) i pruszkowskim (10,4 tys.), a najmniej – w zwoleńskim (0,8 tys.), białobrzeskim i łosickim (po 1,0 tys.) oraz ostrołęckim (1,1 tys.). W końcu grudnia 2016 r. w województwie na 1 ofertę pracy przypadało 31 osób bezrobotnych (wobec 42 osób przed rokiem); w kraju średnio 21 osób bezrobotnych (wobec 31 w 2015 r.). Najmniejszą liczbę bezrobotnych na 1 ofertę pracy odnotowano w powiecie sochaczewskim (5 osób), m.st. Warszawie (11 osób) oraz m. Siedlcach (12 osób), a największą w powiatach pułtuskim (940 osób), legionowskim (894 osoby) i płońskim (875 osób). W pięciu powiatach województwa (białobrzeskim, grójeckim, przysuskim, sierpeckim i zwoleńskim) urzędy pracy w końcu roku nie dysponowały wolnymi miejscami pracy i miejscami aktywizacji zawodowej.

■ BADANIE AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)¹ przeprowadzonego w IV kwartale 2016 r. w województwie mazowieckim kształtowały się następująco – odnotowano spadek liczby bezrobotnych, jak i stopy bezrobocia w ujęciu rocznym. Zmniejszyła się liczba pracujących, odnotowano spadek wskaźnika zatrudnienia i współczynnika aktywności zawodowej, zwiększyło się obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi.

W IV kwartale 2016 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie mazowieckim liczyła 2602 tys. osób, a biernych zawodowo – 1743 tys. Ludność aktywna zawodowo obejmowała pracujących w liczbie 2471 tys. osób i bezrobotnych – 131 tys.

Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.

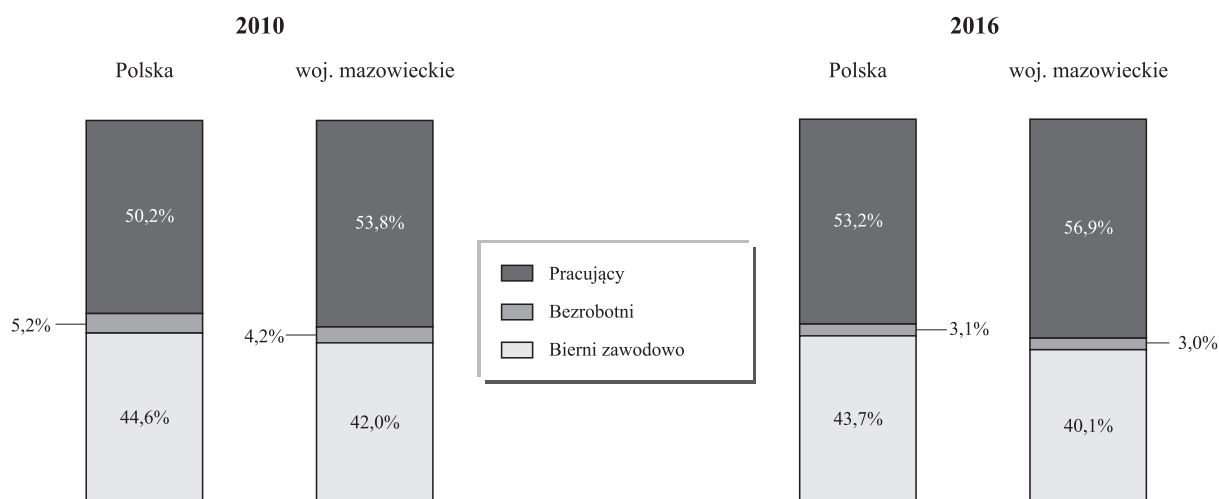
Tabl. 8. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Aktywni zawodowo w tys.	17153	17489	17286
pracujący.....	15557	16280	16328
bezrobotni	1597	1210	958
Bierni zawodowo w tys.	13826	13473	13410
Współczynnik aktywności zawodowej w %....	55,4	56,5	56,3
Wskaźnik zatrudnienia w %.....	50,2	52,6	53,2
Stopa bezrobocia w %.....	9,3	6,9	5,5
MAZOWIECKIE			
Aktywni zawodowo w tys.	2488	2960	2602
pracujący.....	2306	2773	2471
bezrobotni	182	187	131
Bierni zawodowo w tys.	1799	1810	1743
Współczynnik aktywności zawodowej w %....	58,0	62,1	59,9
Wskaźnik zatrudnienia w %.....	53,8	58,1	56,9
Stopa bezrobocia w %.....	7,3	6,3	5,0

W strukturze ludności według statusu na rynku pracy w porównaniu z IV kwartałem 2015 r. zmniejszył się udział pracujących (o 1,2 p.proc.) i bezrobotnych (o 0,9 p.proc.).

¹ Prezentowane wyniki BAEL zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności opracowane na podstawie NSP 2011. Dane nie obejmują osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych oraz osób nieobecnych w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej. Od I kw. 2016 r. w Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności zastosowano kalibrację wag na poziomie województwa, w miejsce stosowanej dotąd kalibracji na poziomie kraju, co zapewnia spójność otrzymywanych wyników z danymi demograficznymi na poziomie województw. W obliczeniach wag uwzględniono stosowane dotychczas kategorie demograficzne według płci, grup wieku i miejsca zamieszkania, natomiast wskaźniki kompletności służące do korekty wag ze względu na występowanie braków odpowiedzi są obecnie wyznaczane na poziomie województw. Zastosowanie kalibracji poprawiło wskaźniki precyzji dla ocen na poziomie województwa, ale szacunek dotyczy wciąż tej samej wartości szacowanego parametru, nie powinny wystąpić zatem żadne różnice systematyczne, mogące mieć wpływ na brak porównywalności danych z wcześniejszymi okresami.

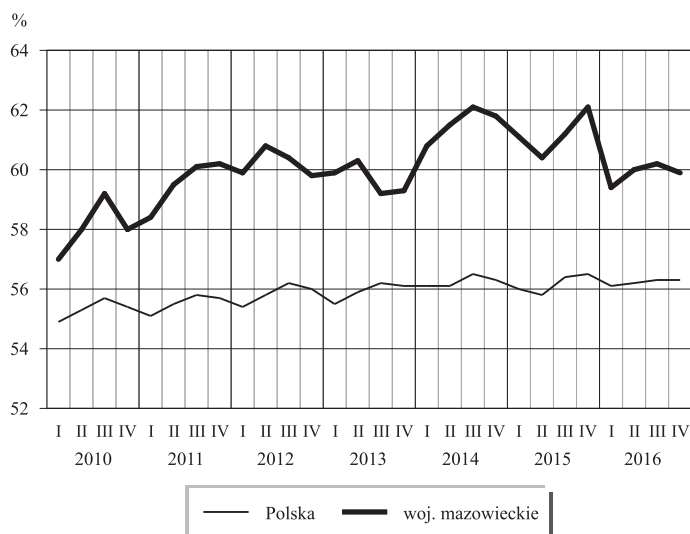
Wyk. 22. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Liczba aktywnych zawodowo w IV kwartale 2016 r. w stosunku do notowanej w analogicznym okresie poprzedniego roku zmniejszyła się o 358 tys. osób (tj. o 12,1%). Spadek aktywnych zawodowo nastąpił zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet (odpowiednio o 12,6% i o 11,5%).

Wyk. 23. Współczynnik aktywności zawodowej

W IV kwartale 2016 r. w województwie mazowieckim współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na najwyższym poziomie w kraju i wyniósł 59,9%. W skali roku współczynnik aktywności zawodowej zmniejszył się o 2,2 p.proc. W kraju współczynnik aktywności zawodowej w omawianym okresie wyniósł 56,3% i był o 0,2 p.proc. niższy od notowanego w analogicznym okresie poprzedniego roku. W IV kwartale 2016 r., tak jak w latach poprzednich, wyższą aktywność zawodową w województwie wykazywali mężczyźni niż kobiety (67,7% wobec 52,9%).

Do pracujących zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych) jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeśli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w BAEL w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

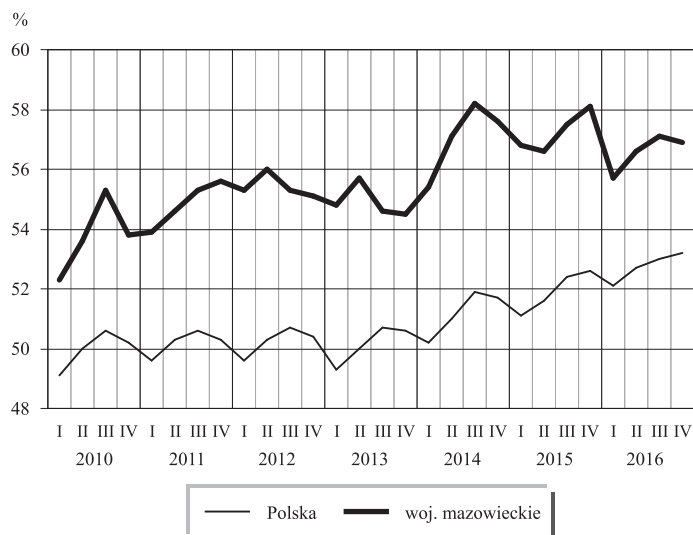
Mazowieckie, to województwo o największej liczbie pracujących. W IV kwartale 2016 r. w województwie populacja pracujących liczyła 2471 tys. osób i stanowiła 15,1% ogółu pracujących w kraju. W skali roku liczba pracujących w województwie zmniejszyła się o 302 tys. osób (tj. o 10,9%), co było wynikiem spadku liczby pracujących mężczyzn oraz kobiet (odpowiednio o 11,2% i o 10,4%).

W IV kwartale 2016 r. najmniejszy udział w populacji pracujących miały osoby z najmłodszej grupy wieku, tj. 15–24 lata (6,3%). Największym natomiast udziałem charakteryzowały się osoby w wieku 35–44 lata (28,3%). W stosunku do analogicznego okresu 2015 r. największe zmiany w strukturze pracujących zanotowano w grupie osób w wieku 25–34 lata (spadek o 1,7 p.proc.) oraz w wieku 55 lat i więcej (wzrost o 0,9 p.proc.).

Wyk. 24. Struktura pracujących według wieku w województwie mazowieckim w IV kwartale

Wyk. 25. Wskaźnik zatrudnienia

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia w województwie mazowieckim w analizowanym kwartale wyniósł 56,9% i był najwyższy w kraju. W skali roku wskaźnik zatrudnienia zmniejszył się o 1,2 p.proc. Spadek tego wskaźnika odnotowano zarówno w populacji kobiet (o 1,3 p.proc.), jak i mężczyzn (o 1,1 p.proc.). W województwie nadal wskaźnik zatrudnienia dla męż-

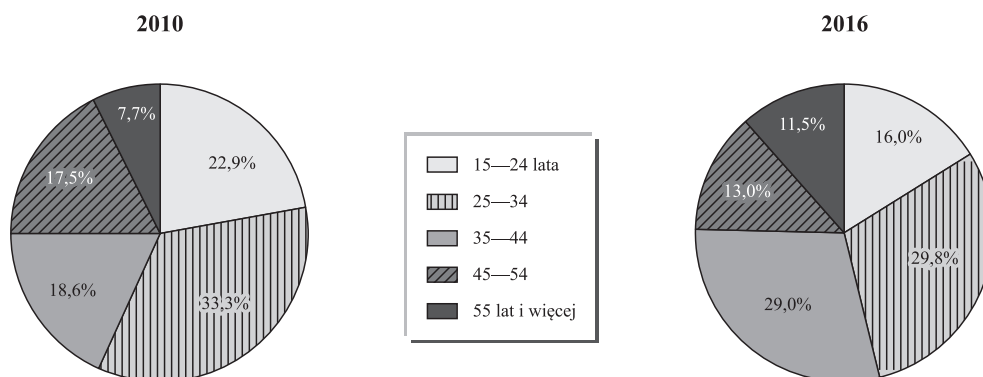
czyzn był wyraźnie wyższy niż dla kobiet (64,4% wobec 50,1%). W kraju wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2016 r. wyniósł 53,2% i zwiększył się o 0,6 p.proc. w odniesieniu do analogicznego kwartału poprzedniego roku.

W IV kwartale 2016 r. liczba bezrobotnych w województwie mazowieckim wyniosła 131 tys. osób i w skali roku zmniejszyła się o 56 tys. (tj. o 29,9%). Spadek nastąpił zarówno wśród populacji mężczyzn (o 33,3%), jak i kobiet (o 27,0%).

W omawianym kwartale wśród bezrobotnych najliczniejszą grupą były osoby w wieku 25–34 lata, które stanowiły 29,8% tej populacji w województwie. Najmniejsza zbiorowość obejmowała osoby w wieku 55 lat i więcej (11,5%). W stosunku do IV kwartału 2015 r. największe zmiany w strukturze bezrobotnych wystąpiły w grupie osób w wieku 35–44 lata (wzrost o 11,3 p.proc.) oraz w wieku 25–34 lata (spadek o 6,0 p.proc.).

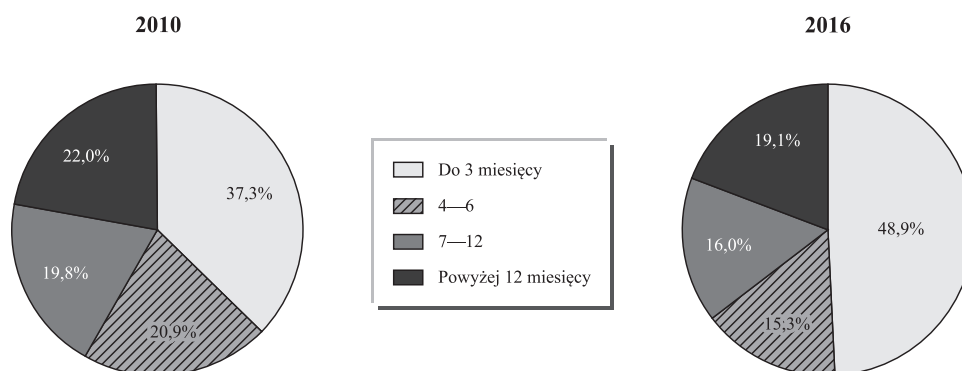
Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki: w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy oraz były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Wyk. 26. Struktura bezrobotnych według wieku w województwie mazowieckim w IV kwartale

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w województwie mazowieckim w IV kwartale 2016 r. wyniósł 8,5 miesiąca (w kraju – 10,7 miesiąca). W skali roku okres ten skrócił się o 0,3 miesiąca (w kraju – o 1,1 miesiąca). Kobiety poszukiwały pracy nieco dłużej niż mężczyźni (8,8 miesiąca wobec 8,2 miesiąca). W kraju przeciętny czas poszukiwania pracy był dłuższy dla mężczyzn niż dla kobiet (11 miesięcy wobec 10,4 miesiąca). W analizowanym kwartale w województwie liczba osób długotrwale poszukujących pracy (tzn. dłużej niż rok) wyniosła 25 tys. i stanowiła 19,1% ogółu bezrobotnych (przed rokiem 17,7%). W kraju w IV kwartale 2016 r. osoby poszukujące pracy powyżej 12 miesięcy stanowiły 26,6% ogólnej liczby bezrobotnych (rok wcześniej 29,7%).

Wyk. 27. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w województwie mazowieckim w IV kwartale

Stopa bezrobocia w IV kwartale 2016 r. w województwie mazowieckim wyniosła 5,0% i była najmniejsza od 2010 r., (w kraju średnia – 5,5%). W skali roku stopa bezrobocia w województwie zmniejszała się o 1,3 p.proc. (w kraju – o 1,4 p.proc.). W IV kwartale 2016 r. w województwie stopa bezrobocia mężczyzn wyniosła 4,8% i była o 1,4 p.proc. niższa od notowanej rok wcześniej. Stopa bezrobocia kobiet ukształtowała się na poziomie 5,3% i była o 1,2 p.proc. niższa niż w IV kwartale 2015 r.

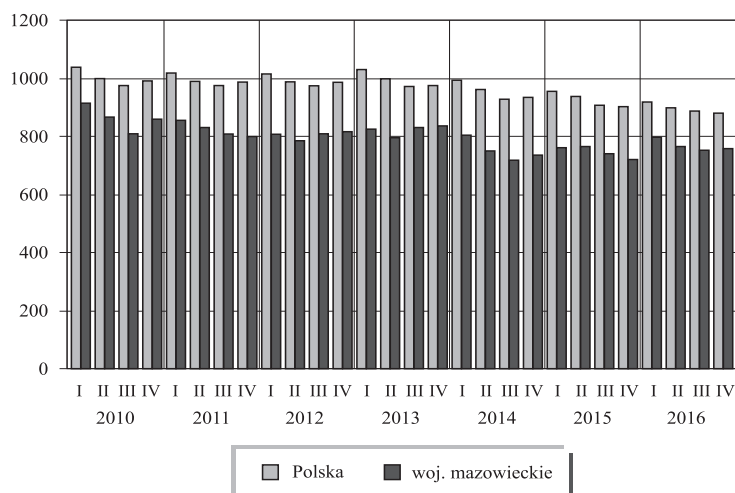
Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wyk. 28. Stopa bezrobocia

W IV kwartale 2016 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 1743 tys. osób i stanowiła 40,1% ogółu mieszkańców województwa w wieku 15 lat i więcej (w kraju udział ten kształtował się na poziomie 43,7%). W ujęciu rocznym liczba biernych zawodowo w województwie zmniejszyła się o 67,0 tys. osób, tj. o 3,7% (w kraju spadek o 0,5%). Wśród biernych zawodowo w województwie przeważały kobiety, których udział w IV kwartale 2016 r. wyniósł 62,0%.

Wyk. 29. **Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących**

W wyniku zaistniałych zmian na wojewódzkim rynku pracy, zwiększyło się obciążenie pracujących osobami niepracującymi. W IV kwartale 2016 r. na 1000 pracujących przypadało 758 osób bezrobotnych i biernych zawodowo, podczas gdy w IV kwartale 2015 r. 720 osób (w kraju 880 osób). W IV kwartale 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich, obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi w województwie było mniejsze niż średnio w kraju.

Dane prezentujące rynek pracy w województwie mazowieckim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
 - „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej,
 - „Aktywność ekonomiczna ludności w województwie mazowieckim” – opracowanie sygnałne dostępne co kwartał w wersji elektronicznej,
- jak również w Banku Danych Lokalnych.

WYNAGRODZENIA

W 2016 r. w województwie mazowieckim przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw rosły nieco szybciej niż przed rokiem. W porównaniu z 2015 r. zwiększył się również czas faktycznie przepracowany oraz przeciętne wynagrodzenie za godzinę pracy.

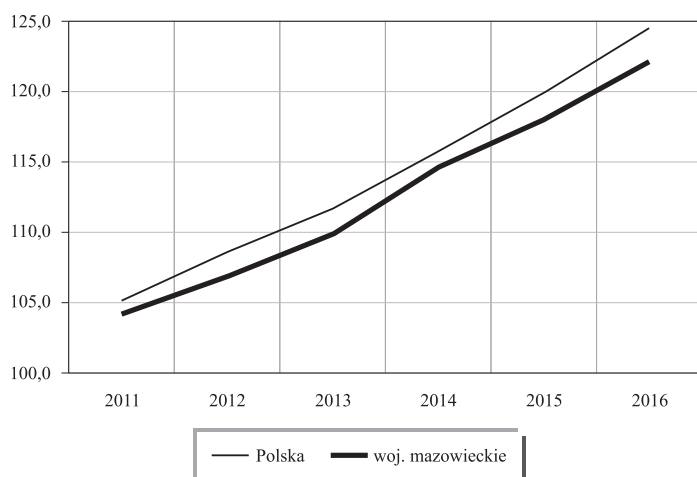
Tabl. 9. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016		
	w złotych			2010 = 100	2015 = 100
Polska.....	3434,62	4121,41	4277,03	124,5	103,8
Mazowieckie.....	4227,93	4991,77	5165,96	122,1	103,5
M.st. Warszawa.....	4483,17	5353,45	5537,56	123,3	103,4

W 2016 r. w województwie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie 5165,96 zł i było o 3,5% wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim (w 2015 r. wyższe odpowiednio o 3,0%). W kraju przeciętne wynagrodzenie wyniosło 4277,03 zł i zwiększyło się w skali roku o 3,8% (wobec wzrostu o 3,5% w 2015 r.).

***Przeciętne wynagrodzenie brutto** to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku do podziału lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie, po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.*

Wyk. 30. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw**
2010 = 100

W województwie wzrost płac w porównaniu z 2015 r. odnotowano we wszystkich sekcjach; największy w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 8,2%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 7,5%), obsłudze rynku nieruchomości (o 6,0%), a najmniejszy w administrowaniu i działalności wspierającej (o 0,3%).

Tabl. 10. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie mazowieckim**

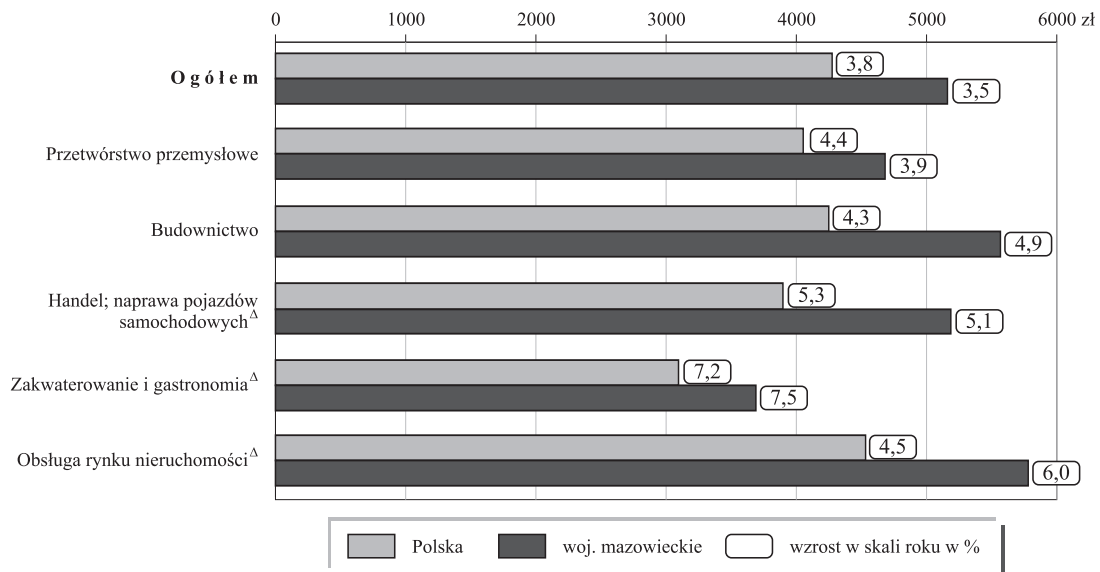
Sektory	2015				2016				
	I–III	I–VI	I–IX	I–XII	I–III	I–VI	I–IX	I–XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100								w złotych
O g ó ł e m	102,8	102,7	103,0	103,0	104,1	104,3	103,6	103,5	5165,96
w tym:									
Przemysł.....	102,9	101,7	101,3	101,8	104,7	104,3	104,5	104,2	4932,07
w tym:									
przetwórstwo przemysłowe...	102,8	102,1	102,4	102,3	104,4	104,0	104,1	103,9	4685,32
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	104,0	100,3	96,6	100,7	109,7	109,2	109,4	108,2	7035,84
Budownictwo	102,3	102,8	105,5	104,3	106,6	106,8	104,4	104,9	5574,54
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	105,8	104,1	104,5	104,2	104,2	105,7	105,3	105,1	5191,17
Transport i gospodarka magazy- nowa	97,2	100,0	101,3	101,4	102,1	102,2	102,1	102,1	4346,62
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	108,4	106,5	106,0	105,8	106,5	106,5	107,1	107,5	3691,91
Informacja i komunikacja	103,4	105,2	105,0	103,2	102,7	103,7	101,8	104,9	8456,42
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..	104,7	104,2	105,9	105,8	107,8	107,2	105,5	106,0	5786,98
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	103,2	102,8	102,8	102,5	104,8	102,8	102,4	101,0	7646,10
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	105,9	104,6	103,6	103,7	100,5	100,2	100,0	100,3	3262,87

^a Nie obejmuje działań: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

W omawianym roku najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie mazowieckim odnotowano w sekcji informacja i komunikacja – przekroczyło ono o 63,7% średnie wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w województwie. Relatywnie wysokie były także wynagrodzenia w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – wyższe od średniego w województwie odpowiednio o 48,0% i o 36,2%. Najniższe płace odnotowano w administrowaniu i działalności wspierającej – niższe niż przeciętne o 36,8%.

W 2016 r. zatrudnieni w jednostkach sektora przedsiębiorstw w województwie przepracowali łącznie 2450,2 mln godzin, tj. o 53,6 mln godzin (o 2,2%) więcej niż w roku poprzednim. Czas faktycznie przepracowany najbardziej wzrósł w administrowaniu i działalności wspierającej (o 8,8%); większy niż rok wcześniej był także m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej (o 4,3%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 3,7%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (o 2,0%). Obniżył się w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 6,6%) oraz, nieznacznie, w informacji i komunikacji (o 0,5%). W analizowanym roku największą liczbę godzin przepracowano w sekcjach handel; naprawa pojazdów samochodowych – 534,4 mln i przetwórstwo przemysłowe – 529,5 mln (odpowiednio 21,8% i 21,6% ogólnej liczby) oraz transport i gospodarka magazynowa – 434,3 mln (17,7%).

Wyk. 31. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w wybranych sekcjach w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r.**

Średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r. wyniósł 147 godzin (rok wcześniej 148). Największy spadek tego wskaźnika odnotowano w administrowaniu i działalności wspierającej (o 5 godzin), a największy wzrost w transporcie i gospodarce magazynowej (o 3 godziny).

Przeciętne wynagrodzenie godzinowe w tym okresie wyniosło 35,17 zł i w porównaniu z 2015 r. zwiększyło się o 3,9%. Wzrost obserwowano we wszystkich sekcjach; największy w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 8,6%), a najmniejszy w transporcie i gospodarce magazynowej (o 0,1%). W analizowanym roku najwyższe wynagrodzenie za przepracowaną godzinę otrzymywali zatrudnieni w sekcji informacja i komunikacja – 57,84 zł, a najniższe w administrowaniu i działalności wspierającej – 21,65 zł.

Dane prezentujące przeciętne wynagrodzenia brutto w województwie mazowieckim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
 - „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej, jak również w Banku Danych Lokalnych.
-

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

W 2016 r. zanotowano niewielki wzrost w skali roku przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów, przy czym osób pobierających świadczenia z ZUS było więcej, natomiast świadczeniobiorców KRUS – nieco mniej niż w 2015 r. W ujęciu rocznym zwiększyła się przeciętna miesięczna emerytura i renta zarówno z ZUS, jak i z KRUS.

W 2016 r. w województwie mazowieckim przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 1128,2 tys. osób i była o 5,8 tys. osób (tj. o 0,5%) większa od notowanej przed rokiem i o 46,3 tys. osób (tj. o 4,1%) mniejsza niż w 2010 r.

Tabl. 11. Świadczenia społeczne

Wyszczególnienie	2010	2015	2016		
	w liczbach bezwzględnych			2010 = 100	2015 = 100
POLSKA					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	8866,0	8476,9	8507,2	95,9	100,4
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS ^a	7491,4	7273,8	7312,8	97,6	100,5
rolników indywidualnych	1374,7	1203,2	1194,4	87,0	99,3
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS ^a w zł	1588,95	1980,96	2018,48	127,0	101,9
w tym emerytura	1698,35	2096,55	2131,70	125,5	101,7
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	954,68	1179,63	1182,83	123,9	100,3
w tym emerytura	996,18	1209,81	1210,30	121,3	100,0
MAZOWIECKIE					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	1174,5	1122,4	1128,2	95,9	100,5
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS	966,9	939,4	946,0	97,8	100,7
rolników indywidualnych	207,6	183,0	182,2	87,7	99,6
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1637,58	2047,16	2085,81	127,4	101,9
w tym emerytura	1756,14	2178,27	2213,64	126,1	101,6
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	915,29	1144,30	1150,29	125,5	100,5
w tym emerytura	946,14	1164,39	1167,84	123,5	100,3

^a Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS, a także wypłatami świadczeń rolnych z MON, MSWiA oraz MS (nieuwzględnionymi w województwie).

W omawianym roku udział osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS w województwie mazowieckim w ogólnej ich zbiorowości w kraju wyniósł 12,9% i utrzymał się na poziomie sprzed roku. Świadczeniobiorcy KRUS w województwie stanowili najliczniejszą grupę tej popu-

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE). Nie obejmują emerytur pomostowych oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych.

lacji w kraju: ich udział wyniósł 15,3% i wzrósł nieznacznie (o 0,1 p. proc.) w porównaniu z 2015 r.

W 2016 r. emerytury i renty z ZUS otrzymywało 946,0 tys. osób, tj. o 6,6 tys. (o 0,7%) więcej niż przed rokiem i o 2,2% mniej niż w 2010 r. W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost przeciętnej liczby emerytów (o 1,7%) oraz spadek liczby świadczeniobiorców otrzymujących renty z tytułu niezdolności do pracy (o 4,4%) i osób pobierających renty rodzinne (o 0,5%). Najliczniejszą grupą świadczeniobiorców ZUS są emeryci; w badanym roku stanowili oni 74,7% tej zbiorowości. Najmniej było świadczeniobiorców otrzymujących renty z tytułu niezdolności do pracy – 10,3%.

Tabl. 12. Świadczenia społeczne w województwie mazowieckim

Wyszczególnienie	2015				2016			
	I–III	I–VI	I–IX	I–XII	I–III	I–VI	I–IX	I–XII
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	1119,5	1120,8	1121,8	1122,4	1126,6	1127,3	1127,6	1128,2
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	99,6	99,8	100,1	100,2	100,6	100,6	100,5	100,5
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS	937,6	938,5	939,0	939,4	943,6	944,6	945,2	946,0
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	99,9	100,1	100,3	100,3	100,6	100,7	100,7	100,7
rolników indywidualnych	181,9	182,2	182,9	183,0	183,0	182,7	182,4	182,2
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	98,1	98,6	99,3	99,7	100,6	100,3	99,8	99,6
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:								
wypłacana przez ZUS	2017,94	2033,07	2040,60	2047,16	2073,52	2077,87	2081,90	2085,81
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	103,2	102,5	102,6	102,8	102,8	102,2	102,0	101,9
rolników indywidualnych	1124,58	1141,88	1143,32	1144,30	1147,55	1149,67	1150,04	1150,29
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	102,5	103,5	103,5	103,4	102,0	100,7	100,6	100,5

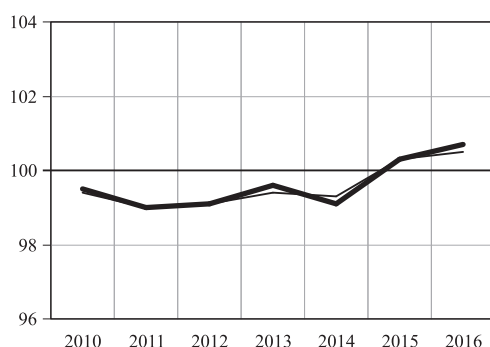
Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Nieco odmiennie kształtowała się dynamika liczby osób, którym wypłacano świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Emerytury i renty rolnicze w 2016 r. pobierało 182,2 tys. osób, tj. o 0,8 tys. (o 0,4%) mniej niż w 2015 r. i o 12,3% mniej w stosunku do 2010 r.

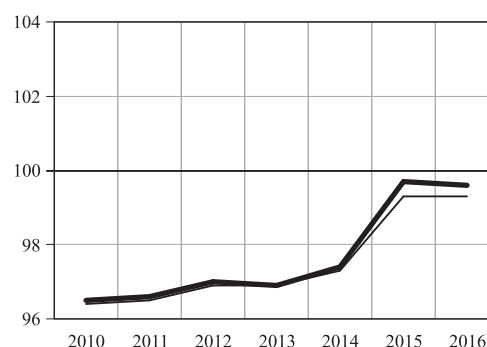
W porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się liczba osób otrzymujących renty z tytułu niezdolności do pracy oraz emerytury (odpowiednio o 0,6% i o 0,4%); nie zmieniła się liczba osób pobierających renty rodzinne. Wśród świadczeniobiorców KRUS dominują emeryci; w 2016 r. stanowili oni 81,2% omawianej zbiorowości, najmniej było świadczeniobiorców, którym wypłacano renty rodzinne – 4,0%.

Wyk. 32. **Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów**
Rok poprzedni = 100

Pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS

Rolników indywidualnych

— Polska — woj. mazowieckie

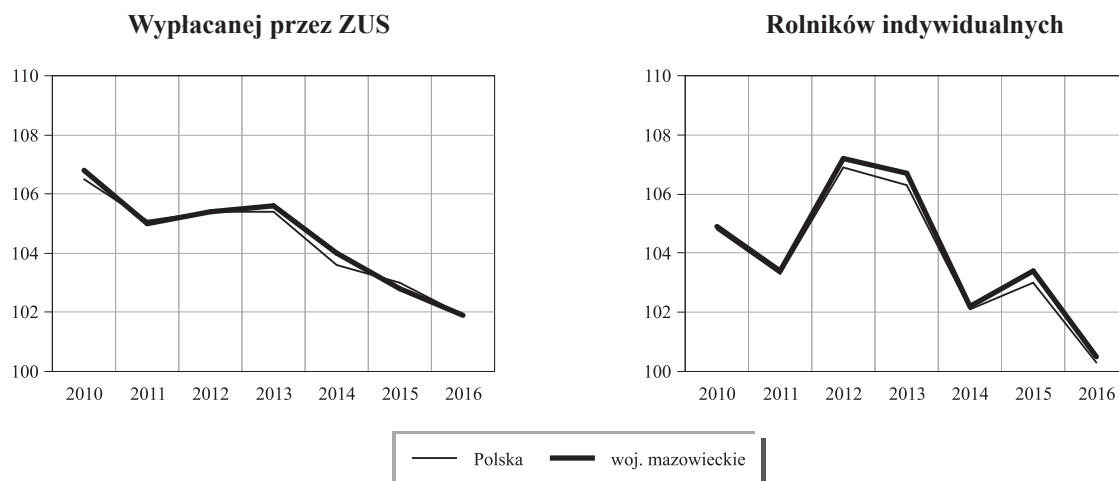
***Świadczenia emerytalno-rentowe** obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.*

W 2016 r. w województwie mazowieckim przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 2085,81 zł i była wyższa o 1,9% w porównaniu z rokiem poprzednim (taki sam wzrost odnotowano w kraju). Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych ukształtowała się na poziomie 1150,29 zł i wzrosła w skali roku o 0,5% (w kraju o 0,3%).

Zarówno w województwie, jak i w kraju obserwowany wzrost dotyczył wszystkich kategorii świadczeń. Wśród emerytur i rent realizowanych przez ZUS relatywnie najbardziej w skali roku wzrosła renta rodzinna – o 1,9% (w kraju o 1,7%). Renta z tytułu niezdolności do pracy i emerytura zwiększyły się odpowiednio o 1,8% i o 1,6% (w kraju – o 1,6% i o 1,7%). W przypadku KRUS w największym stopniu wzrosła renta z tytułu niezdolności do pracy – o 1,8% (w kraju o 1,4%). Renta rodzinna zwiększyła się o 0,8% (tak samo, jak w kraju), a emerytura – o 0,3% (w kraju pozostała na poziomie sprzed roku).

***Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują** wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.*

Wyk. 33. **Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto**
Rok poprzedni = 100

W 2016 r. w województwie, podobnie jak w latach poprzednich, relacja wysokości świadczeń z ZUS do średniej krajowej kształtowała się odmiennie niż w przypadku KRUS. Pod względem przeciętnej emerytury i renty z ZUS (103,3% średniej krajowej) mazowieckie zajmowało drugie miejsce w kraju, a analogiczne świadczenie wypłacane przez KRUS było jednym z najniższych i stanowiło 97,2% przeciętnej emerytury i renty rolniczej w Polsce. W przypadku świadczeń z ZUS tylko emerytura przewyższała średnią krajową (o 3,8%); renta z tytułu niezdolności do pracy oraz renta rodzinna były natomiast niższe (odpowiednio o 4,9% i o 1,7%). W przypadku wypłat realizowanych przez KRUS wysokość wszystkich świadczeń kształtowała się poniżej średniej krajowej: renta rodzinna była niższa o 3,6%, emerytura – o 3,5%, a renta z tytułu niezdolności do pracy – o 1,2%.

Dane prezentujące świadczenia społeczne w województwie mazowieckim znajdują się w publikacji pt. „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego”, który co kwartał dostępny jest w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych.

CENY

W 2016 r. w województwie mazowieckim ceny towarów i usług konsumpcyjnych ogółem obniżyły się w porównaniu z rokiem poprzednim. Największy spadek cen wystąpił w transporcie, a największy wzrost dotyczył cen towarów i usług związanych z edukacją.

Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

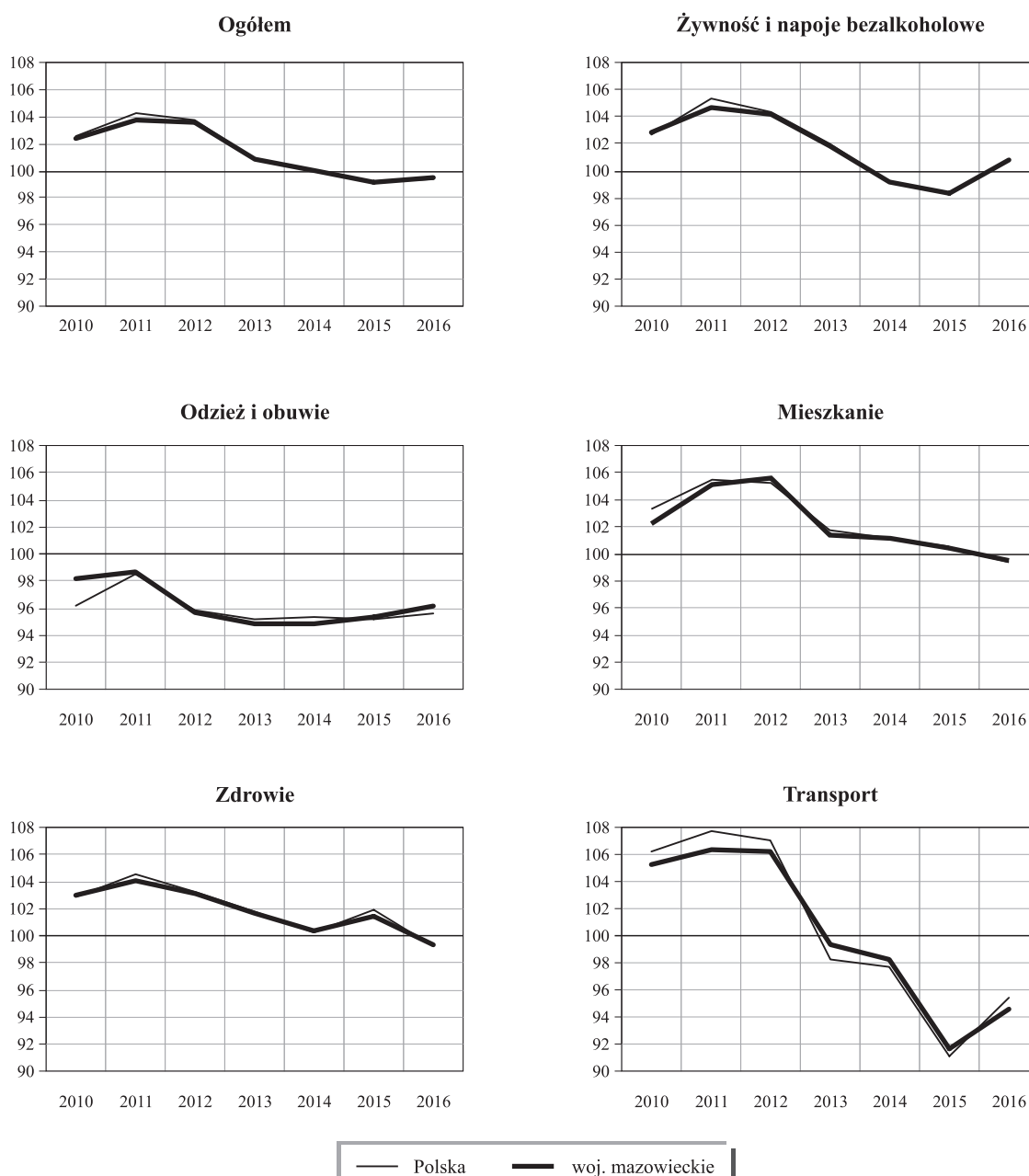
Systemy wag w zakresie poszczególnych województw oraz w skali kraju opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

W województwie mazowieckim w 2016 r. najgłębszy spadek cen odnotowano dla towarów i usług w zakresie transportu (o 5,4%). Utrzymał się trwający od lat spadek cen odzieży i obuwia, który w badanym roku wyniósł 3,9%; ponadto tańsze były towary i usługi związane ze zdrowiem (o 0,7%), z mieszkaniem oraz z rekreacją i kulturą (po 0,5%). Wyższe niż rok wcześniej były ceny dotyczące edukacji (o 1,1%), a także ceny żywności i napojów bezalkoholowych oraz napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (po 0,8%).

Tabl. 13. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
O g ó ł e m	102,6	99,1	99,4
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,7	98,3	100,8
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,3	101,2	100,7
Odzież i obuwie	96,2	95,2	95,6
Mieszkanie	103,3	100,5	99,4
Zdrowie	102,9	101,9	99,2
Transport	106,2	91,1	95,4
Rekreacja i kultura	99,7	100,7	98,1
Edukacja.....	102,7	101,1	100,8
MAZOWIECKIE			
O g ó ł e m	102,4	99,1	99,5
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,9	98,4	100,8
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	104,9	101,3	100,8
Odzież i obuwie	98,2	95,4	96,1
Mieszkanie	102,2	100,4	99,5
Zdrowie	103,0	101,4	99,3
Transport	105,2	91,7	94,6
Rekreacja i kultura	100,9	100,8	99,5
Edukacja.....	101,6	101,5	101,1

Wyk. 34. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych
Rok poprzedni = 100

W trzech pierwszych kwartałach 2016 r. odnotowano spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku (w I kwartale o 0,7%, w II i III – po 0,8%), natomiast w IV kwartale wystąpił wzrost (o 0,2%). W każdym kwartale odnotowano spadek cen odzieży i obuwnia (najgłębszy w III kwartale – o 4,6%) oraz cen związanych z mieszkaniem i transportem (w obu wymienionych grupach najgłębszy miał miejsce w II kwartale i wyniósł odpowiednio 0,8% i 7,7%). Największy wzrost cen w I, II i III kwartale badanego roku odnotowano dla towarów i usług w zakresie edukacji (odpowiednio po 1,1% i o 1,0%); w II kwartale o 1,1% wzrosły także ceny żywności i napojów bezalkoholowych. W IV kwartale najbardziej wzrosły ceny napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (o 1,2%).

Tabl. 14. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie mazowieckim

Wyszczególnienie	2015				2016			
	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	98,6	99,1	99,4	99,4	99,3	99,2	99,2	100,2
Żywność i napoje bezalkoholowe	95,9	97,6	99,5	100,7	101,0	101,1	100,2	100,7
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	102,4	101,2	101,0	100,8	100,6	100,6	100,6	101,2
Odzież i obuwie	94,9	95,1	96,2	95,3	96,3	96,5	95,4	96,2
Mieszkanie	100,5	100,6	100,4	100,2	99,5	99,2	99,5	99,9
Zdrowie	101,0	100,4	101,9	102,3	99,9	100,3	98,8	98,4
Transport	90,4	92,1	91,9	92,3	92,7	92,3	93,9	99,5
Rekreacja i kultura	101,5	101,3	100,7	99,8	99,6	98,2	99,5	100,6
Edukacja	101,9	101,7	101,6	100,9	101,1	101,1	101,0	101,0

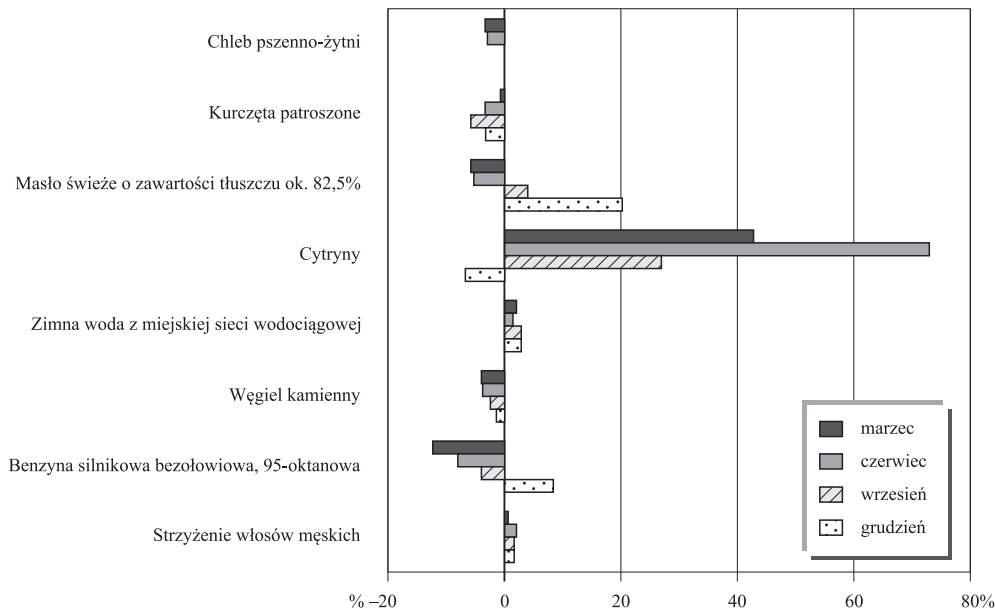
W grudniu 2016 r. ceny detaliczne większości wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w województwie mazowieckim były wyższe od notowanych w analogicznym miesiącu poprzedniego roku.

Wśród artykułów żywnościowych największy wzrost dotyczył cen cukru białego kryształu (o 28,7%), masła świeżego o zawartości tłuszczu ok. 82,5% (o 19,8%), sera dojrzewającego (o 16,8%) i pomarańczy (o 15,7%). Najbardziej obniżyły się ceny marchwi (o 30,4%), ziemniaków (o 28,4%) i cebuli (o 25,1%).

Spośród towarów nieżywnościowych i usług konsumpcyjnych najbardziej zdrożała firanka syntetyczna, szer. 300 cm (o 14,2%), a ponadto odtwarzacz osobisty MP3 z radiem (o 10,0%) oraz olej napędowy i benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa (odpowiednio o 8,9% i o 8,2%). Tańsze niż przed rokiem były m. in. spodnie (6-11 lat) z tkaniny typu jeans (o 3,8%), mikser elektryczny (o 3,5%) i węgiel kamienny (o 1,4%).

Źródłem informacji o cenach detalicznych prezentowanych towarów i usług były notowania cen prowadzone przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych notowano raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone były dwa razy w miesiącu.

Wyk. 35. Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie mazowieckim w 2016 r.

Tabl. 15. Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	
	w złotych			XII 2015 = 100
POLSKA				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg.....	2,08	2,21	2,21	100,0
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg.....	13,68	13,79	14,61	105,9
Kurczęta patroszone – za 1 kg	5,96	6,60	6,45	97,7
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	21,65	24,01	24,96	104,0
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l.....	2,67	2,80	2,78	99,3
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g.....	4,27	3,98	4,90	123,1
Cebula – za 1 kg.....	2,25	2,20	1,76	80,0
Ziemniaki – za 1 kg.....	1,43	1,19	0,98	82,4
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,94	2,44	3,17	129,9
Sok jabłkowy – za 1 l.....	3,64	3,63	3,57	98,3
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny ^a – za 1 kpl.	467,17	662,30	658,97	99,5
Półbuty męskie skórzane na podeszwie nieskór- zanej – za 1 parę.....	164,09	197,64	199,02	100,7
Ciepła woda – za 1 m ³	17,89	21,68	21,79	100,5
Proszek do prania – za 300 g ^b	4,43	5,33	5,45	x
Wizyta u lekarza specjalisty.....	69,63	90,26	93,93	104,1
Bilet na przejazd autobusem miejskim, jednora- zowy	2,23	2,71	2,71	100,0
Bilet do kina.....	15,23	18,39	19,02	103,4
MAZOWIECKIE				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg.....	1,94	2,04	2,04	100,0
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg.....	13,88	14,79	15,62	105,6
Kurczęta patroszone – za 1 kg	6,27	6,82	6,60	96,8
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	22,64	24,04	23,96	99,7
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l.....	2,91	2,81	2,90	103,2
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g.....	4,52	4,10	4,91	119,8
Cebula – za 1 kg.....	2,27	2,07	1,55	74,9
Ziemniaki – za 1 kg.....	1,42	1,41	1,01	71,6
Cukier biały kryształ – za 1 kg	3,05	2,51	3,23	128,7
Sok jabłkowy – za 1 l.....	3,73	3,64	3,64	100,0
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny ^a – za 1 kpl.	482,15	628,00	647,47	103,1
Półbuty męskie skórzane na podeszwie nieskór- zanej – za 1 parę.....	167,60	200,71	212,14	105,7
Ciepła woda – za 1 m ³	19,10	23,17	22,97	99,1
Proszek do prania – za 300 g ^b	4,58	5,11	5,29	x
Wizyta u lekarza specjalisty.....	75,83	99,92	102,08	102,2
Bilet na przejazd autobusem miejskim, jednora- zowy	2,60	3,29	3,16	96,0
Bilet do kina.....	16,67	19,87	21,08	106,1

a W 2010 r. – garnitur męski 2-częściowy, z elanowełny. b W 2010 – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g.

Dane prezentujące ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie mazowieckim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – publikacja dostępna co kwartał, jak również w Banku Danych Lokalnych.

ROLNICTWO

■ WARUNKI AGROMETEOROLOGICZNE od jesieni 2015 r. do jesieni 2016 r.

Znaczny niedobór opadów oraz rekordowo wysokie temperatury powietrza notowane w miesiącach letnich 2015 r. (czerwiec, lipiec, sierpień) spowodowały, że w większości gmin województwa mazowieckiego wystąpiła susza rolnicza. Długo oczekiwane opady deszczu pojawiły się w pierwszej dekadzie września. Nie były to opady zbyt obfite, jednak poprawiły stan uwilgotnienia gleby i pozwoliły na wykonanie podorywek i orki siewnej. Przebieg pogody w październiku sprawił, że posiane pod zbiory 2016 r. zboża ozime i rzepak stopniowo wschodziły i krzewiły się. Utrzymująca się w listopadzie wysoka, jak na tę porę roku, temperatura powietrza podtrzymywała wegetację roślin i z jednej strony stwarzała dobre warunki dla wschodów, wzrostu i rozwoju późno zasianych ozimin, z drugiej strony występujące w tym okresie niedobory wilgoci w glebie, spowodowały słabsze wyrośnięcie roślin przed zimą. Dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu się roślin.

Warunki agrometeorologiczne w okresie zimy 2015/2016 nie sprzyjały dobremu przezimowaniu upraw ozimych. Ciepły grudzień, ze średnią temperaturą powietrza wyższą o 4,9°C od przeciętnej z wielolecia (tj. z lat 1971–2000), przyczynił się do zakłócenia zimowego spoczynku roślin powodujących ich osłabienie oraz zmniejszenie zimotrwałości i mrozoodporności. Notowane w styczniu duże spadki temperatury powietrza (przy powierzchni gruntu dochodzące miejscami poniżej minus 20°C), a także brak okrywy śnieżnej spowodowały znaczne straty w zasiewach ozimin. Uszkodzenia roślin wystąpiły przede wszystkim na plantacjach rzepaku i jęczmienia ozimego. Wysoka temperatura powietrza w lutym (ze średnią o 4,7°C powyżej normy z wielolecia) powodowała dalsze zakłócenia w zimowym spoczynku roślin. Dobrze przezimowało żyto, drzewa i krzewy owocowe, a także plantacje truskawek.

Wiosenna wegetacja roślin ozimych ruszyła w pierwszej połowie marca. Ciepła pogoda sprzyjała przygotowaniu pól do siewu zbóż jarych i stanowisk do wysadzania ziemniaków, a także sprzyjała nawożeniu ozimin i użytków zielonych. Siew zbóż jarych oraz rzepaku i rzepiku jarego przebiegał sprawnie – pod koniec miesiąca obsiano 80–100% powierzchni przeznaczonej pod te uprawy. Wczesna wiosna wpłynęła również na wcześniejsze rozpoczęcie wysadzania rozsąd i siewu warzyw do gruntu. O ile na początku okresu wegetacyjnego uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby zabezpieczało potrzeby wodne roślin, to w kwietniu i w pierwszych dwóch dekadach maja w wyniku niedoboru opadów stan wielu upraw uległ pogorszeniu. Od trzeciej dekady maja poprawiły się zarówno warunki wilgotnościowe, jak i pod względem temperatury powietrza.

W miesiącach letnich (czerwiec, lipiec, sierpień) średnie miesięczne temperatury powietrza były wyższe od przeciętnych z wielolecia, natomiast przeciętne miesięczne sumy opadów na ogół niższe. W trzeciej dekadzie lipca przystąpiono do zbioru rzepaku i rzepiku, a następnie poszczególnych zbóż, zwłaszcza jęczmienia ozimego i żyta. Ciepłe i słoneczne dni sierpnia przeplatały się z dniami chłodnymi i deszczowymi, co utrudniało sprawne kontynuowanie żniw. Pogoda sprzyjała natomiast sianokosom, a przelotne opady deszczu przyczyniły się do dobrego odrostu runi. Przebieg pogody sprzyjał również wzrostowi kukurydzy, warzyw i roślin okopowych.

Ciepły i suchy wrzesień sprzyjał zbiorom ziemniaków, buraków cukrowych, roślin okopowych pastewnych, a także kukurydzy na zielonkę. Warunki wilgotnościowe gleby utrudniały natomiast prace związane z przygotowaniem pól pod siew ozimin, a także nie sprzyjały kiełkowaniu ziarna i wschodom roślin. W październiku stan uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby poprawił się – wówczas notowano częste, a miejscami obfite opady deszczu. Miało to korzystny wpływ na wzrost ozimin, jednak chłodne dni wpłynęły na spowolnienie procesów życiowych roślin. Utrzymująca się w listopadzie dodatnia temperatura powietrza podtrzymywała wegetację i stwarzała dobre warunki dla wzrostu i rozwoju roślin. Dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu się roślin.

Tabl. 16. Wybrane dane dotyczące rolnictwa ^a

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	35,1	36,7	.
rzepak i rzepik	23,6	28,5	.
ziemniaki ^b	219	210	.
buraki cukrowe	484	520	.
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu) ^{cd} w szt.:			
bydło	38,6	41,0	41,3
trzoda chlewna	102,6	80,0	75,6
owce	1,8	1,6	1,7
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	1031,5	1004,6	1175,8
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy ^e za 1 dt	59,84	66,83	62,02
ziarno żyta ^e za 1 dt	42,12	51,42	51,73
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	50,86	51,15	52,27
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,56	6,02	5,91
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,89	4,30	4,68
mleko krowie za 1 l	1,07	1,13	1,11
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	64,91	75,59	75,11
ziarno żyta za 1 dt	48,58	58,67	59,33
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	98,51	82,04	96,02
prosię na chów za 1 szt.	130,20	154,03	154,62
MAZOWIECKIE			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	27,4	27,1	.
rzepak i rzepik	18,8	23,0	.
ziemniaki ^b	222	180	.
buraki cukrowe	449	562	.
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu) ^{cd} w szt.:			
bydło	54,4	58,8	56,4
trzoda chlewna	74,0	50,4	48,3
owce	0,5	0,3	0,3
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	1347,0	1482,4	2205,9
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy ^e za 1 dt	60,86	67,52	62,93
ziarno żyta ^e za 1 dt	42,41	50,10	50,79
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	66,19	56,16	56,05
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,35	5,56	5,30
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,92	4,29	4,70
mleko krowie za 1 l	1,06	1,12	1,10
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	63,54	75,44	75,11
ziarno żyta za 1 dt	41,09	53,67	55,11
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	97,76	84,73	98,16
prosię na chów za 1 szt.	123,15	135,48	128,53

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 11. ^b Bez ogrodów przydomowych. ^c Dla 2016 r. dane nieostateczne. ^d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^e Bez ziarna siewnego.

■ POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

W województwie mazowieckim w czerwcu 2016 r. odnotowano spadek w skali roku pogłowia bydła i trzody chlewnej, natomiast wzrost pogłowia owiec i drobiu.

W czerwcu 2016 r. pogłowie bydła w województwie mazowieckim liczyło 1070,7 tys. szt., stanowiąc 18,0% pogłowia w kraju. Liczebność stada zmniejszyła się o 5,7% (tj. o 64,6 tys. szt.), a jego udział w ogólnym pogłowie bydła w kraju – o 1,0 p.proc. W strukturze stada bydła ogółem 44,7% stanowiły krowy, tj. o 0,3 p.proc. mniej niż przed rokiem; udział krów mlecznych zmniejszył się z 43,2% do 42,8%. Wśród 16 województw mazowieckie zajmuje drugą lokatę w krajowej produkcji żywności wołowej i pierwszą lokatę w produkcji mleka (w 2015 r.).

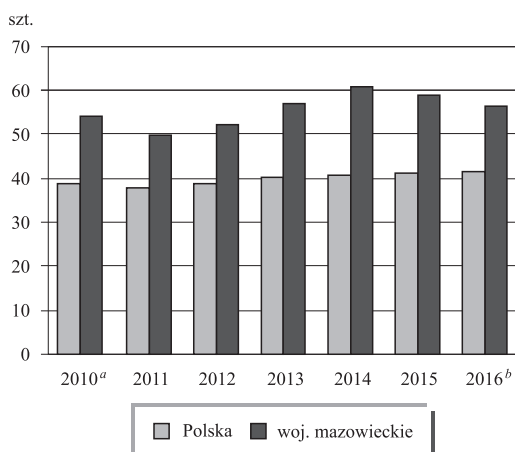
W latach 2010–2016 (z wyjątkiem 2014 r.) obserwowano redukcję pogłowia świń, przy czym największy spadek (o 23,1%) odnotowano w 2012 r. W czerwcu 2016 r. wojewódzkie pogłowie trzody chlewnej wynosiło 917,9 tys. szt. i było mniejsze o 55,7 tys. szt. (tj. o 5,7%) niż rok wcześniej. Udział województwa w krajowym pogłowie tych zwierząt pozostał na poziomie sprzed roku, stanowiąc 8,4%.

W czerwcu 2016 r. pogłowie owiec wyniosło 6,2 tys. szt. i było większe o 0,5 tys. szt. niż w 2015 r. W ujęciu względnym wzrost wyniósł 9,4%, tj. o 6,0 p.proc. mniej niż przed rokiem. Udział województwa w krajowym pogłowie owiec zwiększył się o 0,1 p.proc. (do 2,6%).

Rok 2016 był trzecim z kolei, w którym odnotowano wzrost w ujęciu rocznym pogłowia drobiu ogółem. O ile w 2015 r. jego liczebność wynosiła 30,1 mln szt., to rok później – 44,2 mln szt., stanowiąc 23,5% krajowego stada. Udział województwa w krajowym pogłowie drobiu zwiększył się o 5,1 p.proc. (wobec spadku o 0,2 p.proc. przed rokiem). Należy dodać, że w strukturze pogłowia drobiu ogółem największy udział (94,9%) ma drób kurzy.

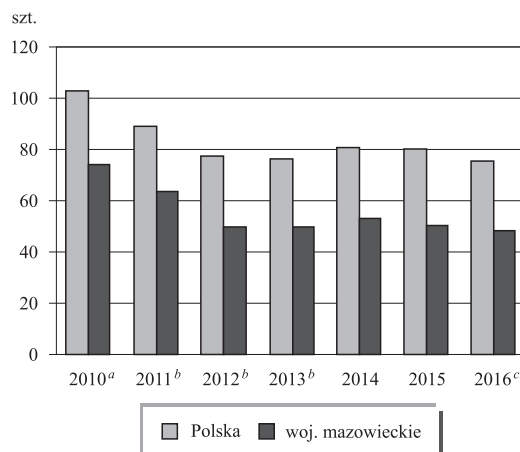
Badania pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywności wieprzowej prowadzone są 3-krotnie w roku – w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia, a badania pogłowia bydła, owiec i drobiu oraz produkcji zwierzęcej związanej z tymi gatunkami – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.

Wyk. 36. **Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych**
Stan w czerwcu

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 11. ^b Dane nieostateczne.

Wyk. 37. **Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych**
Stan w czerwcu

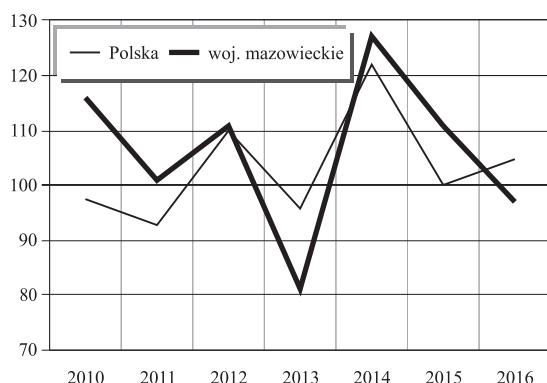

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 11. ^b Stan w końcu lipca. ^c Dane nieostateczne.

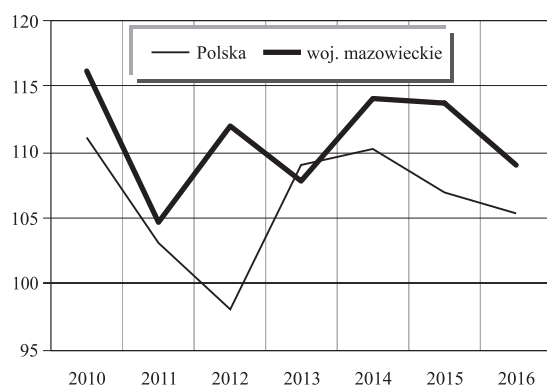
■ SKUP PRODUKTÓW ROLNYCH

W 2016 r. producenci z województwa mazowieckiego dostarczyli do skupu więcej niż przed rokiem pszenicy, ziemniaków, żywca rzeźnego wołowego i drobiowego oraz mleka. Mniejsza była podaż żyta i żywca rzeźnego wieprzowego.

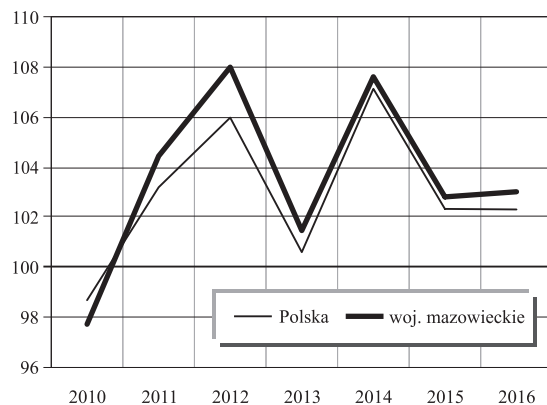
Wyk. 38. **Dynamika skupu zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)**
Rok poprzedni = 100

Wyk. 39. **Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)**
Rok poprzedni = 100

Wyk. 40. **Dynamika skupu mleka krowiego**
Rok poprzedni = 100

Skup zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) w 2016 r. wyniósł 568,0 tys. ton i był mniejszy o 3,1% w odniesieniu do roku poprzedniego oraz większy o 23,9% w porównaniu z 2010 r. Ziarna pszenicy skupiono 425,7 tys. ton, tj. stosownie więcej o 3,3% i o 41,3%, a ziarna żyta – 52,0 tys. ton, tj. odpowiednio mniej o 4,6% i o 28,0%. W latach 2010–2016 udział skupu zbóż ogółem od producentów z województwa mazowieckiego stanowił średnio 5,7% skupu krajowego; w 2016 r. – 5,5%. Skup pszenicy w omawianym przedziale czasowym stanowił przeciętnie 5,7% ogólnopolskiego skupu tego ziarna, a skup żyta – 7,2%; w ostatnim roku analizy udział skupu pszenicy i żyta wyniósł odpowiednio 5,6% i 6,6%.

W 2016 r. producenci z województwa mazowieckiego dostarczyli do skupu 56,0 tys. ton ziemniaków, tj. o 17,1% więcej niż przed rokiem i o 1,7% więcej niż przed sześciu laty. W latach 2010–2016 przeciętny udział skupu ziemniaków w krajowym skupie tego surowca wyniósł 3,7%, przy czym w 2016 r. – 3,0%.

W ciągu 2016 r. skupiono 1124,7 tys. ton żywca rzeźnego (w wadze żywej), czyli więcej o 9,1% niż w 2015 r. i o 79,1% niż w 2010 r. Podaż żywca wieprzowego wyniosła 213,2 tys. ton i w skali roku była mniejsza o 5,4%, a w skali sześciu lat – większa o 1,8%. Skup żywca wołowego ukształtował się na poziomie 154,6 tys. ton i był stosownie większy o 5,6% i o 56,0%. Żywca drobiowego skupiono 750,9 tys. ton, tj. więcej o 15,4% w ujęciu rocznym i o 141,0% w porównaniu z 2010 r. Z analizy danych za lata 2010–2016 wynika, że dostarczony do skupu przez producentów z województwa mazowieckiego żywec rzeźny ogółem stanowił przeciętnie 16,3% skupu krajowego, w tym wieprzowy – 10,0% krajowego skupu tego surowca, wołowy – 17,0%, drobiowy – 21,6%. W 2016 r. udział skupu żywca rzeźnego ogółem wyniósł 18,4%, a omawianych gatunków żywca odpowiednio – 9,2%, 18,9%, 25,5%.

Skup mleka krowiego w 2016 r. (2307,8 mln litrów) był większy o 3,0% niż rok wcześniej i o 30,4% niż sześć lat wcześniej. W latach 2010–2016 dostawy mleka do skupu od mazowieckich producentów stanowiły co roku ponad 20% ogólnokrajowego skupu tego surowca, przy czym udział ten z roku na rok zwiększał się (z 20,2% do 21,3%).

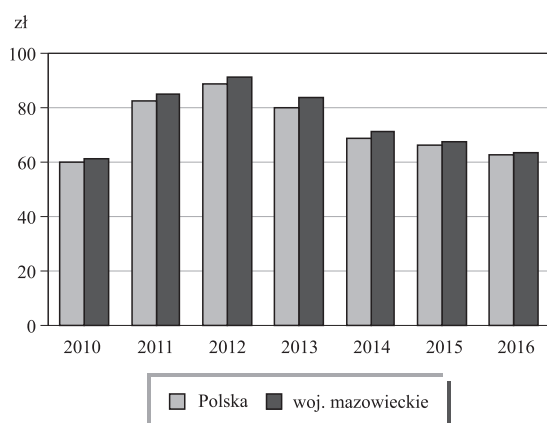
■ CENY PRODUKTÓW ROLNYCH W SKUPIE I NA TARGOWISKACH

Na rynku rolnym w 2016 r. średnie ceny pszenicy, żywca wołowego i drobiowego, mleka, prosiąt do dalszego chowu oraz ceny skupu ziemniaków były niższe niż w 2015 r. Wyższe były ceny żyta, żywca wieprzowego oraz ziemniaków na targowiskach.

W 2016 r. średnia cena pszenicy w skupie wyniosła 62,93 zł/dt i była wyższa o 1,5% od przeciętnej w kraju. Targowiskowa cena pszenicy wyniosła 75,11 zł/dt, tj. tyle samo co w kraju. W ujęciu rocznym cena skupu pszenicy obniżyła się o 6,8%, a cena targowiskowa o 0,4%.

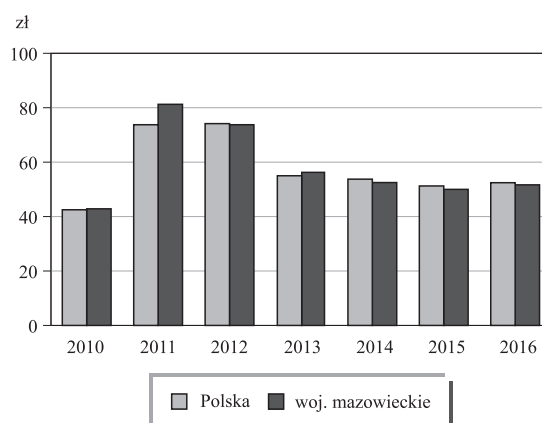
Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Wyk. 41. Cena skupu pszenicy^a za 1 dt

^a Bez ziarna siewnego.

Wyk. 42. Cena skupu żyta^a za 1 dt

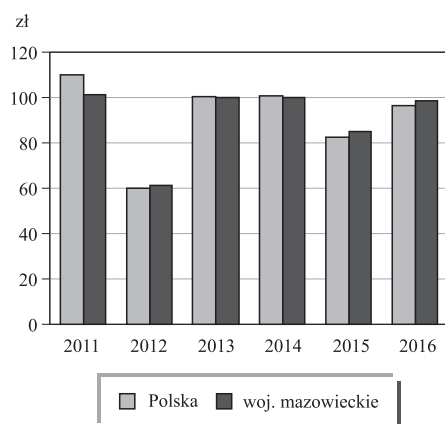

^a Bez ziarna siewnego.

Przeciętna cena skupu żyta w 2016 r. ukształtowała się na poziomie 50,79 zł/dt, natomiast cena targowiskowa – na poziomie 55,11 zł/dt. W odniesieniu do średniej krajowej cena żyta w skupie była niższa o 1,8%, a na targowiskach – o 7,1%. Na obu rynkach ceny tego ziarna były wyższe niż w 2015 r. – w skupie o 1,4%; na targowiskach o 2,7%.

W 2016 r. za 1 dt ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) w skupie płacono 56,05 zł, a na targowiskach – 98,16 zł, tj. więcej niż przeciętnie w kraju odpowiednio o 7,2% i o 2,2%. W ujęciu rocznym cena skupu

Wyk. 43. Cena targowiskowa ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) za 1 dt

tego surowca była niższa o 0,2%, natomiast cena targowiskowa – wyższa o 15,9%.

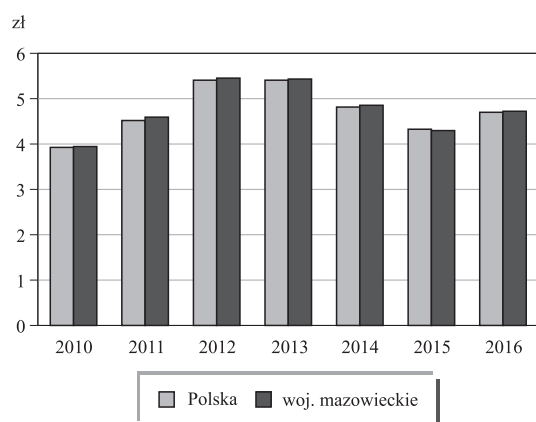
W okresie styczeń–grudzień 2016 r. zarówno w skupie, jak i na targowiskach ceny trzody chlewnej ulegały sezonowym wzrostom i spadkom. W ujęciu rocznym natomiast od maja (a na targowiskach od czerwca) nieprzerwanie utrzymywała się tendencja wzrostowa cen tego surowca. W skupie za 1 kg żywca wieprzowego płacono średnio 4,70 zł, a w obrocie targowiskowym 4,65 zł, tj. więcej niż w 2015 r. odpowiednio o 9,4% i o 6,7%. Na obu rynkach przeciętne ceny żywca wieprzowego były wyższe od średnich cen w kraju (w skupie o 0,4%; na targowiskach o 0,9%).

Od stycznia do sierpnia 2016 r. obserwowano stały wzrost wskaźnika rentowności produkcji trzody chlewnej. O ile w styczniu za 1 kg żywca wieprzowego w skupie można było kupić 7,2 kg żyta na targowiskach, to w sierpniu już 10,2 kg. W kolejnych trzech miesiącach omawiany wskaźnik sukcesywnie obniżał się (do 8,4), po czym w grudniu wzrósł, osiągając poziom 9,3. Opłacalność tuczu trzody chlewnej w 2016 r. była lepsza niż rok wcześniej. Relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen żyta ukształtowała się na poziomie 8,5 wobec 8,0 w 2015 r., a relacja cen żywca wieprzowego do cen jęczmienia – na poziomie 6,8 wobec 6,1.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W 2016 r. przeciętna cena prosiąt do dalszego chowu (ok. 129 zł/szt.) była o 5,1% niższa niż przed rokiem. Targowiskowa cena prosiąt w województwie była o 16,9% niższa od średniej krajowej.

Wyk. 44. Cena skupu żywca wieprzowego za 1 kg

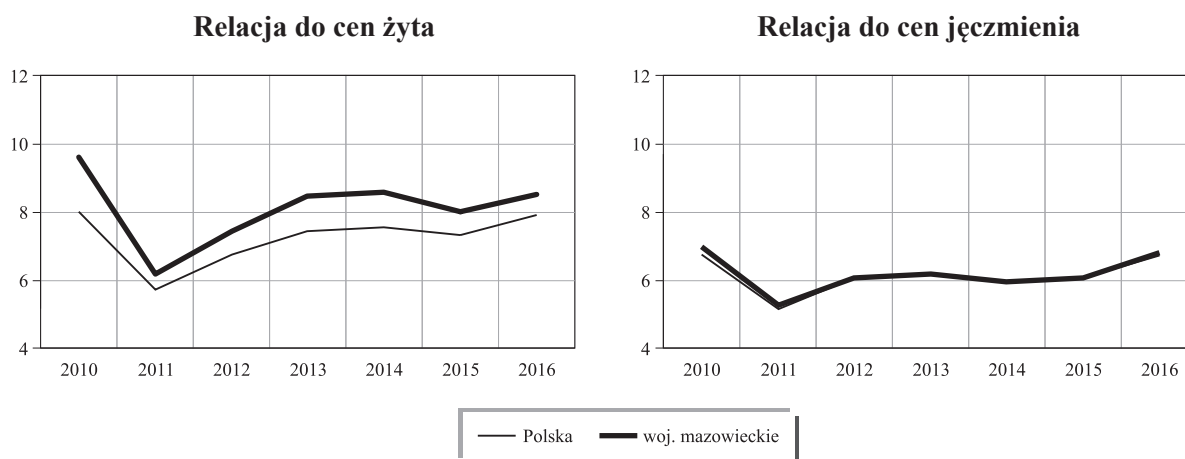
W lutym oraz od lipca do września 2016 r. notowano wzrost cen skupu bydła rzeźnego w ujęciu rocznym, a w pozostałych miesiącach – spadek. Średnia roczna cena żywca wołowego wyniosła 5,30 zł/kg i była o 4,7% niższa niż w 2015 r. Cena skupu tego surowca w województwie mazowieckim była o 10,4% niższa od przeciętnej w kraju.

W każdym miesiącu 2016 r. dostawy żywca drobiowego do skupu były większe niż przed rokiem, natomiast ceny – niższe. Przeciętna roczna cena drobiu rzeźnego (3,44 zł/kg) w porównaniu z 2015 r. obniżyła się o 5,4%. Cena 1 kg żywca

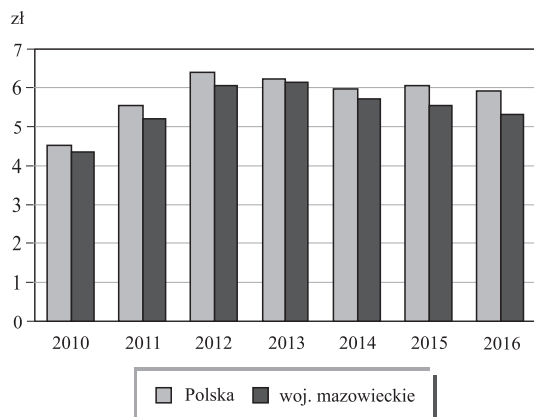
drobiowego dostarczonego do skupu przez producentów z województwa mazowieckiego była o 6,5% niższa od średniej w kraju.

W 2016 r. wzrost cen skupu mleka w ujęciu miesięcznym notowano od czerwca, a w ujęciu rocznym od września. Średnia roczna cena mleka krowiego wyniosła 109,51 zł za 100 litrów (w kraju – 110,76 zł). W porównaniu z 2015 r. mleko w skupie było tańsze o 1,9%.

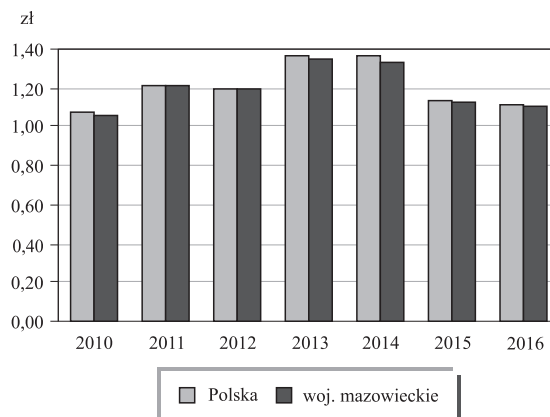
Wyk. 45. Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia

Wyk. 46. Cena skupu żywca wołowego za 1 kg

Wyk. 47. Cena skupu mleka za 1 l

■ GLOBALNA, KOŃCOWA I TOWAROWA PRODUKCJA ROLNICZA

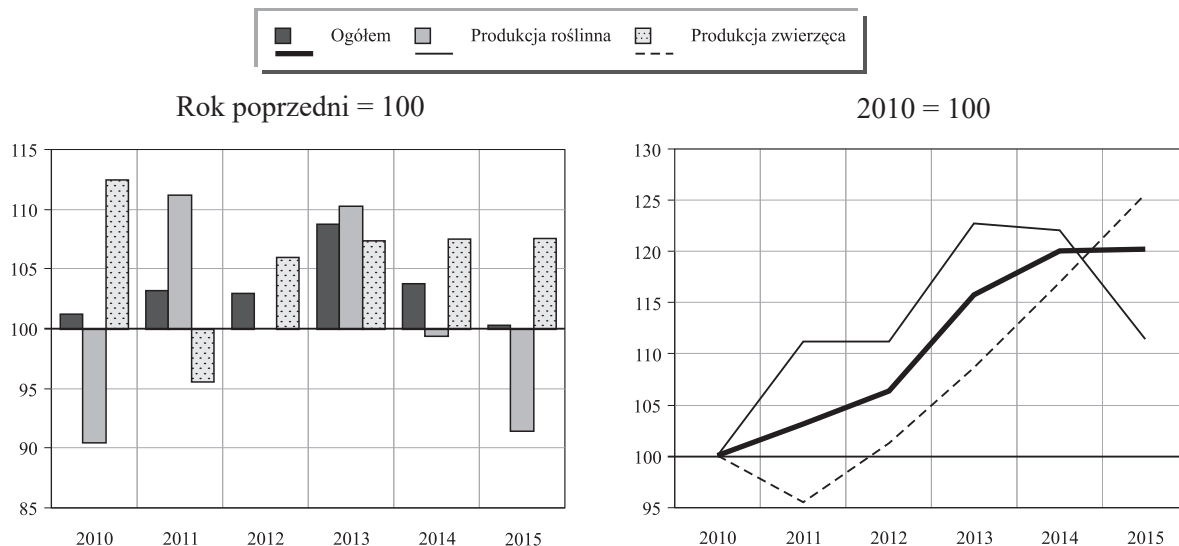
W województwie mazowieckim w 2015 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się zarówno globalna, końcowa, jak i towarowa produkcja rolnicza (w cenach stałych). Odnotowano wzrost produkcji zwierzęcej i spadek produkcji roślinnej.

Globalna produkcja rolnicza w 2015 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, była większa (w cenach stałych z 2014 r.) o 0,2%, przy czym produkcja zwierzęca zwiększyła się o 7,5%, natomiast produkcja roślinna zmniejszyła się o 8,7%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość omawianej produkcji wyniosła 8902 zł (przed rokiem 9443 zł). O możliwościach produkcyjnych rolnictwa stanowiły gospodarstwa indywidualne, bowiem wytworzyły blisko 97% wojewódzkiej globalnej produkcji rolniczej.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Wyk. 48. Dynamika globalnej produkcji rolniczej (ceny stałe roku poprzedniego)

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

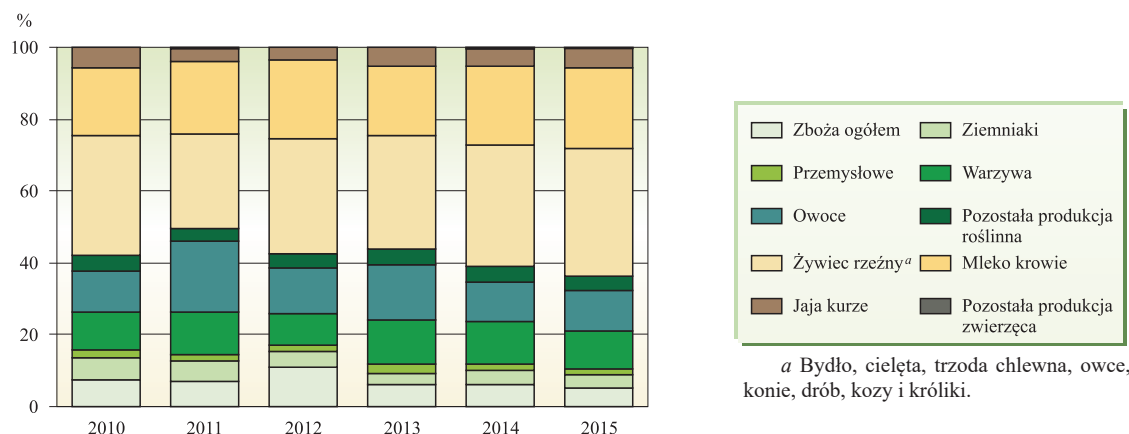
Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

i o 43,5%, natomiast sprzedaż produktów rolnych w obrocie targowiskowym była stosownie większa o 4,5% i mniejsza o 6,5%. W 2015 r. w wewnętrznej strukturze towarowej produkcji rolniczej udział produkcji roślinnej wyniósł 36,1% i był o 3,1 p.proc. mniejszy niż przed rokiem. Odnotowano m.in. spadek udziału warzyw (o 1,4 p.proc.), zbóż (o 1,2 p.proc.), upraw przemysłowych i ziemniaków (po 0,2 p.proc.), przy wzroście udziału owoców (o 0,6 p.proc.). Na wzrost udziału towarowej produkcji zwierzęcej wpłynęło zwiększenie udziału produkcji żywca rzeźnego (o 1,9 p.proc.), mleka krowiego (o 0,7 p.proc.) i jaj kurzych (o 0,6 p.proc.).

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

Wyk. 49. **Struktura towarowej produkcji rolniczej według produktów (ceny stałe roku poprzedniego)**

Dane prezentujące rolnictwo w województwie mazowieckim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – publikacja dostępna co kwartał, jak również w Banku Danych Lokalnych.

PRZEMYSŁ

W 2016 r. w województwie mazowieckim produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) była wyższa niż przed rokiem. W porównaniu z 2015 r. odnotowano wzrost wydajności pracy, mierzonej wielkością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego oraz wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2016 r. w województwie osiągnęła wartość 234973,6 mln zł (w cenach bieżących) i była o 3,1% (w cenach stałych) wyższa w odniesieniu do zanotowanej w 2015 r. W skali kraju produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) zwiększyła się o 3,1% (wobec wzrostu o 4,9% w 2015 r.). W województwie w kolejnych kwartalnych okresach narastających w 2016 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w skali roku odpowiednio: w I kwartale – o 2,0%, w I półroczu – o 4,2%, a w okresie trzech kwartałów – o 3,1%.

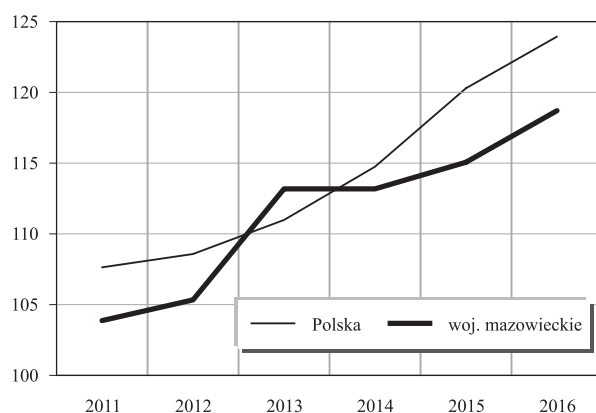
*Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:*

- *wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;*
- *wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;*
- *zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;*
- *wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;*
- *produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.*

Tabl. 17. **Przemysł**

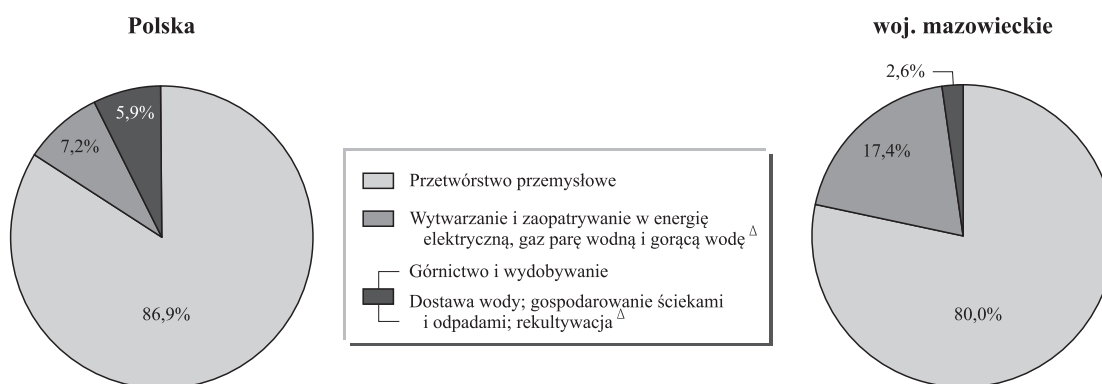
Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	945306,9	1197028,5	1236375,4
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	83,0	85,9	86,9
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	2442,2	2510,7	2566,7
MAZOWIECKIE			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	194035,5	237394,7	234973,6
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	79,2	79,3	80,0
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	321,3	348,9	353,1
m.st. WARSZAWA			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	86736,6	108884,3	107132,2
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	65,2	66,1	67,6
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	150,7	170,5	171,7

Wyk. 50. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)**
2010 = 100

W województwie mazowieckim w produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) największy udział ma przetwórstwo przemysłowe, a następnie wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. Łącznie te sekcje w 2016 r. stanowiły ponad 97% produkcji przemysłowej w województwie.

Wyk. 51. **Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD w 2016 r. (ceny bieżące)**

Wzrost wielkości produkcji sprzedanej przemysłu w 2016 r. w stosunku do 2015 r. był wynikiem zwiększenia produkcji sprzedanej (w cenach stałych) w przetwórstwie przemysłowym (o 2,5%) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 5,7%).

Wśród działów przetwórstwa przemysłowego wyższa niż przed rokiem była produkcja m.in.: komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 11,1%), wyrobów z metali (o 8,8%), urządzeń elektrycznych (o 8,0%), artykułów spożywczych (o 7,9%). Natomiast w skali roku obniżyła się produkcja napojów (o 6,5%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 5,2%).

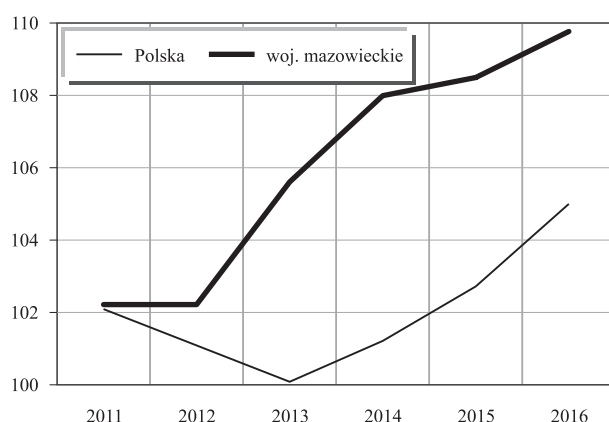
*Dane o wartości **produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.*

Tabl. 18. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie mazowieckim (ceny stałe)**

Sekcje i działy	2015				2016			
	I–III	I–VI	I–IX	I–XII	I–III	I–VI	I–IX	I–XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	100,9	100,5	101,7	101,7	102,0	104,2	103,1	103,1
w tym:								
Przetwórstwo przemysłowe....	106,9	104,9	105,6	104,4	100,7	103,6	102,6	102,5
w tym:								
Produkcja artykułów spożywczych.....	101,7	96,2	101,9	102,3	101,7	110,2	105,9	107,9
Produkcja napojów.....	112,9	105,4	107,8	106,7	97,6	98,8	94,9	93,5
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	110,3	106,7	104,4	103,5	102,3	104,3	103,9	103,0
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	99,8	103,0	111,6	114,7	108,0	106,6	101,9	100,3
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	108,8	107,9	108,5	104,7	102,3	102,9	101,8	100,0
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych.....	102,7	101,3	101,4	101,2	100,8	102,2	98,0	94,8
Produkcja wyrobów z metali ^Δ ..	106,1	102,7	101,2	97,1	106,7	110,6	111,3	108,8
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych.....	140,7	125,2	116,7	97,3	83,5	88,0	94,5	111,1
Produkcja urządzeń elektrycznych	117,3	118,0	111,3	112,6	110,5	112,7	112,8	108,0
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ ..	102,3	99,2	99,2	93,9	80,4	93,8	102,3	106,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	83,1	84,6	86,4	91,2	106,1	106,6	105,1	105,7

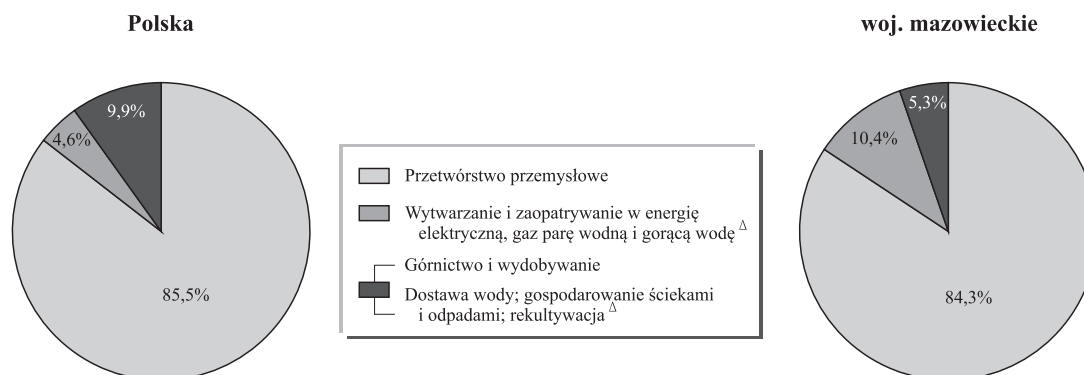
W 2016 r. w województwie mazowieckim w strukturze przeciętnego zatrudnienia w przemyśle nadal największy udział stanowili zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym (84,3%), a w następnej kolejności zatrudnieni w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (10,4%).

Wyk. 52. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle**
2010 = 100

W 2016 r. w województwie przeciętne zatrudnienie w przemyśle wyniosło 353,1 tys. osób i było o 1,2% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 0,5% w 2015 r.). W przetwórstwie przemysłowym przeciętne zatrudnienie zwiększyło się o 2,4%, natomiast obniżyło się w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 6,2%). W kraju w 2016 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle było o 2,2% większe niż w 2015 r.

Wyk. 53. **Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według sekcji PKD w 2016 r.**

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, w 2016 r. w województwie mazowieckim była (w cenach stałych) o 1,8% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 1,2% w 2015 r.). W kraju w 2016 r. wydajność pracy w przemyśle była o 1,0% większa niż w 2015 r.

Dane prezentujące produkcję sprzedaną przemysłu w województwie mazowieckim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – publikacja dostępna co kwartał, jak również w Banku Danych Lokalnych.

BUDOWNICTWO

W 2016 r. w województwie mazowieckim odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w stosunku do roku poprzedniego. Niższa niż przed rokiem była produkcja budowlano-montażowa. Zwiększyła się wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego oraz zwiększyło się przeciętne zatrudnienie.

W 2016 r. w województwie mazowieckim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 58111,7 mln zł i zwiększyła się o 5,0% w porównaniu z rokiem poprzednim (wobec wzrostu o 2,9% w 2015 r.). W kraju produkcja sprzedana budownictwa była o 6,0% niższa od notowanej w roku poprzednim (wobec wzrostu o 1,3% w 2015 r.).

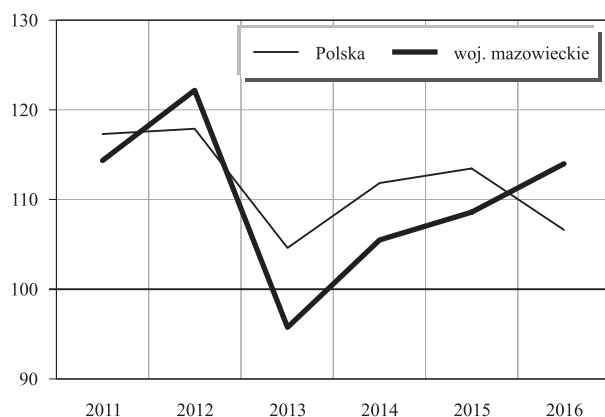
*Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane te obejmują:*

- *wartość sprzedanych wyrobów, półfabrykatów i części własnej produkcji (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty);*
- *wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. przemysłowych, budowlanych, jak i innych niż przemysłowe i budowlane;*
- *zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;*
- *wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;*
- *produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.*

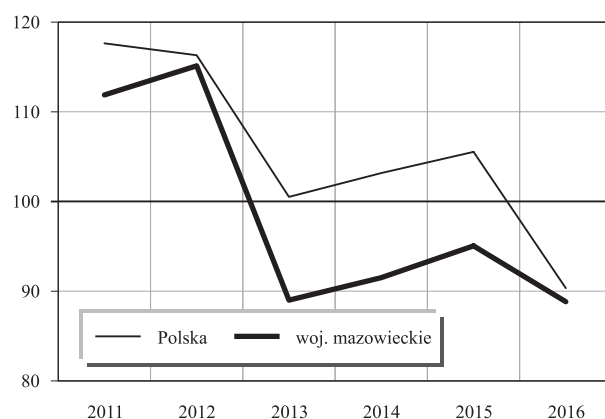
Tabl. 19. Budownictwo

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	160403,9	181990,4	171042,0
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %.....	51,5	47,8	43,6
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	442,8	386,0	383,4
MAZOWIECKIE			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	50996,7	55323,2	58111,7
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %.....	40,5	35,4	31,6
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	85,5	81,0	82,5
m.st. WARSZAWA			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	32862,1	37367,6	42490,0
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %.....	37,0	30,4	24,9
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	50,7	49,9	49,6

Wyk. 54. **Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)**
2010 = 100

Wyk. 55. **Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)**
2010 = 100

W województwie produkcja budowlano-montażowa w 2016 r. wyniosła 18343,6 mln zł (31,6% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zmniejszyła się w skali roku o 6,5% (wobec wzrostu o 3,8% w 2015 r.). W kraju produkcja budowlano-montażowa była o 14,4% niższa niż w 2015 r. (wobec wzrostu o 2,3% przed rokiem).

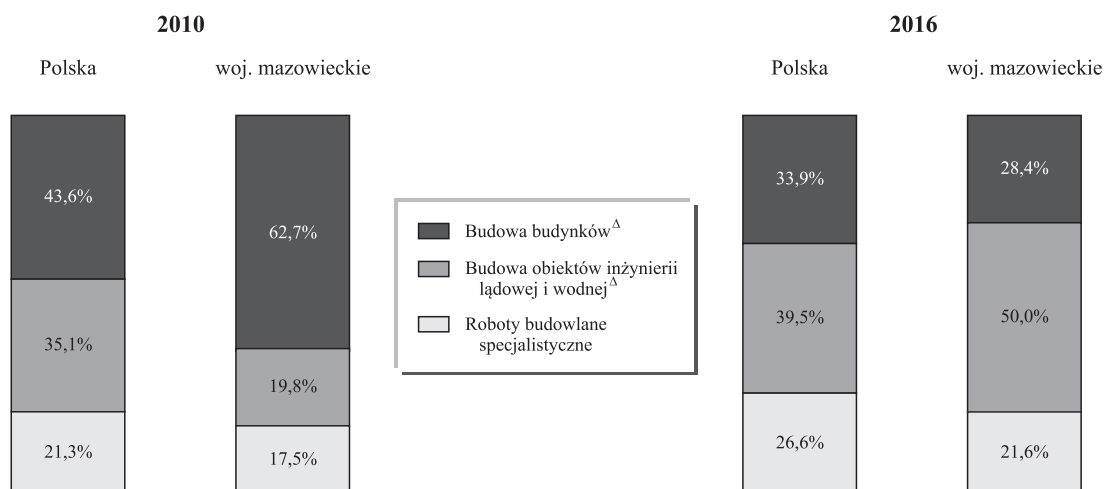
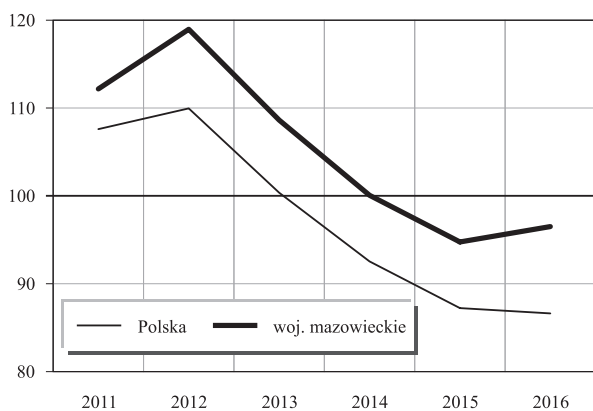
W 2016 r. wzrost produkcji budowlano-montażowej w skali roku odnotowano jedynie w przedsiębiorstwach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 1,7%). Zmniejszyła się natomiast produkcja w podmiotach zajmujących się głównie budową budynków (o 15,9%) oraz w przedsiębiorstwach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne (o 9,9%).

W 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, w strukturze sprzedaży produkcji budowlano-montażowej zwiększył się udział przedsiębiorstw specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 4,0 p. proc.). Zmniejszył się natomiast udział przedsiębiorstw zajmujących się głównie budową budynków (o 3,2 p. proc.) oraz wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (o 0,8 p. proc.).

Tabl. 20. **Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie mazowieckim (ceny bieżące)**

Działy	2015				2016			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	90,0	94,2	93,2	103,8	87,8	95,2	95,8	93,5
Budowa budynków ^Δ	83,1	96,5	92,0	92,7	78,7	83,5	86,9	84,1
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	114,3	101,2	91,9	118,6	92,9	105,3	107,4	101,7
Roboty budowlane specjalistyczne	77,4	83,3	96,7	95,2	92,7	97,2	91,6	90,1

Wyk. 56. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)

Wyk. 57. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie
2010 = 100

W województwie zwiększeniu produkcji sprzedanej budownictwa w omawianym roku towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia w budownictwie o 1,9%. Natomiast w kraju produkcja sprzedana budownictwa zmniejszyła się wraz ze spadkiem przeciętnego zatrudnienia o 0,7%.

W 2016 r. w województwie mazowieckim wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, była o 3,1% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 8,7% w 2015 r.).

Dane prezentujące produkcję sprzedaną budownictwa w województwie mazowieckim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – publikacja dostępna co kwartał, jak również w Banku Danych Lokalnych.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W 2016 r. w województwie mazowieckim oddano do użytkowania więcej mieszkań niż rok wcześniej. Zwiększyła się także w porównaniu z rokiem poprzednim liczba mieszkań rozpoczętych oraz (nieznacznie) mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania była mniejsza niż w 2015 r.

Mieszkania wybudowane w województwie w 2016 r. stanowią 22,1% efektów budownictwa mieszkaniowego w kraju (rok wcześniej 19,8%).

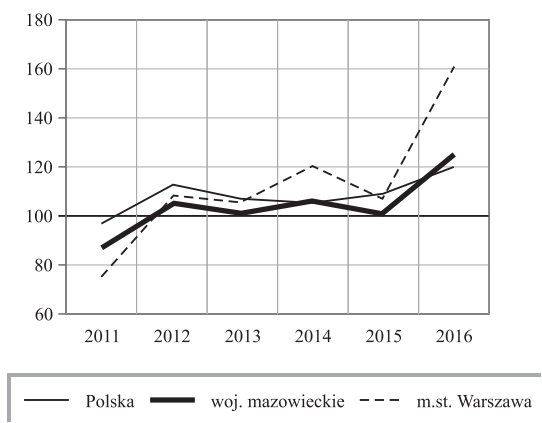
Udział mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym ukształtował się na poziomie 19,9%, a mieszkań rozpoczętych – 22,2% (rok wcześniej odpowiednio 22,2% i 20,8%).

*Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.*

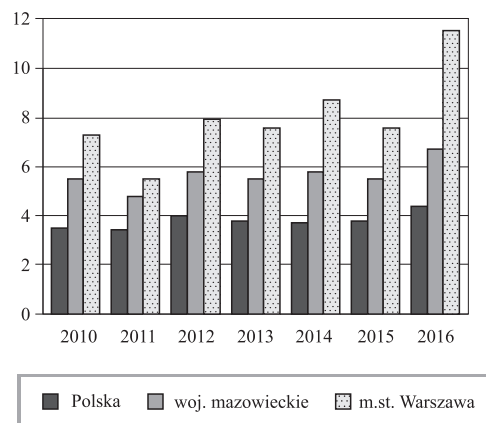
Tabl. 21. **Budownictwo mieszkaniowe**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności.....	3,5	3,8	4,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	106,1	99,8	94,5
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności.....	4,5	4,9	5,5
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	4,1	4,4	4,5
MAZOWIECKIE			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności.....	5,5	5,5	6,7
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	102,3	91,8	82,5
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności.....	5,9	7,8	7,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	6,0	6,5	7,2
m.st. WARSZAWA			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności.....	7,3	7,6	11,5
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	73,8	64,1	59,3
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności.....	6,3	13,5	12,5
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	8,2	11,6	12,6

Wyk. 58. **Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania**
2010 = 100

Wyk. 59. **Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności**

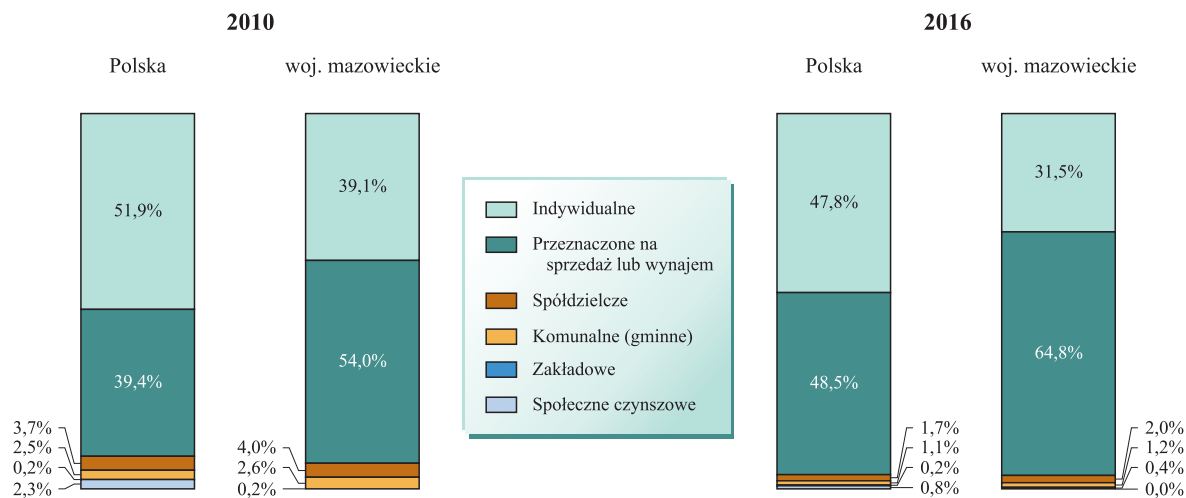

W 2016 r. oddano do użytkowania 36049 mieszkań, tj. o 23,3% więcej niż przed rokiem i o 43,5% więcej niż w 2011 r., kiedy to efekty budownictwa mieszkaniowego były najmniejsze od 2010 r. W 2016 r. większy niż w województwie mazowieckim wzrost liczby wybudowanych mieszkań w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano tylko w województwie zachodniopomorskim; w pięciu województwach oddano do użytkowania mniej mieszkań niż w 2015 r. (w kraju w tym samym czasie miał miejsce wzrost o 10,6%). W województwie mazowieckim w większości form budownictwa liczba mieszkań oddanych do użytkowania była większa niż rok wcześniej; spadek wystąpił w budownictwie indywidualnym (o 5,4%) i społecznym czynszowym (o 66,7%).

Tabl. 22. **Mieszkania oddane do użytkowania w województwie mazowieckim**

Wyszczególnienie	2015				2016			
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2014 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2015 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²
O g ó ł e m	29227	100,0	95,3	91,8	36049	100,0	123,3	82,5
Indywidualne.....	12023	41,1	106,7	137,9	11372	31,5	94,6	138,4
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	16247	55,6	94,6	60,0	23344	64,8	143,7	57,2
Spółdzielcze	528	1,8	39,3	57,2	737	2,0	139,6	56,9
Komunalne (gminne)	366	1,3	48,2	46,3	427	1,2	116,7	41,6
Zakładowe.....	18	0,1	23,7	54,4	154	0,4	855,6	44,8
Spółeczne czynszowe.....	45	0,2	88,2	43,5	15	0,0	33,3	35,5

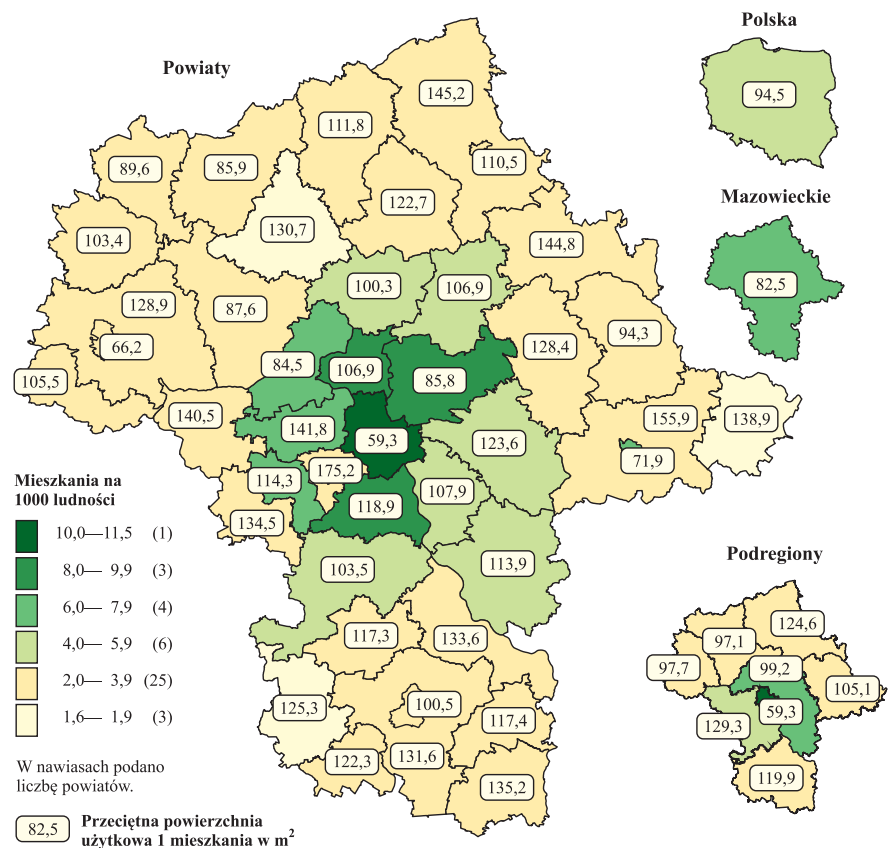
Wyk. 60. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa

W 2016 r. wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania odnotowano w 20 powiatach; relatywnie największy w powiecie żuromińskim (niemal trzykrotny) i m. Płocku (ponad dwukrotny), a najmniejszy w powiatach przasnyskim (o 3,8%) i pułtuskim (o 5,0%). Najgłębszy spadek miał miejsce w powiecie łosickim (o 63,0%) i m. Ostrołęce (o 54,5%).

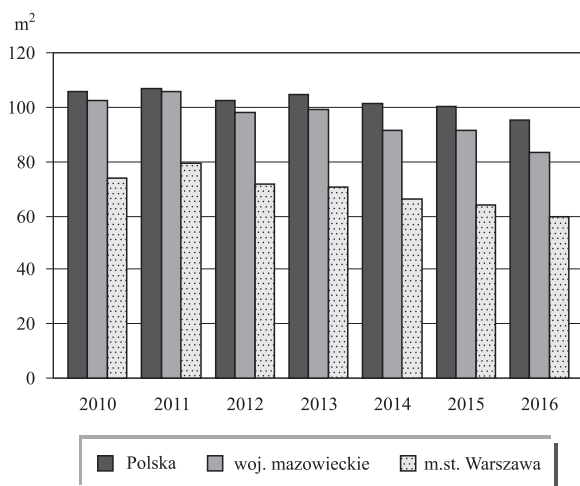
W m.st. Warszawie w 2016 r. oddano do użytkowania 20119 mieszkań (tj. o 51,2% więcej niż w roku poprzednim). Efekty budownictwa mieszkaniowego uzyskane w 2016 r. w województwie, mierzone liczbą oddanych mieszkań, w 75,8% skoncentrowane były w m.st. Warszawie i siedmiu graniczących z nią powiatach; rok wcześniej wskaźnik ten wyniósł 70,0%.

Wyk. 61. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie mazowieckim według podregionów i powiatów w 2016 r.

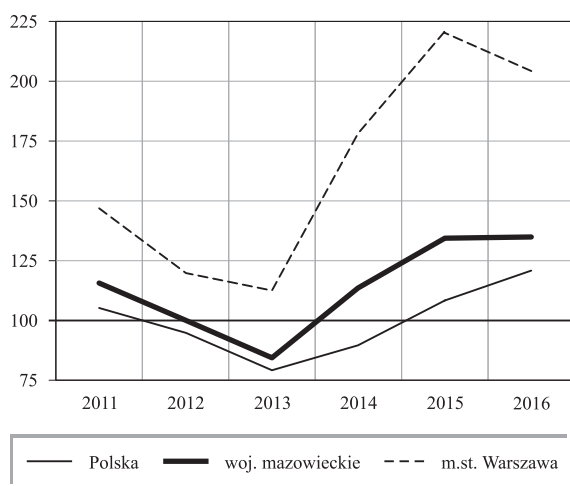
Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Wyk. 62. **Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania**

wano w m.st. Warszawie (59,3 m²) i m. Siedlcach (71,9 m²) – podobnie jak przed rokiem, a ponadto w m. Płocku (66,2 m²).

Wyk. 63. **Dynamika liczby mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym**
2010 = 100

i garwolińskim (ponad dwukrotny). Najgłębszy spadek wystąpił w m. Radomiu (o 47,7%), powiecie lipskim (o 45,1%), przasnyskim (o 31,4%) oraz mławskim i sokołowskim (po 30,9%). W m.st. Warszawie liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym wyniosła 21811, co oznacza spadek w skali roku o 7,3%.

W 2016 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 82,5 m². Było to mniej o 9,3 m² niż rok wcześniej i o 23,6 m² w porównaniu z rokiem 2011, kiedy powierzchnia przyjęła wartość największą w badanym okresie siedmiu lat.

Największe mieszkania budują inwestorzy indywidualni. W 2016 r. mieszkanie w budownictwie indywidualnym miało średnio 138,4 m², co oznacza wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,5 m². Najmniejsze, podobnie jak rok wcześniej, były mieszkania społeczne czynszowe – średnia powierzchnia takiego mieszkania wyniosła 35,5 m² (w 2015 r. – 43,5 m²).

Przeciętna powierzchnia mieszkania wybudowanego w 2016 r. w województwie była o 12,0 m² mniejsza niż w kraju; większe były tylko mieszkania indywidualne i spółdzielcze (odpowiednio o 3,8 m² i o 1,2 m²). Mieszkania o największej powierzchni użytkowej powstały w powiatach pruszkowskim (175,2 m²), siedleckim (155,9 m²), ostrołęckim (145,2 m²) i ostrowskim (144,8 m²). Najmniejsze wybudowano w m.st. Warszawie (59,3 m²) i m. Siedlcach (71,9 m²) – podobnie jak przed rokiem, a ponadto w m. Płocku (66,2 m²).

W ciągu 2016 r. w województwie liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym wyniosła 42140 i była największa od 2010 r. Wzrost w porównaniu z 2015 r. wyniósł 0,5% (w kraju – 12,0%), a w porównaniu z 2013 r., kiedy to wspomnianych mieszkań było najmniej – 59,2%.

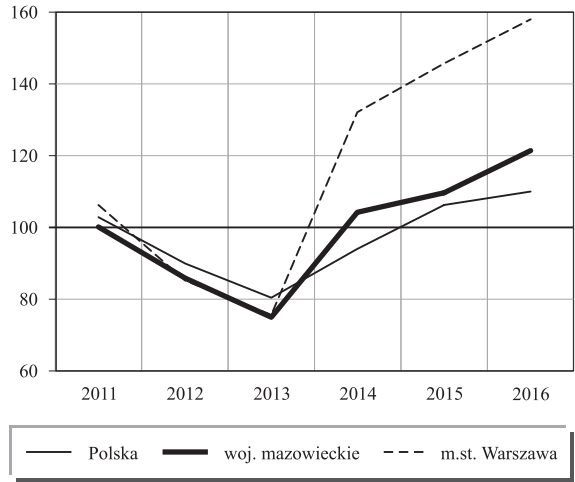
W województwie mazowieckim w 2016 r. najwięcej mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym odnotowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (64,4% ogólnej ich liczby), a w dalszej kolejności w indywidualnym (34,1%).

W większości powiatów województwa (w 29) miał miejsce wzrost liczby omawianych mieszkań. Relatywnie największy – w powiatach sierpeckim (ponad trzykrotny) oraz nowodworskim

Tabl. 23. **Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym w województwie mazowieckim**

Wyszczególnienie	2015			2016		
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2014 = = 100	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2015 = = 100
O g ó ł e m	41922	100,0	117,8	42140	100,0	100,5
Indywidualne.....	12334	29,4	111,6	14373	34,1	116,5
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	28811	68,7	121,2	27154	64,4	94,2
Spółdzielcze	404	1,0	97,1	223	0,5	55,2
Komunalne (gminne)	326	0,8	98,8	209	0,5	64,1
Zakładowe.....	47	0,1	x	5	0,0	10,6
Spółeczne czynszowe.....	—	—	x	176	0,4	x

Wyk. 64. **Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto**
2010 = 100

W 2016 r. w województwie mazowieckim rozpoczęto budowę 38588 mieszkań, tj. najwięcej od 2010 r. Wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim wyniósł 10,4%, a w porównaniu z 2013 r. (kiedy liczba mieszkań rozpoczętych była najmniejsza w badanym okresie siedmiu lat) – ukształtował się na poziomie 62,0%. W kraju mieszkań rozpoczętych było więcej niż rok wcześniej o 3,3%.

W województwie mazowieckim najwięcej mieszkań rozpoczęli deweloperzy – 26259 (wzrost w skali roku o 9,0%) oraz inwestorzy indywidualni – 12156 (wzrost o 13,4%).

W przekroju terytorialnym liczba mieszkań rozpoczętych wzrosła w skali roku w 25 powiatach. Najbardziej w powiatach sierpeckim (ponad

trzykrotnie) oraz ciechanowskim i gostyńskim (ponad dwukrotnie). Relatywnie największy spadek odnotowano w powiecie sokołowskim (o 49,4%), miastach Radomiu i Płocku (odpowiednio o 37,2% i o 36,1%) oraz w powiecie przasnyskim (o 33,6%). W m.st. Warszawie w 2016 r. rozpoczęto budowę 21992 mieszkań, tj. więcej o 9,1% niż rok wcześniej.

Dane prezentujące budownictwo mieszkaniowe w województwie mazowieckim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Budownictwo mieszkaniowe w województwie mazowieckim” – opracowanie sygnałne dostępne co roku, jak również w Banku Danych Lokalnych.

RYNEK WEWNĘTRZNY

W 2016 r. w województwie mazowieckim sprzedaż detaliczna wzrosła w skali roku, po spadku w 2015 r. Wyższa niż przed rokiem była również sprzedaż hurtowa, a jej wzrost był największy od czterech lat.

W województwie sprzedaż detaliczna (w cenach bieżących) zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe w 2016 r. zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 1,1% (w kraju o 4,0%). Należy dodać, że w trzech pierwszych kwartalnych okresach narastających dynamika sprzedaży detalicznej była niższa niż w analogicznych okresach 2015 r.

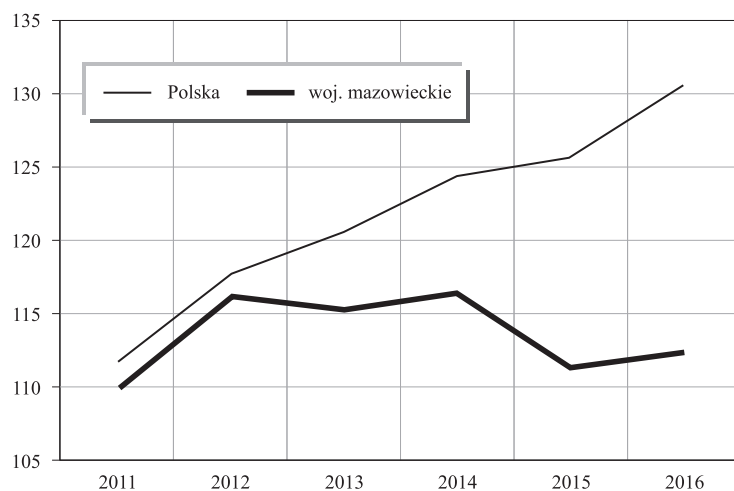
Dane o sprzedaży detalicznej towarów obejmują sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. sklepy, magazyny), w ilościach wskazujących na zakupy dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Tabl. 24. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a (ceny bieżące)**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
O g ó ł e m	105,5	100,9	104,0
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	107,9	108,4	107,1
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	113,1	89,7	96,8
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	101,2	102,3	107,2
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjali- zowanych sklepach	113,6	109,3	103,6
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	117,2	106,3	110,7
Tekstylia, odzież, obuwie	113,1	108,2	111,5
Meble, RTV, AGD	123,0	104,3	108,6
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecja- lizowanych sklepach	83,6	115,9	105,4
Pozostałe	95,9	87,7	91,7
MAZOWIECKIE			
O g ó ł e m	100,8	95,6	101,1
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	99,2	102,0	106,2
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	111,8	84,0	94,2
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	87,9	103,3	101,5
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjali- zowanych sklepach	101,2	83,1	101,2
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	118,6	83,6	100,6
Tekstylia, odzież, obuwie	118,1	102,6	118,4
Meble, RTV, AGD	151,2	107,7	108,7
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecja- lizowanych sklepach	67,8	110,6	107,2
Pozostałe	91,2	94,5	90,1

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wartości sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

Wyk. 65. **Dynamika sprzedaży detalicznej (ceny bieżące)**
2010 = 100

Wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży ogółem wzrost w ujęciu rocznym notowano w przedsiębiorstwach handlujących meblami, RTV, AGD (o 8,7%) oraz żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi (o 1,5%). Pogłębił się obserwowany przed rokiem spadek sprzedaży w przedsiębiorstwach z grupy „pozostałe” (o 9,9% wobec 5,5%). Niższa była również sprzedaż w przedsiębiorstwach zajmujących się handlem paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi (o 5,8% wobec 16,0% przed rokiem).

Wśród grup o mniejszym udziale w ogólnej wartości sprzedaży największy wzrost zanotowano w jednostkach prowadzących sprzedaż tekstyliów, odzieży, obuwia (o 18,4%). Zwiększyła się również, choć w mniejszym stopniu, sprzedaż w jednostkach zajmujących się handlem prasą, książkami, pozostałą sprzedażą w wyspecjalizowanych sklepach (o 7,2%) i pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (o 6,2%). W 2016 r., po raz pierwszy od trzech lat, obserwowano wzrost sprzedaży w grupie „pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach” (o 1,2%).

Tabl. 25. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a w województwie mazowieckim (ceny bieżące)**

Wyszczególnienie	2015				2016			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	96,7	97,4	96,5	95,6	97,3	97,9	99,0	101,1
w tym:								
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	94,4	99,4	101,2	102,0	114,8	109,1	104,4	106,2
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	81,7	85,2	86,3	84,0	85,7	85,9	88,1	94,2
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	109,5	106,8	103,8	103,3	99,8	99,7	99,6	101,5
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	87,3	87,5	84,2	83,1	86,9	92,9	99,6	101,2
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	90,8	90,2	84,3	83,6	93,8	95,9	102,4	100,6
Tekstylia, odzież, obuwie	99,7	100,1	101,7	102,6	114,5	118,3	116,6	118,4
Meble, RTV, AGD	112,8	107,7	107,3	107,7	106,4	110,2	109,6	108,7
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	111,1	112,2	113,5	110,6	104,8	108,4	108,0	107,2
Pozostałe	98,2	100,2	95,8	94,5	86,9	85,7	89,6	90,1

^a Patrz notka a do tabl. 24 na str. 76.

W 2016 r. w województwie w ogólnej wartości sprzedaży detalicznej największy udział miały przedsiębiorstwa zajmujące się handlem paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi – 23,9% (o 1,7 p.proc. mniej niż przed rokiem), przedsiębiorstwa handlujące meblami, RTV, AGD – 17,5% (o 1,2 p.proc. więcej), żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi – 17,4% (o 0,1 p.proc. więcej) oraz z grupy „pozostałe” – 11,0% (o 1,4 p.proc. mniej).

W województwie mazowieckim w 2016 r. sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych ukształtowała się na poziomie o 9,8% wyższym niż w roku poprzednim, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 6,4% (wobec odpowiednio wzrostu o 2,0% i o 0,5% w 2015 r.). W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w omawianym roku była o 6,0% wyższa niż 2015 r., a w jednostkach hurtowych – większa o 3,4%. W województwie wśród grup o znaczącym udziale w ogólnej sprzedaży przedsiębiorstw hurtowych, największy wzrost w odniesieniu do 2015 r. notowano w grupie „półprodukty i odpady pochodzenia nierolniczego oraz złom” (o 9,7%). Znaczące wzrosty zanotowano także w grupach „żywność” (o 6,5%), „narzędzia technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyny, urządzenia i dodatkowe wyposażenie” (o 5,2%) oraz w grupach „kosmetyki i wyroby farmaceutyczne” i „sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana” (po 3,9%).

Dane prezentujące rynek wewnętrzny w województwie mazowieckim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
 - „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej.
-

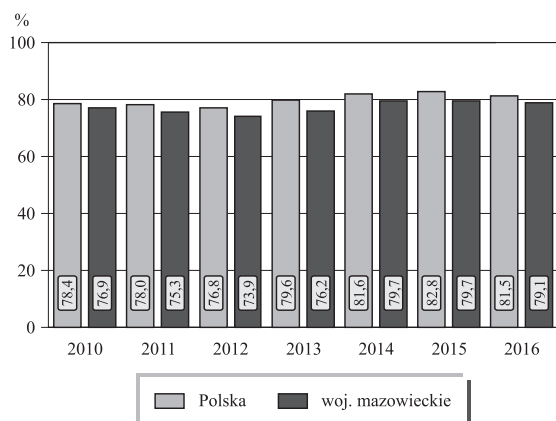
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW NIEFINANSOWYCH

W 2016 r. w województwie mazowieckim wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były wyższe niż uzyskane rok wcześniej, z wyjątkiem wyniku na pozostałej działalności operacyjnej. Poprawił się wskaźnik poziomu kosztów oraz wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto. Przychody ze sprzedaży na eksport były wyższe niż przed rokiem. Nieznacznie zwiększył się także ich udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółu podmiotów.

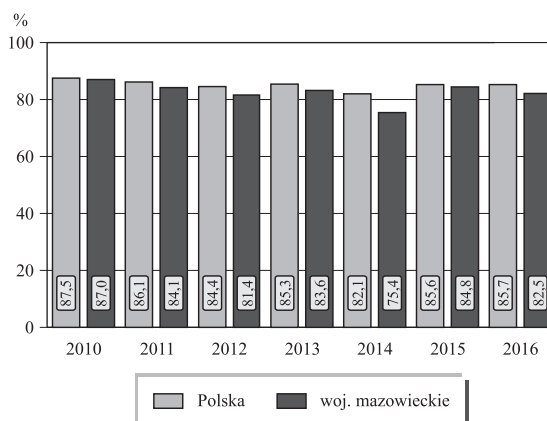
Rok 2016 był czwartym z kolei, w którym wzrósł wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów uzyskany przez przedsiębiorstwa mające siedzibę w województwie mazowieckim. Znacznie wyższy niż przed rokiem był wynik na operacjach finansowych, natomiast wynik na pozostałej działalności operacyjnej – niższy. W rezultacie wynik na działalności gospodarczej oraz wyniki finansowe brutto i netto były (w ujęciu wartościowym) wyższe niż przed rokiem i najwyższe od 2010 r. Poprawę sytuacji finansowej zaobserwowano dla ogółu przedsiębiorstw w kraju – wyniki finansowe brutto i netto również były najwyższe od sześciu lat.

Dane dotyczące wyników finansowych przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do nowelizacji ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1047).

Wyk. 66. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Wyk. 67. Udział przychodów przedsiębiorstw niefinansowych wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- koszty własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów związany z podstawową działalnością operacyjną, do którego zaliczono wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz koszty ogółem, pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- pozostałe koszty operacyjne;
- koszty finansowe.

Zysk netto w 2016 r. wykazało 79,1% badanych przedsiębiorstw, tj. o 0,6 p.proc. mniej niż przed rokiem i o 5,2 p.proc. więcej niż cztery lata temu, kiedy to omawiany odsetek był najniższy. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności osiągnął 82,5% i był mniejszy o 2,3 p.proc. niż w 2015 r. i o 4,5 p.proc. niż w 2010 r.

Przychody z całokształtu działalności mazowieckich przedsiębiorstw ukształtowały się w 2016 r. na poziomie 848188,3 mln zł i w odniesieniu do poprzedniego roku były wyższe o 1,5%, natomiast koszty uzyskania tych przychodów wyniosły 806518,4 mln zł i zwiększyły się o 0,8%. Wyższa dynamika przychodów z całokształtu działalności od dynamiki kosztów ich uzyskania wpłynęła na poprawę wskaźnika poziomu kosztów, który w skali roku obniżył się o 0,6 p.proc. (do 95,1%). W znacznym stopniu poprawił się wskaźnik poziomu kosztów w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 3,2 p.proc.; do 90,0%), w zakwaterowaniu i gastronomii (o 2,6 p.proc.; do 89,5%), a w dalszej kolejności w przetwórstwie przemysłowym (o 2,1 p.proc.; do 93,5%) oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 1,9 p.proc.; do 85,9%).

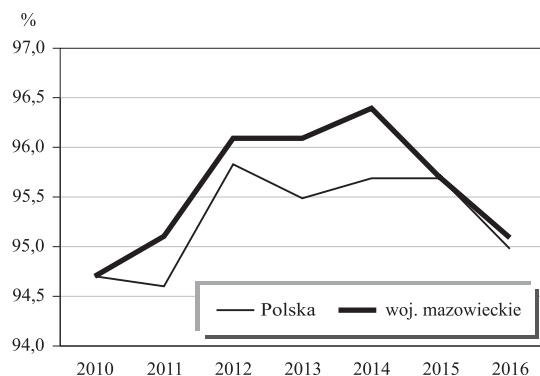
W 2016 r. przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów osiągnęły wartość 817887,2 mln zł i w stosunku do roku poprzedniego wzrosły o 1,3%, natomiast koszty uzyskania tych przychodów wyniosły 778406,7 mln zł i były wyższe o 1,1%. Wzrost przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów odnotowano w większości sekcji, przy czym największy wzrost (w ujęciu wartościowym) miał miejsce w handlu; naprawie pojazdów samochodowych. Zwiększył się poziom przychodów ze sprzedaży na eksport (o 2,2%) oraz ich udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółu podmiotów (z 16,4% do 16,5%).

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtował się na poziomie 39480,5 mln zł, co w odniesieniu do 2015 r. oznacza wzrost o 4,7%. Gorszy był za to wynik na pozostałej działalności operacyjnej, który (licząc w warunkach porównywalnych²) zmniejszył się o 1529,0 mln zł (do minus 63,3 mln zł). Znacznie lepszy niż przed rokiem był natomiast wynik na operacjach finansowych (zysk 2252,8 mln zł wobec straty 3550,2 mln zł), co było następstwem wzrostu przychodów finansowych (o 23,6%) i jednoczesnego spadku kosztów finansowych (o 16,3%). W rezultacie, wynik finansowy brutto osiągnął wartość 41670,0 mln zł, tj. o 17,0% większą niż w 2015 r. Obciążenia wyniku finansowego brutto zwiększyły się w skali roku o 12,3% (do 6676,9 mln zł). Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 34993,1 mln zł i był wyższy o 5332,0 mln zł (tj. o 18,0%) od wyniku osiągniętego rok wcześniej; zysk netto zwiększył się o 18,0%, a strata netto o 18,3%. Poprawę wyniku finansowego netto odnotowano m.in. w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 73,4%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 59,2%), przetwórstwie przemysłowym (o 47,2%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 46,9%) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 25,3%).

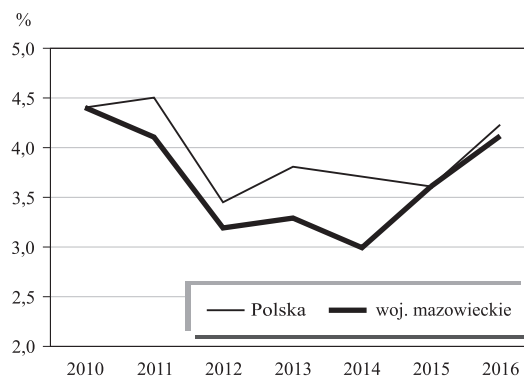
Wyniki finansowe:

- *wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej – do końca 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;*
- *obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, a od 2013 r. również inne płatności wynikające z odrębnych przepisów;*
- *wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.*

Wyk. 68. Wskaźnik poziomu kosztów

Wyk. 69. Wskaźnik rentowności obrotu netto

² W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 VII 2015 r. o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015 poz. 1333) od 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów i pozostałych kosztów operacyjnych.

Wskaźniki:

- *wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;*
- *wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;*
- *wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;*
- *wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;*
- *wskaźnik płynności finansowej I stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych;*
- *wskaźnik płynności finansowej II stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych.*

W województwie mazowieckim, podobnie jak w kraju, w skali roku odnotowano poprawę wskaźników rentowności badanych przedsiębiorstw. Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów był o 0,1 p.proc. wyższy niż rok wcześniej i o 0,2 p.proc. wyższy niż w 2010 r. Wskaźniki rentowności obrotu brutto i obrotu netto były wyższe odpowiednio o 0,6 i o 0,5 p.proc. niż w 2015 r., ale niższe stosownie o 0,4 i o 0,3 p.proc. niż przed sześcioma laty. Poprawa wskaźnika rentowności obrotu netto w porównaniu z 2015 r. miała miejsce w 9 spośród 16 sekcji, przy czym wzrost dotyczył m.in. działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 3,4 p.proc.) oraz zakwaterowania i gastronomii (o 2,6 p.proc.). Najbardziej opłacalnym rodzajem działalności w 2016 r. okazała się dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – wskaźnik rentowności obrotu netto wyniósł 11,7%. Nieco mniej opłacalna była działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (wskaźnik 9,1%).

Wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia wzrosły w skali roku odpowiednio o 1,4

i o 3,1 p.proc.; były nieznacznie wyższe niż uzyskane sześć lat wcześniej – o 0,3 i o 1,6 p.proc. W kraju w porównaniu z poprzednim rokiem obserwowano podobne tendencje, jednak skala zmian była nieco mniejsza.

W latach 2010–2016 rentowność mazowieckich przedsiębiorstw była na ogół niższa niż średnio w kraju, natomiast płynność finansowa w całym omawianym okresie była wyższa.

Tabl. 26. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
	w %		
POLSKA			
Wskaźnik poziomu kosztów	94,7	95,7	95,0
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produk- tów, towarów i materiałów	5,2	4,5	5,0
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	5,3	4,3	5,0
Wskaźnik rentowności obrotu netto.....	4,4	3,6	4,2
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia.....	39,7	38,3	38,8
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia	105,5	101,0	102,0
MAZOWIECKIE			
Wskaźnik poziomu kosztów	94,7	95,7	95,1
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produk- tów, towarów i materiałów	4,6	4,7	4,8
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	5,3	4,3	4,9
Wskaźnik rentowności obrotu netto.....	4,4	3,6	4,1
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia.....	50,3	49,2	50,6
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia	114,3	112,8	115,9

Relacja zobowiązań z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu ukształtowała się w końcu 2016 r. na poziomie wyższym niż rok wcześniej (97,2% wobec 96,4%). Wartość zobowiązań niższą od wartości należności odnotowano m.in. w obsłudze rynku nieruchomości oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji.

Koszty bieżącej działalności poniesione przez badane podmioty w 2016 r. były o 1,9% wyższe niż przed rokiem. W strukturze rodzajowej tych kosztów zmniejszył się udział zużycia materiałów i energii (o 2,2 p.proc.; do 31,8%). Zwiększył się za to udział usług obcych (o 0,9 p.proc.; do 31,9%), wynagrodzeń brutto (o 0,6 p.proc.; do 15,2%), podatków i opłat (o 0,2 p.proc.; do 6,6%), amortyzacji (o 0,2 p.proc.; do 6,5%), pozostałych kosztów rodzajowych (o 0,2 p.proc.; do 4,6%), a także kosztów ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń (o 0,1 p.proc.; do 3,4%).

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw na koniec 2016 r. wyniosła 296285,0 mln zł i była o 7,7% wyższa niż przed rokiem, przy czym zapasy były wyższe o 4,5%, należności krótkoterminowe – o 8,8%, inwestycje krótkoterminowe – o 9,2%, a krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe – o 0,8%. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększył się udział inwestycji krótkoterminowych (z 32,4% do 32,9%) i należności krótkoterminowych (z 42,0% do 42,4%), obniżył się zaś udział zapasów (z 22,6% do 21,9%) i krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 3,0% do 2,8%). W strukturze zapasów zmniejszył się udział produktów gotowych (z 13,4% do 11,8%) i materiałów (z 25,5% do 25,3%), zwiększył się natomiast udział towarów (z 45,0% do 47,9%) oraz półproduktów i produktów w toku (z 11,3% do 12,5%).

Aktywa obrotowe finansowane były głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi, których udział w pokryciu finansowym tych aktywów stanowił 65,0% wobec 66,0% przed rokiem.

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) na koniec 2016 r. wyniosły 334888,7 mln zł i były o 5,9% wyższe niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 42,5% ogółu zobowiązań (wobec 42,6% rok wcześniej). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 142382,6 mln zł i była o 5,7% większa niż w grudniu 2015 r. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 192506,0 mln zł i w skali roku były wyższe o 6,1%, w tym zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń – o 14,4%, a z tytułu dostaw i usług – o 10,2%.

Z analizy wskaźników sprawności działania przedsiębiorstw wynika, że w porównaniu z rokiem poprzednim wydłużeniu uległy: cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług – o 3 dni (do 45 dni), cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług – również o 3 dni (do 44 dni) oraz cykl rotacji zapasów – o 1 dzień (do 29 dni).

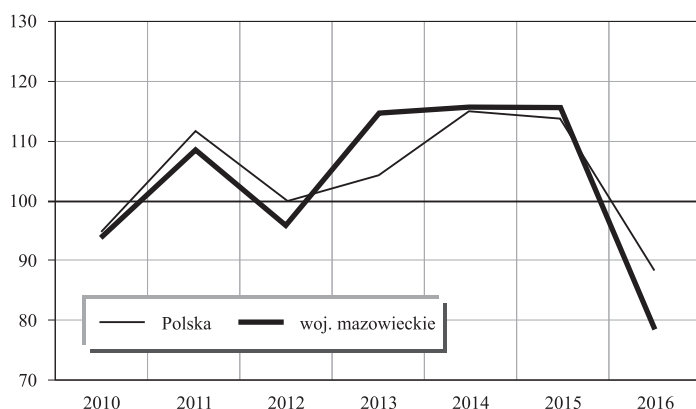
Dane prezentujące wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w województwie mazowieckim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
 - „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – publikacja dostępna co kwartał, jak również w Banku Danych Lokalnych.
-

NAKŁADY INWESTYCYJNE

W województwie mazowieckim w 2016 r., po trzech latach wzrostu, odnotowano spadek nakładów inwestycyjnych badanych przedsiębiorstw. W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyły się nakłady poniesione na budynki i budowle oraz na zakupy. Znacznie wzrosła natomiast wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych.

Wyk. 70. **Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)**
Rok poprzedni = 100

Nakłady inwestycyjne na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2016 r. przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa mazowieckiego, wyniosły 37671,3 mln zł i były (w cenach bieżących) o 21,2% niższe od zrealizowanych rok wcześniej. W kraju wartość nakładów inwestycyjnych – licząc w cenach bieżących – zmniejszyła się w skali roku o 11,5%.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Tabl. 27. **Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
O g ó ł e m w mln zł.....	89236,8	136474,6	120825,1
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle.....	42,1	39,3	35,3
Zakupy	56,8	59,4	63,4
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi.....	45,5	46,4	51,0
środków transportu	11,3	13,0	12,4
MAZOWIECKIE			
O g ó ł e m w mln zł.....	29917,4	47791,1	37671,3
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle.....	47,8	42,3	36,3
Zakupy	51,2	57,0	62,7
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi.....	39,8	39,6	47,4
środków transportu	11,4	17,4	15,3

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- *budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe;*
- *maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem);*
- *środki transportu;*
- *inne, tj. melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących), z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.*

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

W omawianym roku z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych zrealizowanych przez mazowieckie przedsiębiorstwa na budynki i budowle wydatkowano 13655,9 mln zł (o 32,5% mniej niż w 2015 r.), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 17849,4 mln zł (o 5,6% mniej), a na środki transportu – 5776,9 mln zł (o 30,6% mniej). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 23626,3 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim była niższa o 13,3%; udział zakupów w nakładach ogółem zwiększył się w skali roku o 5,7 p.proc.

W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek nakładów m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej (o 51,3%), w budownictwie (o 40,3%) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz,

parę wodną i gorącą wodę (o 30,0%). Wzrost nakładów miał miejsce m.in. w przetwórstwie przemysłowym (o 12,4%) i w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 11,6%).

W 2016 r. inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego, na które przypadało 24,3% ogółu poniesionych nakładów, w zakresie transportu i gospodarki magazynowej (18,9%) oraz wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (17,3%). W strukturze nakładów według sekcji w porównaniu z poprzednim rokiem najbardziej zwiększył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w przetwórstwie przemysłowym (o 7,2 p.proc.), natomiast najbardziej zmniejszył się udział nakładów przedsiębiorstw zajmujących się transportem i gospodarką magazynową (o 11,8 p.proc.).

Inwestorzy z województwa mazowieckiego w 2016 r. rozpoczęli realizację 110070 nowych inwestycji o łącznej wartości kosztorysowej 27272,9 mln zł; w porównaniu z rokiem poprzednim oznacza to wzrost odpowiednio o 14,9% i o 46,0%. W kraju w omawianym okresie liczba inwestycji rozpoczętych była większa o 4,6%, a ich wartość kosztorysowa o 17,8%. W województwie na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 49,4% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji nowo rozpoczętych (rok wcześniej 39,1%). W porównaniu z 2015 r. znacznie wzrosła wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej (ponad 3-krotnie) oraz w informacji i komunikacji (ponad 2-krotnie). Spadek wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych notowano m.in. w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 38,2%).

Dane prezentujące nakłady inwestycyjne w województwie mazowieckim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
 - „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – publikacja dostępna co kwartał, jak również w Banku Danych Lokalnych.
-

ANEKS
APPENDIX

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM

SELECTED DATA ON MAZOWIECKIE VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Ludność ^{ab} w tys.	5158	5267	5286	5302	5317	5335	5349	5366	Population ^{ab} in thous.
Na 1000 ludności ^b :									Per 1000 population ^b :
małżeństwa zawarte	5,40	5,80	5,22	5,09	4,55	4,68	4,83	4,98	marriages contracted
urodzenia żywe	9,73	11,56	10,86	10,82	10,44	10,73	10,76	11,12	live births
zgony	10,07	10,16	10,06	10,29	10,22	10,05	10,30	10,24	deaths
przyrost naturalny	-0,34	1,40	0,79	0,53	0,21	0,68	0,45	0,88	natural increase
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	2,94	2,54	2,72	2,51	2,52	2,46	2,31 ^c	2,42	internal and international net mi- gration for permanent residence
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^d w tys.	1145,4	1299,1	1327,0	1331,3	1327,0	1335,0	1353,9	1390,0	Average paid employment in the en- terprise sector ^d in thous.
rok poprzedni = 100	.	100,9	102,1	100,3	99,7	100,6	101,4	102,7	previous year = 100
Bezrobotni zarejestrowani ^a w tys.	332,5	238,3	246,7	271,9	283,2	249,8	216,5	188,9	Registered unemployed persons ^a in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a w %	13,8	9,7	9,8	10,7	11,1	9,6	8,3 ^e	7,2	Registered unemployment rate ^a in %
Udział bezrobotnych bez prawa do za- siłku w ogólnej liczbie bezrobotnych ^a w %	86,8	83,6	83,9	83,4	86,2	86,9	86,4	86,4	Unemployed persons without benefit rights in total number of unemployed persons ^a in %
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	162	110	119	114	101	62	42	31	Unemployed persons per job offer ^a
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^f w %	56,1	58,0	59,5	60,2	59,7	61,5	61,2	59,9	Activity rate by LFS ^f in %
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^f w %	47,8	53,7	54,9	55,4	54,9	57,1	57,3	56,6	Employment rate by LFS ^f in %
Stopa bezrobocia według BAEL ^f w %	14,8	7,4	7,9	8,0	8,0	7,2	6,4	5,5	Unemployment rate by LFS ^f in %

^a Stan w końcu roku. ^b Od 2010 r. dane opracowano na podstawie wyników NSP 2011. ^c W przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r. ^d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^e Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Raportu. ^f Przeciętne w roku; dane nie są w pełni porównywalne z wynikami z lat poprzedzających 2010 r.

^a As of the end of the year. ^b Since 2010 data was prepared on the basis of the results of NSP 2011. ^c In case of the international migration – data for 2014. ^d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^e Data were revised in relation to previous edition of Report. ^f Annual average; data are not fully comparable with the results from years preceding 2010.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM (cd.)
SELECTED DATA ON MAZOWIECKIE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w zł.....	3170,04	4227,93	4407,27	4530,27	4647,18	4845,32	4991,77	5165,96	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector^a in zł</i>
rok poprzedni = 100.....	.	101,2	104,2	102,8	102,6	104,3	103,0	103,5	<i>previous year = 100</i>
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	.	1174,5	1158,0	1143,1	1133,1	1120,0	1122,4	1128,2	<i>Average monthly number of retirees and pensioners in thous.</i>
rok poprzedni = 100.....	.	99,0	98,6	98,7	99,1	98,8	100,2	100,5	<i>previous year = 100</i>
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ŻUS w zł.....	.	1637,58	1719,97	1813,14	1915,22	1991,73	2047,16	2085,81	<i>Average monthly gross retirement pay and pension paid by ZUS in zł</i>
rok poprzedni = 100.....	.	106,8	105,0	105,4	105,6	104,0	102,8	101,9	<i>previous year = 100</i>
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł.....	.	915,29	946,81	1014,74	1082,59	1106,84	1144,30	1150,29	<i>Average monthly gross retirement pay and pension for farmers in zł</i>
rok poprzedni = 100.....	.	104,9	103,4	107,2	106,7	102,2	103,4	100,5	<i>previous year = 100</i>
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100):									<i>Price indices of consumer goods and services (previous year = 100)</i>
ogółem	102,1	102,4	103,7	103,5	100,8	100,0	99,1	99,5	<i>total</i>
żywność i napoje bezalkoholowe	102,6	102,9	104,7	104,1	101,9	99,1	98,4	100,8	<i>food and non-alcoholic beverages</i>
odzież i obuwie.....	97,2	98,2	98,6	95,7	94,9	94,8	95,4	96,1	<i>clothing and footwear</i>
mieszkanie	102,7	102,2	105,1	105,6	101,4	101,1	100,4	99,5	<i>dwelling</i>
Plony zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi) ^b z 1 ha w dt	26,4	27,4	25,9	28,3	28,4	32,1	27,1	.	<i>Basic cereals (including cereal mixed) yields^b per 1 ha in dt</i>
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w szt.:									<i>Livestock per 100 ha of agricultural land (as of June)^b in heads:</i>
bydło	44,7	54,4 ^c	49,7	52,2	57,0	60,8	58,8	56,4	<i>cattle</i>
trzoda chlewna ^d	94,9	74,0 ^c	63,6	49,7	50,0	53,3	50,4	48,3	<i>pigs^d</i>

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 11. ^c Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI. ^d W latach 2005–2013 stan w końcu lipca.

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^b See general notes, item 11 on page 11. ^c Data of the Agricultural Census as of 30 June. ^d In 2005–2013 as of the end of July.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM (cd.)
SELECTED DATA ON MAZOWIECKIE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Wskaźnik cen skupu (rok poprzedni = 100):									<i>Price indices of procurement (previous year = 100):</i>
ziarna zbóż ^a (bez siewnego).....	75,1	125,5	150,8	104,0	88,8	85,8	95,2	96,0	<i>cereal grain^a (excluding sowing seed)</i>
żywcza rzeźnego wołowego (bez cieląt).....	119,3	99,8	120,8	115,5	101,5	93,4	96,7	95,3	<i>cattle for slaughter (excluding calves)</i>
żywcza rzeźnego wieprzowego.....	91,1	85,5	116,5	118,4	99,9	89,3	88,8	109,4	<i>pigs for slaughter</i>
Relacje cen skupu ^b 1 kg żywca wieprzowego do cen targowiskowych:									<i>Procurement price^b per kg of pigs for slaughter to marketplace prices:</i>
1 kg żyta	13,2	9,6	6,2	7,4	8,5	8,6	8,0	8,5	<i>per kg of rye</i>
1 kg jęczmienia.....	8,9	7,0	5,2	6,1	6,2	6,0	6,1	6,8	<i>per kg of barley</i>
Produkcja sprzedana przemysłu ^c (rok poprzedni = 100; ceny stałe ^d)	.	106,4	103,9	101,3	107,5	100,0	101,7	103,1	<i>Sold production of industry^c (previous year = 100; constant prices^d)</i>
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle ^c w tys.	295,2	321,3	328,6	328,5	339,3	347,3	348,9	353,1	<i>Average paid employment in industry^c in thous.</i>
rok poprzedni = 100.....	.	100,9	102,2	100,0	103,3	102,3	100,5	101,2	<i>previous year = 100</i>
Produkcja sprzedana budownictwa ^c (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	.	103,0	114,3	106,9	78,4	110,1	102,9	105,0	<i>Sold production of construction^c (previous year = 100; current prices)</i>
Produkcja budowlano-montażowa ^c (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	.	99,6	111,9	102,9	77,3	102,8	103,8	93,5	<i>Construction and assembly production^c (previous year = 100; current prices)</i>
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie ^c w tys.	77,5	85,5	96,0	101,7	92,9	85,6	81,0	82,5	<i>Average paid employment in construction^c in thous.</i>
rok poprzedni = 100.....	.	97,5	112,2	106,0	91,3	92,2	94,6	101,9	<i>previous year = 100</i>

^a Podstawowych łącznie z mieszkankami zbożowymi. ^b Ceny bieżące bez VAT. ^c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^d W 2010 r. – ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.), od 2011 r. – ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

^a Basic including cereal mixed. ^b Current prices excluding VAT. ^c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^d In 2010 – 2005 constant prices (2005 average current prices), since 2011 – 2010 constant prices (2010 average current prices).

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM (dok.)
SELECTED DATA ON MAZOWIECKIE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Mieszkania oddane do użytkowania ...	28241	28961	25114	30554	29233	30670	29227	36049	<i>Dwellings completed</i>
rok poprzedni = 100.....	118,4	74,3	86,7	121,7	95,7	104,9	95,3	123,3	<i>previous year = 100</i>
na 1000 ludności.....	5,5	5,5	4,8	5,8	5,5	5,8	5,5	6,7	<i>per 1000 population</i>
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	93,7	102,3	106,1	97,7	98,9	91,6	91,8	82,5	<i>average usable floor space per dwelling in m²</i>
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	.	100,8	110,0	105,7	99,2	100,7	95,6	101,1	<i>Retail sale of goods^a (previous year = 100; current prices)</i>
Podmioty gospodarki narodowej ^{bc}	601721	681012	675099	699212	724997	742172	766030	788008	<i>Entities of the national economy^{bc}</i>
rok poprzedni = 100	102,8	105,3	99,1	103,6	103,7	102,4	103,2	102,9	<i>previous year = 100</i>
w tym spółki handlowe.....	63588	89319	95912	104836	116949	127823	142530	158490	<i>of which commercial companies</i>
rok poprzedni = 100.....	105,3	108,0	107,4	109,3	111,6	109,3	111,5	111,2	<i>previous year = 100</i>
w tym z udziałem kapitału zagra- nicznego	19104	25594	26920	28770	30911	33332	33919	36236	<i>of which with foreign capital participation</i>
rok poprzedni = 100.....	105,9	105,2	105,2	106,9	107,4	107,8	101,8	106,8	<i>previous year = 100</i>
Wskaźnik poziomu kosztów w przed- siębiorstwach niefinansowych ^d w %	.	94,7	95,1	96,1	96,1	96,4	95,7	95,1	<i>Cost level indicator in non-financial enterprises^d in %</i>
Wskaźnik rentowności obrotu w przed- siębiorstwach niefinansowych ^d w %:									<i>Turnover profitability rate in non- financial enterprises^d in %:</i>
brutto.....	.	5,3	4,9	3,9	3,9	3,6	4,3	4,9	<i>gross</i>
netto	.	4,4	4,1	3,2	3,3	3,0	3,6	4,1	<i>net</i>
Nakłady inwestycyjne przedsię- biorstw ^d (ceny bieżące) w mln zł....	20680,3	29917,4	32508,0	31135,6	35672,4	41345,5	47791,1	37671,3	<i>Investment outlays of enterprises^d (current prices) in mln zł</i>
rok poprzedni = 100 (ceny bieżące)	.	94,1	108,7	95,8	114,6	115,9	115,6	78,8	<i>previous year = 100 (current prices)</i>

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu roku. ^c Od 2014 r. bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. ^d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the year. ^c Since 2014 excluding entities for which the information about the business address does not exist in the REGON register. ^d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM WEDŁUG MIESIĘCY

SELECTED DATA ON MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN MONTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2015													
B – 2016													
Ludność ^a w tys.	A	.	.	.	.	.	5341	.	.	.	.	.	5349
Population ^a in thous.	B	.	.	.	.	.	5357	.	.	.	.	.	5366
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^b w tys.	A	1346,7	1341,8	1341,2	1341,4	1342,8	1343,4	1346,7	1350,3	1351,8	1354,0	1359,2	1365,5
Average paid employment in the enterprise sector ^b in thous.	B	1378,0	1373,4	1377,8	1380,7	1382,1	1386,9	1389,3	1390,1	1392,8	1394,9	1401,3	1404,5
poprzedni miesiąc = 100.....	A	100,0	99,6	100,0	100,0	100,1	100,0	100,2	100,3	100,1	100,2	100,4	100,5
previous month = 100	B	100,9	99,7	100,3	100,2	100,1	100,3	100,2	100,1	100,2	100,2	100,5	100,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	101,4	101,1	101,0	101,2	101,1	100,9	100,8	101,0	101,1	101,0	101,0	101,4
corresponding month of previous year = 100	B	102,3	102,4	102,7	102,9	102,9	103,2	103,2	103,0	103,0	103,0	103,1	102,9
Bezrobotni zarejestrowani ^a w tys.	A	260,3	259,6	252,1	244,5	236,4	227,7	224,9	223,5	220,9	216,3	216,1	216,5
Registered unemployed persons ^a in thous.	B	226,2	227,1	221,5	214,0	208,4	202,0	199,3	197,6	193,7	189,1	187,8	188,9
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a w %.....	A	10,0	10,0	9,7	9,4	9,1	8,8	8,7	8,7	8,6	8,4	8,4	8,3 ^c
Registered unemployment rate ^a in %	B	8,6	8,6	8,4	8,1	7,9	7,7	7,6	7,5	7,4	7,2	7,1	7,2
Oferty pracy zgłoszone w ciągu miesiąca.....	A	9475	12027	13775	13232	13995	16429	14374	13574	14969	14696	12032	9747
Job offers declared during a month	B	12315	19119	20708	18655	15234	17697	16273	19045	19282	17816	16905	13654
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	A	48	43	38	28	29	20	21	22	20	21	26	42
Registered unemployed persons per job offer ^a	B	27	23	22	23	23	18	19	18	16	18	19	31
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w zł	A	4802,14	4911,96	5202,65	5038,11	4916,77	4864,46	4911,13	4858,65	4875,99	5023,09	4933,94	5235,49
Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^b in zł	B	4996,97	5101,57	5452,94	5338,20	5085,52	5121,66	5100,77	5048,74	5046,80	5226,08	5138,76	5433,51
poprzedni miesiąc = 100.....	A	95,4	102,3	105,9	96,8	97,6	98,9	101,0	98,9	100,4	103,0	98,2	106,1
previous month = 100	B	95,4	102,1	106,9	97,9	95,3	100,7	99,6	99,0	100,0	103,6	98,3	105,7
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	103,2	103,5	101,9	103,1	102,5	102,1	101,9	103,2	104,0	102,9	103,0	104,0
corresponding month of previous year = 100	B	104,1	103,9	104,8	106,0	103,4	105,3	103,9	103,9	103,5	104,0	104,2	103,8

^a Stan w końcu okresu. ^b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^c Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Raportu.
^a As of the end of the period. ^b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^c Data were revised in relation to previous edition of Report.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)
SELECTED DATA ON MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2015													
B – 2016													
Wskaźnik cen: Price indices of:													
towarów i usług konsumpcyjnych consumer goods and services													
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 A		.	.	98,6 ^a	.	.	99,1 ^b	.	.	99,4 ^c	.	.	99,4 ^d
corresponding period of previous year = 100 B		.	.	99,3 ^a	.	.	99,2 ^b	.	.	99,2 ^c	.	.	100,2 ^d
skupu ziarna zbóż ^e : procurement of cereal grain ^e :													
poprzedni miesiąc = 100 A		103,9	100,0	96,6	96,6	98,4	100,5	100,9	96,5	101,2	105,1	102,2	103,7
previous month = 100 B		95,1	99,0	99,9	97,1	100,4	100,8	97,1	95,0	103,3	98,7	103,7	104,7
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 A		88,9	94,2	86,5	82,8	82,6	87,6	103,1	96,8	99,6	108,1	109,1	105,3
corresponding month of previous year = 100 B		96,3	95,3	98,5	99,0	101,0	101,3	97,5	96,0	97,9	92,0	93,4	94,3
skupu żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt): procurement of cattle for slaughter (excluding calves):													
poprzedni miesiąc = 100 A		108,1	97,9	103,2	98,9	100,3	101,9	93,3	99,2	99,9	102,5	102,0	102,0
previous month = 100 B		97,8	101,1	88,5	109,7	102,2	99,8	97,4	100,4	99,5	95,9	102,0	103,9
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 A		92,3	90,9	96,1	92,1	95,3	97,1	94,0	90,2	89,6	101,4	103,3	108,9
corresponding month of previous year = 100 B		98,5	101,7	87,2	96,7	98,5	96,4	100,6	101,9	101,5	95,0	95,0	96,7
skupu żywca rzeźnego wieprzowego: procurement of pigs for slaughter:													
poprzedni miesiąc = 100 A		96,5	110,0	98,9	101,3	96,7	104,0	99,7	99,6	105,5	94,6	88,3	100,5
previous month = 100 B		103,2	103,3	102,8	96,6	109,2	109,7	106,5	99,9	100,5	94,4	95,9	105,4
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 A		79,9	95,9	91,2	87,7	84,5	83,3	82,9	85,1	93,8	94,9	86,6	94,1
corresponding month of previous year = 100 B		100,6	94,4	98,1	93,6	105,7	111,5	119,1	119,4	113,8	113,5	123,3	129,3

a–d Dane dotyczą okresów (miesiący): a – I–III, b – IV–VI, c – VII–IX, d – X–XII. e Podstawowych łącznie z mieszankami zbożowymi (bez ziarna siewnego).

a–d Data concern periods (months): a – I–III, b – IV–VI, c – VII–IX, d – X–XII. e Basic including creal mixed (excluding sowing seed).

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)
SELECTED DATA ON MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2015													
B – 2016													
Relacja ceny skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do	A	7,4	8,2	8,1	8,2	8,3	8,8	8,6	8,3	8,1	8,0	7,1	7,0
ceny targowiskowej 1 kg żyta	B	7,2	7,4	7,6	7,9	8,2	9,0	9,7	10,2	9,4	8,7	8,4	9,3
<i>Procurement price^a per kg of pigs for slaughter to</i>													
<i>marketplace price per kg of rye</i>													
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (ceny stałe):													
<i>Sold production of industry^b (constant prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100.....	A	93,0	99,1	109,9	89,9	98,7	102,0	100,5	97,8	111,4	101,7	102,2	98,3
<i>previous month = 100</i>	B	89,1	103,0	107,5	93,7	96,3	103,6	93,8	107,0	105,1	100,8	105,0	100,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	97,7	102,0	103,1	98,5	102,0	102,7	102,3	102,1	104,6	98,6	106,3	102,7
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B	98,4	102,3	100,1	104,3	101,7	103,3	96,4	105,4	99,4	98,5	101,2	102,9
Produkcja budowlano-montażowa ^b (ceny bieżące):													
<i>Construction and assembly production^b (current</i>													
<i>prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100.....	A	37,5	149,7	104,7	144,0	87,3	109,6	114,1	93,7	93,7	129,0	93,1	124,8
<i>previous month = 100</i>	B	36,1	95,5	114,7	132,2	120,0	98,0	120,5	79,1	125,7	92,4	108,7	135,7
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	88,6	96,1	83,6	130,2	94,8	94,2	90,4	105,6	83,0	88,5	105,6	121,6
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B	117,1	74,7	81,8	75,1	103,2	92,3	97,5	82,4	110,5	79,1	92,4	100,5
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku	A	2733	4450	6306	8606	10528	13218	15556	17484	20932	23633	26160	29227
<i>roku)</i>	B	2817	5203	8411	11969	14582	16814	20017	23170	25925	30421	33266	36049
<i>Dwellings completed (since the beginning of the</i>													
<i>year)</i>													
analogiczny okres poprzedniego roku = 100.....	A	104,5	85,5	91,1	86,4	86,0	91,2	89,3	90,7	94,0	92,7	94,6	95,3
<i>corresponding period of previous year = 100</i>	B	103,1	116,9	133,4	139,1	138,5	127,2	128,7	132,5	123,9	128,7	127,2	123,3

a Ceny bieżące bez VAT. *b* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Current prices excluding VAT. *b* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM WEDŁUG MIESIĘCY (dok.)
SELECTED DATA ON MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2015													
B – 2016													
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (ceny bieżące): Retail sale of goods ^a (current prices):													
poprzedni miesiąc = 100.....	A	73,2	96,4	116,6	99,7	103,0	99,8	100,5	97,7	98,6	104,4	93,4	125,9
previous month = 100	B	71,0	98,5	111,5	104,6	100,2	103,2	99,5	99,6	98,2	104,3	97,2	125,6
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	96,6	95,5	98,0	96,1	98,5	100,8	97,4	95,2	95,8	95,6	95,8	100,3
corresponding month of previous year = 100	B	97,3	99,4	95,0	99,7	97,0	100,3	99,3	101,3	100,8	100,7	104,7	104,5
Podmioty gospodarki narodowej ^{bc}	A	742815	744924	746388	749200	751641	754598	756743	759394	762479	765227	765435	766030
Entities of the national economy ^{bc}	B	767323	770087	772409	774358	777199	775758	777599	779595	782104	784149	785712	788008
w tym spółki handlowe	A	128632	129979	131060	132382	133572	134636	135523	136594	138021	139499	141077	142530
of which commercial companies	B	143669	145161	146318	147839	148972	150181	151450	152576	153973	155231	156562	158490
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	A	33374	33289	33288	33459	33543	33584	33569	33721	33906	33900	33911	33919
of which with foreign capital participation	B	34505	34678	34878	35098	35275	35430	35551	35669	35803	35947	36093	36236
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach niefinansowych ^d : Profitability rate of turnover in non-financial enter- prises ^d :													
brutto w %	A	.	.	4,6	.	.	5,3	.	.	5,0	.	.	4,3
gross in %	B	.	.	4,4	.	.	5,5	.	.	5,4	.	.	4,9
netto w %	A	.	.	3,7	.	.	4,5	.	.	4,2	.	.	3,6
net in %	B	.	.	3,5	.	.	4,8	.	.	4,7	.	.	4,1
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw ^d (ceny bieżące) w mln zł	A	.	.	7448,7	.	.	16700,3	.	.	28497,5	.	.	47791,1
Investment outlays of enterprises ^d (current prices) in mln zł	B	.	.	6048,6	.	.	14597,8	.	.	24113,1	.	.	37671,3
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 (ceny bieżące)	A	.	.	122,4	.	.	106,6	.	.	111,0	.	.	115,6
corresponding period of previous year = 100 (current prices)	B	.	.	81,2	.	.	87,4	.	.	84,6	.	.	78,8

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu okresu. ^c Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. ^d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; dane prezentowane są narastająco.

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the period. ^c Excluding entities for which the information about the business address does not exist in the REGON register. ^d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons; data are presented cumulatively.

**Publikacje Urzędu Statystycznego w Warszawie
przewidziane do wydania w 2017 r.**

**Publications of Statistical Office in Warsaw
expected to issue in 2017**

ROCZNIKI STATYSTYCZNE

Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2017

Województwo Mazowieckie 2017 — Podregiony, Powiaty,
Gminy

Rocznik Statystyczny Warszawy 2017

STATISTICAL YEARBOOKS

Statistical Yearbook of Mazowieckie Voivodship 2017

Mazowieckie Voivodship 2017 — Subregions, Powiats,
Gminas

Statistical Yearbook of Warsaw 2017

INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE

Biuletyn Statystyczny Województwa Mazowieckiego
(kwartalnik, Internet)

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa
mazowieckiego w 2016 r.

Przegląd Statystyczny Warszawy (kwartalnik)

Panorama dzielnic Warszawy w 2016 r.

Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie
mazowieckim w 2016 r.

Rynek pracy w województwie mazowieckim w 2016 r.

Portret województwa mazowieckiego w 2016 r.

Statystyka gmin i powiatów województwa mazowieckiego
w latach 2010 i 2015 (CD)

Rolnictwo województwa mazowieckiego na tle kraju
i pozostałych województw w 2016 r. (Internet)

Obszar Metropolitalny Warszawy w 2016 r.

STATISTICAL INFORMATION AND ELABORATIONS

Statistical Bulletin of Mazowieckie Voivodship
(quarterly, Internet)

Report on the socio-economic situation of Mazowieckie
voivodship in 2016

Statistical Review of Warsaw (quarterly)

Panorama of Warsaw districts in 2016

Population, vital statistics and migration in Mazowieckie
voivodship in 2016

Labour market in Mazowieckie voivodship in 2016

Portrait of Mazowieckie voivodship in 2016

Statistics of gminas and powiats of Mazowieckie voivodship
in 2010 and 2015 (CD)

Agriculture in Mazowieckie voivodship compared to the
country and other voivodships in 2016 (Internet)

Warsaw Metropolitan Area in 2016

**Informacje na temat publikacji wydawanych
przez urząd można uzyskać pod adresem:**

Urząd Statystyczny w Warszawie
Centrala 22 464 20 00

1 Sierpnia 21, 02-134 WARSZAWA

Centrum Informacji Statystycznej, parter
tel. 22 464 20 85

e-mail: InformatoriumUSWAW@stat.gov.pl

oraz w Centrach Informacji Statystycznej w:

Oddziale w (Branch in) **Ciechanowie**
06-400 Ciechanów, ul. Nadrzeczna 1
tel. 23 672 53 12

Oddziale w (Branch in) **Płocku**
09-407 Płock, ul. Otokowska 21
tel. 24 366 50 37

Oddziale w (Branch in) **Siedlcach**
08-110 Siedlce, ul. Kazimierza Pułaskiego 19/21
tel. 25 632 57 67

**Information concerning publications issued
by office can be obtained at:**

Statistical Office in Warsaw
Tel. exchange (+48) 22 464 20 00

Centre of Statistical Information, ground floor
tel. (+48) 22 464 20 85

as well as Centres of Statistical Information at:

Oddziale w (Branch in) **Ostrołęce**
07-410 Ostrołęka, ul. Insurekcyjna 3
tel. 29 760 78 50

Oddziale w (Branch in) **Radomiu**
26-600 Radom, ul. Planty 39/45
tel. 48 362 21 01 w. 343, 344

SPRZEDAŻ DETALICZNĄ WYDAWNICTW US PROWADZA:

- US w **Warszawie**, Centrum Informacji Statystycznej, parter
- Punkt **sprzedaży** Zakładu Wydawnictw Statystycznych 00-925 Warszawa, al. Niepodległości 208 (parter) tel. bezp. 22 608 34 27

RETAIL SALES OF SO PUBLICATIONS IS CONDUCTED AT:

- SO in **Warsaw**, Centre of Statistical Information, ground floor
- Sales point of Statistical Publishing Establishment 00-925 Warsaw, Niepodległości 208 (ground floor) direct tel. (+48) 22 608 34 27

U w a g a. Zamówienia na prenumeratę publikacji można składać pisemnie, faksem lub e-mailem na adres Urzędu Statystycznego w Warszawie, podając pełny adres odbiorcy z kodem pocztowym oraz numerem identyfikacyjnym płatnika VAT (NIP).

N o t e. Orders on publication subscriptions should be sent by post, fax or email at Statistical Office in Warsaw address with full address of recipient including ZIP code and tax identification number (NIP).